125 GODINA TRADICIJE

DANAS PRILOG
mediteran
TJEDNI KULTURNI PRILOG Godina XXIV ■ Broj 1.535 ■ Nedjelja, 19. listopada 2025.

ČITAJ NOVI LIST 0-24
OD PONEDJELJKA 13. listopada
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

NEDJELJNI
NOVI LIST
www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 19. LISTOPADA 2025. / BROJ 25.796 / GODINA LXXIX

VRIJEME

DHMZ www.meteo.hr

DANAS max. 17 min. 11

SUTRA max. 17 min. 12

U SVOM DOMU Ukrajinke u programu gerontodomaćica

Str. » 8. i 9.

NIKOLA BLAGOJEVIĆ

Rijeka nam je dala utočište od rata. Sad mi pomažemo starijim Riječanima

Valentin Egel, dirigent HNK-a Ivana pl. Zajca

Glazba mi je zapisana u genima

Str. » 6. i 7.

DRAŽEN SOKČEVIĆ

Blanka Sinčić Pulić, licencirana kušačica pršuta

Nije pošteno uspoređivati hrvatske pršute. Svaki je jedinstven

Str. » 10. i 11.

GORDANA ČALIĆ ŠVERKO

Riječani u Koprivnici odigrali remi

Crikvenićanin Andrija Filipović otkinuo Bijelima dva boda

Str. » 36. i 37.

VJERAN ŽGANEC ROGULJA/PIXSELL

Sanacija Sovjaka

BIT ĆE IZVAĐENO 40.000 TONA TEKUĆEG OTPADA I MEKOG KATRANA

RIJEKA Tijekom sanacije »crne jame« Sovjak kraj Rijeke, u koju se godinama bacao opasni, uglavnom tekući otpad, do rujna su izvađene 203 tone glomaznog otpada, u srpnju je počelo i vađenje tekućeg otpada, a procjenjuje se da će biti izvađeno oko 40.000 tona tekućeg otpada i mekog katrana. Nakon vađenja tekućeg otpada s površine, iz jame će se uklanjati meki katran, doznaje se u Fondu za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, koji procjenjuje da će izvađenog tekućeg otpada i mekog katrana biti oko 40.000 tona no, konačna količina bit će poznata tek nakon završetka radova.

Iz Fonda navode kako radovi uključuju crpljenje sadržaja pomoću vijčanih crpki i dizanje kranovima radi uklanjanja svih tekućih tvari do sloja tvrdog katrana, koji će ostati nepropusna barijera u donjem sloju jame. Izvađeni tekući otpad prevozi se i zbrinjava u energanama u državama članicama Europske unije, što jamči ekološki prihvatljivo rješenje, kažu u Fondu.

Nakon vađenja otpada uslijedit će zatvaranje jame, brtvljenje nepropusnim slojevima, zatrpavanje inertnim materijalom prirodnog porijekla i hortikulturno uređenje terena.

Vađenje otpada iz Sovjaka počelo je u travnju vađenjem i zbrinjavanjem glomaznog otpada, bijele tehnike i bačava s površine jame, a prethodno je izgrađena površina za smještaj opreme, ispitivanje rada opreme i uređaja te je obavljen tehnički pregled i ishodovana uporabna dozvola.

Jama se nalazi u blizini kuća i naselja pa su za vrijeme sanacije i vađenja otpada predviđene razne mjere zaštite. Iz Fonda naglašavaju da stalno prate tijek sanacije te, zbog kompleksnosti projekta, prate i analiziraju sve potencijalne rizike.

Jama Sovjak je prirodna krška vrtača na području Viškova kraj Rijeke, koja je od 1956. do 1990. godine korištena za odlaganje opasnog otpada iz industrije – kiselog mulja iz proizvodnje maziva, motornih ulja i asfalta, otpadnog katrana iz koksare, otpadnih ulja iz brodogradilišta, ostataka iz spremnika nafte i naftnih prerađevina.

Procjenjuje se da se u jami, u koju se otpad odlagao bez mjera zaštite okoliša i komunalne infrastrukture, sada nalazi više od 150.000 prostornih metara otpada. Za sanaciju vrijednu oko 50 milijuna eura, 85 posto novca je osigurano iz EU fondova, a provodi ju Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, koji osigurava ostatak novca. (Hina)

KONGRES PULS PERIFERIJE Ministarstvo zdravstva razmišlja o povećanju plaća

Više plaće i bolji uvjeti ključ opstanka ruralnog zdravstva

iSTOCK

Da se razmišlja o prijedlogu da se liječnicima u ruralnim područjima poveća plaća za 30 posto potvrdila je i Danica Kramarić dodajući kako ta razmišljanja potkrepljuju i inozmena iskustava pa tako obiteljski liječnik u Norveškoj ima veću plaću od bolničkog liječnika

Barbara ČALUŠIĆ

NOVALJA Mogu li jadranski otoci i ruralna područja postati hrvatske plave zone? Ako je suditi prema jučerašnjem izlaganju ravnatelja Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Krunoslava Capaka, na kongresu o zdravstvu u ruralnim regijama »Puls periferije«, očito mogu, ali pod uvjetom da se lokalnom stanovništvu omogući bolji opseg i dostupnost zdravstvene zaštite. Capak se, naime, u svojem izlaganju referirao na Dana Buettnera, američkog istraživača dugovječnosti, koji promovira tzv. plave zone te njihovu životnu filozofiju i praksu koja rezultira najvećim udjelom stogodišnjaka, a inicijalno se radilo se o pet otoka u svijetu, među kojima su talijanska Sardinija i Okinawa u Japanu.

- Jedan od prvih elemenata koji utječe na reformu zdravstva je demografija. Tako je na našim otocima manje djece, a više osoba starijih od 65 godina u odnosu na kopno. Pritom epidemiološke studije pokazuju dulje očekivano trajanje života, ali i niz zdravstvenih poteškoća - od veće pojavnosti prekomjerne težine, hipertenzije, poremećaja mentalnog zdravlja i rijetkih bolesti. No, otočani su tjelesno aktivniji, češće konzumiraju ribu i koriste maslinovo ulje koje se koristi čak pet više neo na kopnu. Ipak raste konzumacija crvenog mesa i gotovo je ista kao na kopnu. Hipertoničari se manje liječe nego na kopnu i kontrola bolesti je slabija. Broj posjeta primarnoj zdravstvenoj zaštiti je manji nego na kopnu, no kad se sagledavaju bolnički posjeti i otpusna pisma, oni su jednaki kao na kopnu, kazao je Capak.

Sestrinske ordinacije

Jedan od načina koji bi popravili ovu sliku, prema njegovom je mišljenju i uvođenje sestrinskih ordinacija budući da danas postoje visokoobrazovane medicinske sestre na koje bi se trebale prebaciti određene veće ovlasti. Otočani, a prema tome i svi koji žive na ruralnim područjima, prirodno na raspolaganju i svojim životnim navikama imaju elemente plavih zona počevši od vježbanja i rada u prirodi, umjerene prehrane koja se vodi načelom uzimanjem obroka koji zadovoljavaju 80 posto želje za hranom, male konzumacije mesa, ali i umjerene konzumacije alkohola – do dvije čaše dnevno.

- Otoci u Hrvatskoj prije sto godina sigurno su bili plave zone, no danas to više nisu, kazao je Capak dodajući da to ne znači da ne mogu ponovo postati.

No izazovi na terenu, posebice u udaljenim mjestima, brojni su, a kao osnovni problem navodi se nedostatak zdravstvenog kadra. To možda najbolje ilustrira primjer Ličko-senjske županije.

Odaziv mobilnog mamografa je preko 90 posto. Moramo povećati dostupnost zdravstvene skrbi gdje ljudi nemaju pristup većim ustanovama

Emina Grgurević Dujmić

Na našim otocima epidemiološke studije pokazuju dulje očekivano trajanje života, ali i niz zdravstvenih poteškoća

Krunoslav Capak

Naše dislocirane ambulante veliko su zadovoljstvo u Gorskom kotaru, u Vrbovskom, u Delnicama i u Čabru otkud se po potrebi pacijenti upućuju u KBC Rijeka

Alen Ružić

BARBARA ČALUŠIĆ

Mario Harapin, Danica Kramarić, Maja Grba Bujević, Ana Soldo, Dubravka Jakšetić, Silvestra Kolega i Dubravka Rukavina

Pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo Ličko-senjske Dubravka Rukavina ističe kako ova regija stipendira zdravstveni kadar, no kao sve županije i imaju problem s kadrom. Ipak, u suradnji s ravnateljima zdravstvenih ustanova osigurava da svi stanovnici imaju zdravstvenu zaštitu.

Povećanje plaća

Kako je kazala Danica Kramarić iz Ministarstva zdravstva, zdravstvena administracija očekuje suradnju s lokalnim zajednicama koje prije nije bilo u mjeri kakva je danas.

- Jedan velik dio stimulacije nisu plaće nego uvjeti rada i tu je jedan od važnih segmenata opremanje prostora, a Ministarstvo zdravstva je osiguralo novi velik iznos sredstava koji je usmjeren isključivo na ruralna područja. Ranije su takva sredstva županije prije raspoređivale kako su htjele, no Europska unija je uvjetovala da se sadašnjih 59 milijuna eura usmjeri upravo na ruralna područja, istaknula je Kramarić.

Upravo će opremljeni prostori prema njezinom mišljenju stimulirati određenog specijalistu da pruža zdravstvenu skrb i nastavi svoju karijeru na ruralnim područjima.

- Suradnja sa županijom kod nas je jako je dobra i naša četiri grada sudjeluju i sufinanciraju stimuliranje liječnika od smještaja nadalje. Mi smo stvarno ogromni, naši

MATE KOMINA

JANDROKOVIĆ: U SABOR U PRIJEDLOZI MILANOVIĆA O IZBORU PREDSJEDNIKA VS-a

Predsjednik Sabora Gordan Jandroković rekao je u subotu vezano uz izbor predsjednika Vrhovnog suda kako je od saborskih službi dobio informaciju da je predsjednik Republike uputio svoje prijedloge prema nadležnom saborskom Odboru za pravosuđe te pretpostavlja da ih je uputio i prema Vrhovnom sudu. U izjavi novinarima u Zadru Jandroković je rekao kako očekuje da će u idućih nekoliko dana doći do sjednice saborskog Odbora za pravosuđe i sastanka na Vrhovnom sudu (VS) koji će dati mišljenje o predloženim kandidatima.

Nakon toga ti prijedlozi idu prema predsjedniku Republike Zoranu Milanoviću i on će odabrati najboljeg kandidata ili kandidatkinju, i prijedlog koje će uputiti na plenarnu sjednicu Hrvatskog sabora, pojasnio je Jandroković. (Hina)

a liječnika u ruralnim područjima

Mobilni timovi spašavaju živote

Princip rada i pružanja zdravstvene skrbi na otocima i ruralnim područjima, konkretno na kvarnerskim otocima i području Gorskog kotara, predstavili su ravnatelj Kliničkog bolničkog centra Rijeka Alen Ružić i ravnateljica Doma zdravlja Primorsko-goranske županije Emina Grgurević Dujmić.

Kako je kazao Ružić specijalističke ambulante bliže pacijentima riječki KBC je uveo 2015. godine. Tada su bile 34 ambulante na osam dislociranih mjesta, a danas je 20 KBC-ovih ambulanti na sedam dislociranih mjesta. Od tada su ove ambulante ostvarile gotovo 50 tisuća pregleda.

- Naše dislocirane ambulante veliko su zadovoljstvo u Gorskom kotaru, u Vrbovskom, u Delnicama i u Čabru otkud se po potrebi pacijenti upućuju u KBC Rijeka. Neurologija, kardiologija, neurokirurgija, psihijatrija te logopedija najtraženije su usluge dislociranih ambulanti, kazao je Ružić ističući da kvarnerski otoci imaju dobru specijalističku zaštitu u okviru Doma zdravlja.

Grgurević Dujmić kazala je kako je Dom zdravlja PGŽ-a s oko 140 zaposlenih specijalista jedna od najvećih izvanbolničkih specijalističkih ustanova. Posebno se dotaknula mobilnog mamografa koji je u funkciji gotovo dvije godine, a uz pomoć ovog uređaja dosad je napravljeno oko 4.000 pregleda.

- Odaziv mobilnog mamografa je preko 90 posto, što možemo zahvaliti našim administratorima. Obišli smo Gorski kotar i otoke i niti jedan karcinom koji je otkriven nije bio veći od sedam milimetara i većina ih je »in situ« što znači da smo spasili te žene. Moramo povećati dostupnost zdravstvene skrbi gdje ljudi nemaju pristup većim ustanovama. Mi smo sretni kad možemo reći da smo otkrili neku bolest u najranijoj fazi, poručila je Grgurević Dujmić.

liječnici da bi pokrili dvije smjene na posao putuju kao da vi iz Zagreba svaki dan idete do Bosiljeva pa tako naš obiteljski liječnik u Karlobagu na zamjenu ide u Brinje i tada putuje 130 kilometara, kazala je Dubravka Jakšetić, ravnateljica Doma zdravlja Ličko-senjske županije.

S druge strane, Ličko-senjska županija na svojem velikom području ima svega šest pedijatra. Kako je kazala ravnateljica Opće bolnice Gospić Sandra Čubelić, od toga su tri pedijatra u bolnici, a preostali u Gospiću, Senju i Otočcu.

I drugo izdanje ovog kongresa istaknulo je prijedlog da se liječnicima na ruralnim područjima poveća plaća za 30 posto, a da se o tome razmišlja u Ministarstvu zdravstva potvrdila je i Kramarić dodajući kako ta razmišljanja potkrepljuju i inozmena iskustava pa tako obiteljski liječnik u Norveškoj ima veću plaću od bolničkog liječnika.

- Broj liječnika u Hrvatskoj je unutar prosjeka Europske unije, no liječnika nam nedostaje primarnoj zdravstvenoj zaštiti i u ruralnim područjima. Slažem se da je edukacija stimulativni model, ali liječnika koji ne radi u velikom gradu, moramo više platiti i dati mu smještaj, rekao je direktor Udruge poslodavaca u zdravstvu Dražen Jurković. Dok se to ne riješi, prema njegovom mišljenju, imat ćemo kao zemlja u cijelosti relativan nedostatak liječnika koji diktiraju ruralne sredine, a ne veći centri u kojima je liječnika dovoljno.

Mobilne ljekarne

Novi vid širenja dostupnost zdravstvene zaštite, pored telemedicine, svakako su i mobilni timovi pa se Maja Grba Bujević ravnateljica Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu dotaknula iskustva Karlovačke županije koja se za svoje ruralna područja umjesto dovođenja kadrova, usmjerila na mobilne timove te su prvi započeli s projektom mobilnih ljekarni.

- Naša su mjesta slabo naseljena i sa starijom populacijom do koje treba doći. Zato njegujemo mobilne ljekarne i mi smo prva županija koja ih je uvela. Mobilna ljekarna ide kroz šest naših slabo naseljenih mjesta i ima izvanredan učinak, poručila je Grba Bujević na što se nadovezala predsjednica Hrvatske ljekarničke komore Ana Soldo.

Ona smatra da plaćanje do određenih razina, počevši od plaće pa do smještaja ljekarnika omogućava da ljekarne u ruralnim područjima nastave poslovati.

- Jer ima ljekarni koje negativno posluju, kako privatnih, tako javnih. Naša komora ima 4.600 članova, a samo njih 2.900 radi u ljekarnama. Ostatak nije kako bi se pomislilo mahom u farmaceutskim kućama, nešto je, ali najviše ljekarnika naših članova koji ne rade u ljekarnama ima svoje OPG-ove i njih je 112. Država mora biti svjesna koliko je važno da je ljekarna blizu čovjeka, ali ne samo ona mobilna. U ljekarnama se radi prevencija i može se učiniti puno toga da zdravstvo bude efikasnije. Nije naravno isto da lijek nekoj starijoj osobi nosi poštar ili HGSS služba, štoviše, protivno je s barem sedam zakona i pravilnika, koliko ih se mogu sjetiti u ovom trenutku, dok je s mobilnom ljekarnom to nešto sasvim drugo, pozdravila je novi projekt Soldo.

Premijer Andrej Plenković u povodu devet godina mandata na čelu tri vlade

Najrazvijenije nismo ulovili, ali tranzicijske zemlje jesmo, ili smo im vrlo blizu

JOSIP REGOVIC/PIXSELL

Današnja inflacija je naš domaći proizvod, generiraju je hrvatski gospodarski subjekti. Na svu pomoć koju smo im osigurali u vrijeme covida i energetske krize nisu odgovorili fer. Dio gospodarskih aktera, radi svog profita, podiže inflaciju koja pogađa one koji imaju najmanje i to je ono što me frustrira, kazao je Plenković

ZAGREB ›› Nismo još riješili sve probleme, ali kada gledam realno mislim da možemo biti zadovoljni, kazao je premijer Andrej Plenković gostujući u subotu u emisiji Hrvatskog radija »Intervju tjedna« povodom devet godina mandata na čelu tri vlade, podsjetivši na sve ostvarene strateške ciljeve.

- Kad sam ja postao premijer, mi smo bili na 61 posto prosjeka razvijenosti po BDP per capita, danas ćemo godinu završiti na 78 posto, BDP po glavi stanovnika bio je 11.000, sada je 22.000 eura, apsolutni BDP je bio 47 milijardi eura, sada će biti 94 milijarde. Toliki razvojni skok u ovih devet godina, nema parametra po kojem taj napredak nije ostvaren, sumirao je premijer proteklih devet godina.

Besprizorna laž

Mi ne možemo biti kao Luksemburg, ali smo pretekli niz zemalja koje su ušle u EU 2004. godine, naglasio je dodavši kako nema više matematike prema kojoj bi Hrvatima bilo bolje otići živjeti u Irsku, Njemačku, Austriju.

- Nismo ulovili najrazvijenije, ali smo ulovili manje-više sve tranzicijske zemlje ili smo jako blizu njih, dodao je.

Na pitanje što će biti kada »presuše« europski fondovi, premijer je tu tezu ocijenio lažnom.

- To je besprizorna laž i floskula i ja molim vas, vaše kolege, političare, komentatore, ekonomiste da prestanete to govoriti, rekao je.

Plenković je naglasio kako će Europski proračun u idućoj financijskoj perspektivi 2028.-2034. za Hrvatsku biti veći nego ovaj danas.

- Prema preliminarnim kalkulacijama veći je za dvije milijarde. Laž je da će presušiti EU fondovi, bit će ih, EU je tu, Hrvatska je u srcu integracije, ali više nema potrebe za takvim instrumentom koji je poslužio u krizi, pojasnio je.

Govoreći o devet godina mandata, premijer je izrazio zadovoljstvo postignutim obzirom na »nevjerojatan period« i brojne izazove.

- Nismo još riješili sve probleme, ali kada gledam realno, mislim da možemo biti zadovoljni. Kada gledam podatke 2016. i danas, najzadovoljniji sam time što nam je prosječna plaća narasla za 92 posto, kumulativna inflacija nam je u tom periodu 35 posto, a realni rast raspoloživog dohotka je veći za 42 posto prosječno, kazao je.

Nerealni zahtjevi

Oporba kaže da ništa što Vlada radi ne valja, dodao je premijer pa konstatirao kako se ulazak u eurozonu, 'šengen', skorašnji ulazak u OECD, izgradnja brojne infrastrukture, osiguranje rasta BDP-a, većih plaća, mirovina, 300.000 novih radnih mjesta, rekordnih turističkih sezona, zaštita poljoprivrednika, svih građana i gospodarstva u brojnim krizama, nije dogodila slučajno.

Ocijenio je kako građani to vide i »nisu glupi« te da je zato HDZ i treći put za redom pobijedio na parlamentarnim izborima.

- Taj banalni, pomalo uvredljivi narativ oporbe da ništa ne valja i svi smo korumpirani, sada ni ne čujem. Prije me to malo sekiralo, ali kako smo mi pobijedili ako baš ništa ne vrijedi? To nije realno. A da bi ljudi mogli donositi racionalni stav, onda od medija moraju dobiti potpunu informaciju, rekao je.

Ako je ijedna vlada kontinuirano radila na reformi mirovinskog sustava koja je išla in favorem povećanju mirovina, to smo mi, istaknuo je te naglasio kako je njegova Vlada prva koja je uvela godišnji dodatak na mirovinu. Podsjetio je kako se 2016. za mirovine izdvajalo 4,5 milijarde, a danas 8,5 milijardi eura.

Upitan o stanju državnih financija, Plenković je odgovorio kako će novaca za sve planirano rebalansom proračuna biti, ali će se »paziti kako trošimo«. U tom se kontekstu osvrnuo na zahtjeve sindikata za povećanjem osnovice plaća za dodatnih 12 posto, što je ocijenio nerealnim.

> *Ja se osjećam sada fit, entuzijastičnim i smirenim kao da je ovo prva godina prvog mandata, a ne druga trećeg mandata, spremni smo za dalje s puno energije*

- Povećali smo osnovicu za 48 posto, povećali smo prosječno u 2023. plaće u državnim i javnim službama za 32 posto, to se nije dogodilo nikada. Nakon tolikog povećanja moramo se svesti na neke realne okvire, poručio je.

Osjećaj za realnost

Govoreći o dugovima u zdravstvu, premijer je naveo kako četiri ekskluzivna dobavljača lijekova, unatoč neisplati dospjelih obveza, nemaju gubitaka. Prihodi enormni, dobit solidna, naveo je te pozvao i njih za »malo osjećaja za realnost«.

Podsjetio je kako je Vlada do sada u zdravstvo uložila 2,6 milijarde eura, povećala plaće medicinskim djelatnicima, smanjila liste čekanja te da, gledajući opremljenost naših bolnica, nema »velike razlike između Houstona i Rijeke«.

Osvrnuo se i na brojne rotacije ministara, ponovivši kako korupcija ima ime i prezime, »nema nekog sistema, neke ruke, koja nagovara ljude da odu s one strane zakona«.

»Ljudima koji dođu prvi put tu kažem da si pročitaju članke zakona da vide što znači zlouporaba službenog položaja i trgovina utjecajem. Mi smo organizirali i poseban tečaj za članove Vlade s uglednim profesorima Pravnog fakulteta da im objasne koji su obrasci ponašanja sukladni zakonu i oni koji bi ih mogli dovesti u neugodan položaj«, rekao je.

Kao dvije ključne teme kojima se Vlada u narednom periodu mora »pozabaviti« istaknuo je inflatorne pritiske i priuštivo stanovanje za mlade.

»Današnja inflacija je naš domaći proizvod, generiraju je hrvatski gospodarski subjekti. Na svu pomoć koju smo im osigurali u vrijeme covida i energetske krize nisu odgovorili fer. Dio gospodarskih aktera, radi svog profita, podiže inflaciju koja pogađa one koji imaju najmanje i to je ono što me frustrira«, poručio je.

Tu je istaknuo i ulogu Hrvatske narodne banke. »Njihova je uloga pratiti stabilnost cijena. I oni imaju neke alate za koristiti, mi smo učinili sve, ali ne može za sve biti odgovorna Vlada«, ustvrdio je.

Što se tiče vanjske politike, Plenković smatra da su sve ispravno učinili. »Mi jesmo za mir, ali ne bilo kakav«, rekao je govoreći o globalnoj situaciji.

Pokazali smo vodstvo u krizama i u strateškim ciljevima, konstatirao je premijer. »Ja se osjećam sada fit, entuzijastičnim i smirenim kao da je ovo prva godina prvog mandata, a ne druga trećeg mandata, spremni smo za dalje s puno energije«, rekao je. (Hina)

Korado Korlević gost Rotary kluba Kastav

TREBA ZAVRNUTI RUKAVE

KASTAV Rotary klub Kastav zaokružio je godinu predavanjem Korada Korlevića na temu »Kome pripada budućnost«. Publika je sa zanimanjem pratila predavanje o napretku umjetne inteligencije i potrebi da ljudi, osobito mladi, razvijaju svoje vještine i rade na sebi.

- Živimo u fantastičnom i izazovnom vremenu golemih znanstvenih, tehnoloških i medicinskih otkrića. Zbog silnih razlika u znanju počinje se javljati cijepanje naše civilizacije na onu brojčano većinsku, doživljajne ekonomije i onu brojčano manju, tehnološke civilizacije gdje je koncentrirana moć. Kome na kraju pripada budućnost? Pripada onima koji ne budu gledali stvaranje budućnosti sa strane nego zavrnuli rukave - poručio je Korlević.

Održana je i primopredaja predsjedničkog lanca između dosadašnjeg predsjednika Ivana Krešića i novog predsjednika Sandra Viškanića. Večer je imala i humanitarnu notu – prikupljena sredstva donirat će Udruzi »Belinda Dobrec«. (D. Ba.)

Performansom najavljena »Sigurna kuća«

BEZ BUKE, BEZ ISTUPA

NINA ĐURĐEVIĆ

ZAGREB Na Trgu bana Josipa Jelačića u subotu je održan četvrti i posljednji u nizu javnih umjetničkih performansa posvećenih borbi protiv obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja, a kojim se najavljuje autorski projekt Anice Tomić i Jelene Kovačić »Sigurna kuća«, nastao prema istoimenom romanu Marine Vujčić, u produkciji Gradskog dramskog kazališta »Gavella«. Kratak, ali snažan performans trajao je svega deset minuta i okupio brojne sudionike u tihom zajedničkom činu solidarnosti – bez buke, bez istupa, samo s porukom prisutnosti i podrške. (D. Ba.)

JAVNI NATJEČAJ

za dodjelu stipendija Općine Jelenje za 2025./2026. školsku / akademsku godinu

Javni natječaj objavljen je na oglasnoj ploči Općine Jelenje, Dražice, Dražičkih boraca 64. i mrežnoj stranici Općine Jelenje (www.jelenje.hr)

OPĆINA JELENJE

Na temelju članka 6. stavka 1. Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora („Narodne novine“ broj 125/11, 64/15, 112/18, 123/24), članka 7. Odluke o davanju u zakup poslovnog prostora u vlasništvu Općine Malinska-Dubašnica („Službene novine Primorsko-goranske županije“ 41/06, 49/09, 10/14) te Odluke o imenovanju Povjerenstva za provedbu postupka javnog natječaja za davanje u zakup poslovnog prostora, KLASA: 372-03/25-01/7, URBROJ: 2170-26-02-25-1 od 16. listopada 2025. godine, Povjerenstvo za provedbu natječaja Općine Malinska-Dubašnica raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

ZA DAVANJE U ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA U PRIZEMLJU TRGOVAČKOG CENTRA MARKAT U MALINSKOJ

Predmet javnog natječaja je poslovni prostor u vlasništvu Općine Malinska-Dubašnica, koji se nalazi u zgradi Trgovačkog centra Markat na k.č. 195/5 k.o. Bogović, Markat 1, oznaka prostora 13, površine 16,86 m^2,
Namjena poslovnog prostora: turistička agencija/izložbeno prodajni prostor (galerija)/uredski poslovi/ostale osobne uslužne djelatnosti.
Početni iznos mjesečne zakupnine iznosi 450,00 EUR + PDV.
Poslovni prostor daje se u zakup na rok od 5 (pet) godina.
Krajnji rok za dostavu pisanih ponuda je 27. listopada 2025. godine (ponedjeljak) do 12:00 sati, bez obzira na način dostave.
Cijeli tekst natječaja nalazi se na web stranici Općine Malinska-Dubašnica: www.malinska.hr.

KLASA: 372-03/25-01/7
URBROJ: 2170-26-03-04/3-25-3
Malinska, 16. listopada 2025.

SIGURNOST NA INTERNETU Učestalost kibernetičkih napada i k

Hrvatska i E s manjkom kibernetičk

Igor BOŠNJAK

Izazova u kibernetičkoj sigurnosti sve je više, a sve je teže naći stručnjake koji bi na njih našli odgovore

Kriminalci brže od regulatora iskorištavaju enkripciju i nove tehnologije, a europske zemlje nemaju dovoljno ljudi, osobito na funkcijama i s kompetencijama potrebnima za strateško planiranje, upravljanje rizicima i incidentima te za razvoj ljudskih resursa u području informacijske sigurnosti

Sigurnost na internetu sve je ugroženija i trendovi su vrlo zabrinjavajući, a broj kibernetičkih napada i kibernetičkog kriminala u stalnom je porastu i u cijeloj Europskoj uniji. Na nedavnoj konferenciji Europola (Agencija EU-a za suradnju u provođenju zakona) o kibernetičkom kriminalu raspravljalo se o pet gorućih pitanja kibernetičke sigurnosti: uravnoteženju pristupa i privatnosti pojedinca, potrebi za prekograničnom dostupnošću podataka, istaknutom zadovoljstvu hitnošću ažuriranja regulatornih okvira kako se tehnologija razvija, nužnoj »kibernetičkoj diplomaciji« - osiguravanju suradnje između vlada i industrije radi stvaranja otpornih sustava, te o prevenciji - inovativnim pristupima koji mijenjaju način borbe protiv kibernetičkog kriminala.

Kadrovski deficit

Posebice je istaknuto kako kriminalci iskorištavaju enkripciju, anonimizaciju i nove tehnologije brže nego što regulatori i oni koji provode zakon mogu reagirati, što pristup podacima čini odlučujućim izazovom u borbi protiv kibernetičkog kriminala. No, postoji još jedan veliki izazov. Naime, u najnovijem izvještaju projekta CADMUS (EU projekt za kibernetičku sigurnost), otkriva se kako se Hrvatska, kao i cijeli niz zemalja EU-a, suočava sa značajnim deficitom kadra upravo u području kibernetičke sigurnosti. Pri tome, najveći su nedostaci na funkcijama i s kompetencijama potrebnima za strateško planiranje, upravljanje rizicima i incidentima te razvoj ljudskih resursa u području informacijske sigurnosti.

Filip Omazić, inženjer za računalnu sigurnost u Nacionalnom CERT-u (odjelu Hrvatske akademske i istraživačke mreže - CARNET, čiji je osnovni zadatak obrada računalno-sigurnosnih incidenata s ciljem očuvanja kibernetičke sigurnosti u Republici Hrvatskoj), kaže nam kako nam kako je iz njegovog iskustva najveća potreba za iskusnim tehničarima/inženjerima za kibernetičku sigurnost, no vidljivo je da i općenito nedostaje ljudi u cyber sektoru.

- S obzirom na porast potrebe za automatiziranjem sve potrebniji su i programeri. Izazov predstavlja i odlazak stručnog kadra iz Hrvatske zbog veće plaće koju mogu dobiti u inozemstvu. Uz to je izazov osigurati stalno ulaganje u obrazovanje stručnjaka i povećanje motiviranosti stručnjaka za stalnim obrazovanjem i usavršavanjem, rekao nam je. Dodaje da, kao inženjer za kibernetičku sigurnost u timu za obradu kibernetičkih incidenata nije iznenađen konstantnim promjenama i potrebom za cjeloživotnim učenjem i adaptiranjem svoga rada. »Otkako kibernetička sigurnost postoji, posao je takav«, kaže Omazić.

- Svaka nova tehnologija, promjena u programskim jezicima, paketima, u operacijskim sustavima, zahtjeva proučavanje i nerijetko adaptiranje načina istraživanja incidenta. S tehničke strane promjene su ubrzane, ali za šire građanstvo osnove prijevara ostaju iste, jer prijetnje namijenjene njima su više usmjerene na psihološku manipulaciju, na primjer, izazivanje snažnih emocija poput straha, zaljubljenosti, panike, uzbuđenja i nagovaranja na brzu reakciju, kako ne bi uzeli vremena i kritički razmislili o zahtjevu koji je pred njih postavljen. S razvojem generativne umjetne inteligencije sve ćemo teže prepoznavati što je laž, a što istina, a upravo takvim primjerima se bavimo u ovogodišnjoj kampanji u sklopu Europskog mjeseca kibernetičke sigurnosti, ističe Omazić.

Digitalna edukacija

Stručnjak za informacijske tehnologije Tomislav Jakopec, v.d. prodekana za nastavu i studente na Filozofskom fakultetu u Osijeku, smatra kako je, kada je riječ o građanima, ključ u edukaciji, gdje ne misli nužno samo na njezine formalne vidove.

- Svaka osoba koja koristi informacijske tehnologije bi trebala naučiti kako može doći e-mail ili poruka na društvenim mrežama, ili drugi vid komunikacije koji ima za cilj oštetiti nas. I dalje sam zaprepašten količinom prijevara koje se događaju i baš u našem kraju, gdje ljudi budu oštećeni za veće iznose. Nije dobro reći da su ti oštećeni

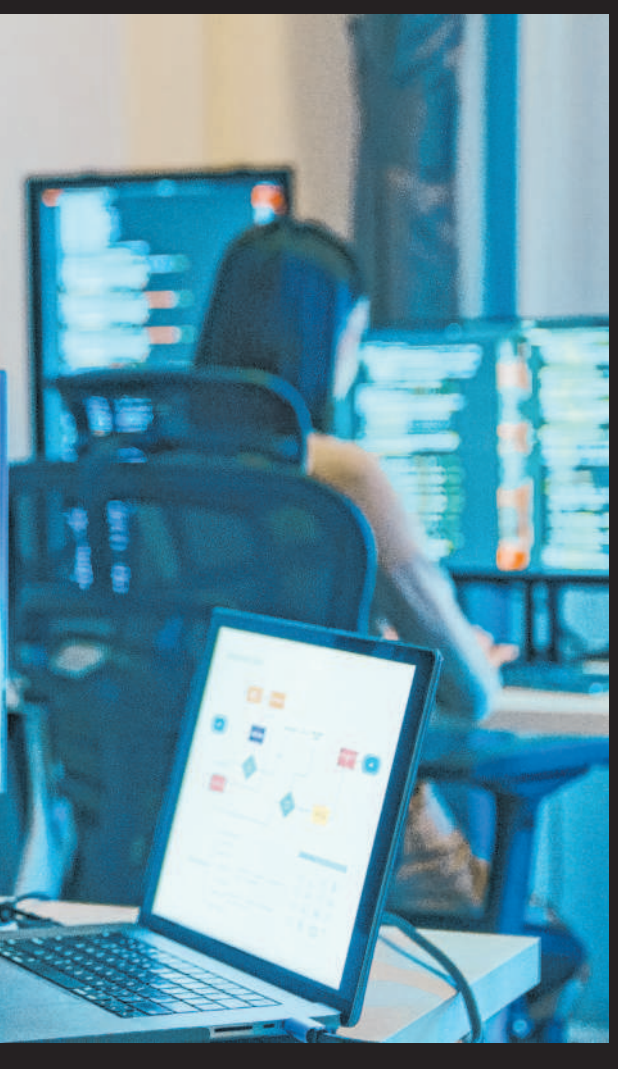
Pazite što dijelite s umjetnom inteligencijom!

O tome kako uravnotežiti potrebu za bržim dolaskom do podataka, a da se sačuva privatnost pojedinca, Omazić kaže da bi, ako govorimo o umjetnoj inteligenciji, bilo dobro diverzificirati: koristiti razne platforme, a ne jednu, koristiti korisnički račun koji ne koristite za većinu ostalih osobnih potreba te pripaziti u postavljanju pitanja i pružanju osjetljivih podataka ovakvim modelima.

- Što se tiče pretraživanja interneta, tražilice možemo koristiti bez prijave, dok pri prijavi na web stranice s kojih trebamo informacije možemo također koristiti sekundarni korisnički račun. Iako AI alati omogućuju analizu dokumenata i teksta, moramo biti oprezni što u njih unosimo jer će svaki naš unos vrlo vjerojatno biti korišten za njihovo daljnje treniranje. Što se tiče bilo kakve razmjene podataka građana s Nacionalnim CERT-om napominjemo kako je standardna praksa anonimiziranje prijavitelja/subjekta, ističe.

kriminala stavljaju pred društvo brojne izazove

EU suočene stručnjaka e sigurnosti

ISTOCK

Nadzor privatne komunikacije samo uz opravdanu sumnju

- Privatnost pojedinca je zajamčena zakonima koji se ne primjenjuju samo na naše digitalno bivanje. Mi imamo pravo na privatnost »unutar naša četiri zida«, kao i u privatnoj komunikaciji na mreži. I ta privatnost bi trebala biti sačuvana. Zamislite da postoji zakon koji u svakoj kući postavlja video i audio nadzor kako bi spriječio zločin. To bi po mom mišljenju bila opća privatnost, koja se ne bi trebala mijenjati. Međutim, ako se pokaže sumnja na nezakonite aktivnosti, tada ovlaštena tijela imaju mogućnost nadzora i tu bi trebalo omogućiti brži i bolji nadzor nad digitalnim kanalima komunikacije takvim tijelima. Trebali bi vidjeti kojom brzinom tijela nadzora, uz opravdanju sumnju, mogu doći do privatne komunikacije na mreži koju, recimo, ja imam s autorom ovog članka. Tu leži problem, u tom slučaju se mora omogućiti brži dolazak do podataka, rekao nam je Jakopec.

ljudi sami krivi. Ljude treba educirati na veći oprez te, ako je nešto sumnjivo, prijaviti aktivnost policiji ili CERT-u, kaže Jakopec. Dodaje kako EU ne sjedi prekriženih ruku na području kibernetičke sigurnosti - cilj uredbe DORA i direktive NIS2 je značajno povećanje sigurnosti podataka u tvrtkama i institucijama koje su od ključne važnosti za gospodarstvo i društvo.

Omazić kaže kako CERT kontinuirano radi na unaprjeđenju razmjene podataka na nacionalnoj i međunarodnoj razini te su otvoreni za svaku priliku za suradnju.

I dalje sam zaprepašten količinom prijevara koje se događaju i baš u našem kraju, gdje ljudi budu oštećeni za veće iznose. Nije dobro reći da su ti oštećeni ljudi sami krivi. Ljude treba educirati na veći oprez te, ako je nešto sumnjivo, prijaviti aktivnost policiji ili CERT-u

Tomislav Jakopec

- Koliko je važna razmjena informacija vidimo po tome što se često dogodi da nas neka od zemalja članica EU-a obavijesti o tipu prijetnje s kojim se susreću, a kod nas se ista prijetnja pojavi za mjesec ili dva. Tada smo, poučeni njihovim iskustvom, već spremni i znamo kako se s njome nositi, rekao nam je. Prema njegovim riječima, kriminalci uvijek pokušavaju biti korak ispred regulatora i onih koji provode zakon te se koriste najnovijim tehnologijama koje sadrže značajke za enkripciju, anonimizaciju sa svrhom zaštite pojedinca i njegove

B. JOBST

Često dogodi da nas neka od zemalja članica EU-a obavijesti o tipu prijetnje s kojim se susrećemo, a kod nas se ista prijetnja pojavi za mjesec ili dva. Tada smo, poučeni njihovim iskustvom, već spremni i znamo kako se s njome nositi

Filip Omazić

privatnosti, no takve tehnologije se mogu i zlouporabiti, što i kriminalci čine.

- Balansirati privatnost i mogućnost identifikacije korisnika sa svrhom sprječavanja i zaustavljanja kibernetičkog kriminala predstavlja kompleksno pitanje oko čega se kontinuirano raspravlja. Alati za anonimiziranje korisnika otežavaju pronalazak počinitelja, a uzmemo li u obzir da oni često dolaze iz trećih zemalja s kojima imamo slabiju suradnju, možemo vidjeti da za pronalazak jednog počinitelja ponekad mora doći do suradnje s više različitih država, zaključuje, dodajući kako u nadležnost Nacionalnog CERT-a nije pronalazak adrese i osobnih podataka počinitelja.

Novi napredak u ranom otkrivanju bolesti

UNSPLASH

Krvni test otkriva 50 vrsta karcinoma s 62% točnosti

Gallerijev test, koji se može provoditi godišnje i upravo se probno primjenjuje u britanskom zdravstvenom sustavu, traži »otisak prsta« desetaka smrtonosnih vrsta raka, često otkrivajući znakove prije nego što se simptomi uopće pojave

LONDON ›› Test krvi koji otkriva više od 50 vrsta raka, uključujući teško dijagnosticirane poput raka gušterače, jajnika te glave i vrata, točan je u 62 posto slučajeva u kojima se smatra da ljudi možda imaju bolest, pokazalo je istraživanje.

Gallerijev test, koji se može provoditi godišnje i upravo se probno primjenjuje u britanskom zdravstvenom sustavu, traži »otisak prsta« desetaka smrtonosnih vrsta raka, često otkrivajući znakove prije nego što se simptomi uopće pojave. Djeluje identificiranjem DNK u krvotoku koju su oslobodile stanice raka, dajući najranije znakove da netko možda ima bolest. Sada je ključno američko ispitivanje testa pokazalo da je Gallerijev test vrlo točan u isključivanju raka kod ljudi bez bolesti, a istovremeno otkriva slučajeve raka u ranoj fazi, kada je bolest lakše izlječiva.

Među ljudima kod kojih je otkriven »signal raka«, 61,6 posto je kasnije dijagnosticiran rak, pokazali su nalazi studije Pathfinder 2. U 92 posto slučajeva test je mogao točno odrediti u kojem se organu ili tkivu rak pojavio, što znači da bi se moglo uštedjeti vrijeme i novac na drugim skeniranjima i testovima. Više od polovice (53,5 posto) novih karcinoma koje je Gallerijev test otkrio u studiji bili su u najranijem stadiju I ili II, dok je više od dvije trećine (69,3 posto) otkriveno u stadijima I do III.

62% točnost Gallerijevog testa u otkrivanju raka kod osoba za koje se sumnjalo da imaju bolest

61,6% postotak ljudi kod kojih je test pokazao »signal raka«, a kasnije im je doista dijagnosticiran rak

92% slučajevi u kojima je test točno odredio organ ili tkivo u kojem se rak pojavio

53,5% udio novih karcinoma otkrivenih u najranijem stadiju (I ili II)

69,3% ukupni udio karcinoma otkrivenih u stadijima I do III

99,6% točnost testa u isključivanju raka kod ljudi koji nisu imali bolest

Gallerijev test, koji je nazvan 'svetim gralom' testova za rak, također je ispravno isključio rak kod 99,6 posto ljudi koji nisu imali bolest.

Nalazi su predstavljeni na kongresu Europskog društva za medicinsku onkologiju (ESMO) u Berlinu.

Studija Pathfinder 2 proučavala je kako se Gallerijev test može koristiti u stvarnom okruženju, uz redovite programe probira za bolesti poput raka dojke i crijeva.

Regrutirane su osobe iz SAD-a i Kanade bez simptoma, od kojih je 23.161 analizirano i imalo je razdoblje praćenja od najmanje 12 mjeseci. Rezultati sugeriraju da dodavanje Gallerijevog testa redovitom probiru za rak dovodi do više od sedmerostrukog povećanja broja karcinoma pronađenih unutar godine dana. Test je otkrio signal raka kod 216 osoba, a rak je dijagnosticiran kod 133 od njih. (Hina)

Klimatske promjene mijenjaju morski ekosustav

Planktona sve manje u morima

BERLIN ›› Količina planktona, mikroskopskih algi koje čine temelj morskog hranidbenog lanca, globalno se smanjila u posljednja dva desetljeća, prema novoj studiji objavljenoj u petak u znanstvenom časopisu Science Advances.

Znanstvenici predvođeni Hongweijem Fangom sa Sveučilišta Tsinghua u Pekingu otkrili su da je, iako su neke morske regije zabilježile lokalni porast između 2001. i 2023., ukupni globalni trend bio silazni zbog porasta temperature oceana.

Plankton, koji uključuje zelene alge, igra ključnu ulogu u morima, kruženju ugljika u oceanima i Zemljinoj klimi, napominju autori studije.

Studija je kombinirala satelitske podatke, mjerenja u oceanima i umjetnu inteligenciju kako bi se stvorio dnevni model visoke rezolucije mase planktona između 45 stupnjeva sjeverne i južne geografske širine - otprilike od južne Francuske do južne Tasmanije.

Sredozemno more isključeno je iz studije.

Znanstvenici su mjerili koncentracije klorofila A, pigmenta ključnog za fotosintezu, i otkrili da globalni prosjeci padaju za oko 0,00035 miligrama po prostornom metru svake godine.

U obalnim područjima, posebno ušćima rijeka, pad je bio više nego dvostruko veći, na razini 0,00073 miligrama.

Učestalost cvjetanja algi, pala je za gotovo 1,8%.

Postojale su regionalne iznimke, uključujući češće cvjetanje u blizini Kanarskih otoka i duž dijelova Brazila i sjeveroistočne Australije.

Tim je te poraste povezao uglavnom s ljudskim aktivnostima poput krčenja šuma i šumskih požara u Amazoni, što potiče odlijevanje hranjivih tvari u ocean.

Studija pripisuje globalni pad prvenstveno porastu temperature površine mora uzrokovanom klimatskim promjenama.

Toplije površinske vode intenziviraju raslojavanje oceana, smanjujući uzlazni tok dubljih voda bogatih hranjivim tvarima i ograničavajući rast planktona.

Znanstveni zaključci podudaraju se s ranijim istraživanjima koja sugeriraju da bi se populacije Prochlorococcusa - najbrojnije vrste planktona - mogle prepoloviti u tropskim oceanima do 2100. godine ako emisije stakleničkih plinova ostanu visoke.

Mikrob opstaje do oko 28 Celzijevih stupnjeva, a njegova stopa razmnožavanja naglo pada na višim temperaturama, izvijestili su François Ribalet i kolege sa Sveučilišta u Washingtonu u rujnu u časopisu Nature Microbiology. (Hina)

NEDJELJNI plus

Valentin Egel, dirigent i glazbeni voditelj Hrvatskog narodnog kazališta u Rijeci

POKUŠAVAM NE UPASTI U ZAMKU DA ZA SEBE MISLIM KAKO SAM VAŽNIJI OD GLAZBE

Uvijek stavljate glazbu na prvo mjesto, poštujete nju i svoje kolege. Pokušavam ne upasti u zamku i misliti o sebi kako sam važniji od glazbe, jer kad jednom upadnete u to, može biti teško izvući se

Edita BURBURAN

GLAZBA IZ SVAKOG KUTA SVAKE SOBE

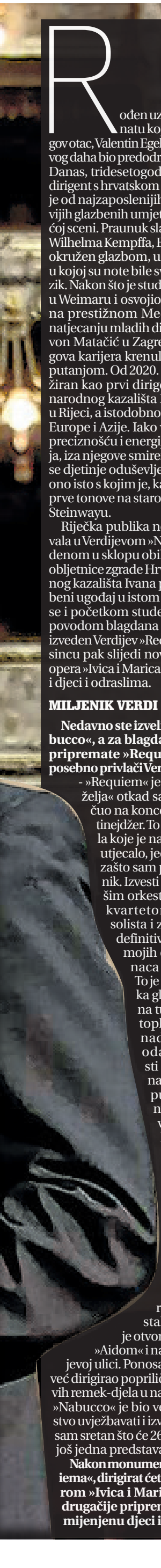
Kao najmlađi od osmero djece, kako je bilo odrastati u tako velikoj i glazbeno bogatoj obitelji?

- Pa, uvijek je bilo vrlo kreativno i bučno, različite vrste glazbe iz svakog kuta svake sobe! I premda nije bilo pritiska da se profesionalno bavim glazbom, svakako je to bilo sjajno okruženje za susret s glazbom. Kao najmlađi, uvijek sam bio dobro zbrinut s toliko braće i sestara oko mene koji su mi pomagali. Majka me vodila na probe zbora, sestra na satove baleta i gledajući unatrag, sve je to bilo važno u oblikovanju mene i moje kasnije karijere.

S Ivom Pogorelićem na riječkoj sceni

DRAŽEN SOKČEVIĆ

Rođen uz Mozartovu sonatu koju je svirao njegov otac, Valentin Egel kao da je od prvog daha bio predodređen za glazbu. Danas, tridesetogodišnji njemački dirigent s hrvatskom adresom jedan je od najzaposlenijih i najzanimljivijih glazbenih umjetnika na domaćoj sceni. Praunuk slavnog pijanista Wilhelma Kempffa, Egel je odrastao okružen glazbom, u velikoj obitelji u kojoj su note bile svakodnevni jezik. Nakon što je studirao dirigiranje u Weimaru i osvojio prvu nagradu na prestižnom Međunarodnom natjecanju mladih dirigenata Lovro von Matačić u Zagrebu 2019., njegova karijera krenula je uzlaznom putanjom. Od 2020. stalno je angažiran kao prvi dirigent Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci, a istodobno gostuje diljem Europe i Azije. Iako vodi orkestre s preciznošću i energijom koja osvaja, iza njegove smirene pojave krije se djetinje oduševljenje glazbom – ono isto s kojim je, kao dječak, učio prve tonove na starom obiteljskom Steinwayu.

Riječka publika nedavno je uživala u Verdijevom »Nabuccu«, izvedenom u sklopu obilježavanja 140. obljetnice zgrade Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca. Glazbeni ugođaj u istom tonu nastavlja se i početkom studenoga, kada će povodom blagdana Svih svetih biti izveden Verdijev »Requiem«. U prosincu pak slijedi nova poslastica – opera »Ivica i Marica«, namijenjena i djeci i odraslima.

MILJENIK VERDI

Nedavno ste izveli Verdijev »Nabucco«, a za blagdan Svih svetih pripremate »Requiem«. Što vas posebno privlači Verdijevoj glazbi?

- »Requiem« je na mojoj »listi želja« otkad sam ga prvi put čuo na koncertu kao mladi tinejdžer. To je jedno od djela koje je na mene snažno utjecalo, jedan od razloga zašto sam postao glazbenik. Izvesti to u Rijeci s našim orkestrom, zborom, kvartetom vrhunskih solista i zborom HRT-a definitivno je jedan od mojih osobnih vrhunaca cijele godine. To je iznimno duboka glazba, ispunjena tugom i žalosti, toplim osjećajem nade i ljepotom odavanja počasti onima koji su nas napustili. Ispunjena je jednim najuzbudljivijih trenutaka klasične glazbe koje poznajem. Verdi je bez sumnje jedan od najvažnijih skladatelja svih i definitivno miljenik riječke publike te jedan od temelja našeg repertoara. Uostalom, kazalište je otvoreno njegovom »Aidom« i nalazi se u Verdijevoj ulici. Ponosan sam što sam već dirigirao popriličan broj njegovih remek-djela u našem kazalištu. »Nabucco« je bio veliko zadovoljstvo uvježbavati i izvoditi i iznimno sam sretan što će 26. studenog biti još jedna predstava.

Nakon monumentalnog »Requiema«, dirigirat ćete dječjom operom »Ivica i Marica«. Koliko je drugačije pripremiti operu namijenjenu djeci i obiteljima?

> **Putovanja i stvaranje glazbe na mnogim različitim krajevima svijeta iznova su mi pokazali da je glazba univerzalni jezik koji ujedinjuje ljude odakle god dolazili. Kroz glazbu se povezujemo s ljudima s kojima nismo progovorili ni riječ**

- U tome i nema velike razlike, jer obje zahtijevaju moju potpuno predanu pripremu. Već smo započeli s probama »Ivice i Marice«, partitura je dragulj njemačkog opernog repertoara. Izvest ćemo je u hrvatskom prijevodu. Želja nam je da ova produkcija bude predstava za cijelu obitelj, od najmlađih do najstarijih. Radnja je slojevita i može se promatrati i iz dječje perspektive i iz perspektive odraslih. Glazba kombinira narodne melodije koje su i ovdje poznate, što sam provjerio, a istodobno ima bujnu kasnoromantičnu orkestralnu partituru. Humperdinck je bio asistent Richardu Wagneru, skladao je nekoliko taktova »Parsifala« koji se i danas izvode. U »Ivici i Marici« pokazuje svoje nevjerojatno umijeće, kao i svoj humoristični pristup glazbi. Zaljubljen sam u ovu partituru i jedva čekam premijeru ove produkcije!

VELIKA INSPIRACIJA

Što vas najviše inspirira u radu s ansamblom Hrvatskog narodnog kazališta u Rijeci i kako biste opisali riječku publiku?

- Najviše me inspiriraju ljudi, primjerice klavirski pratitelj ili producenti i inspicijenti, koji svaki dan nastavljaju držeći sve i sva na okupu, unatoč ponekad teškim okolnostima i često čineći nemoguće. Isto tako vidjeti glazbenike u orkestru, zboru i ansamblu solista koji uvijek glazbu stavljaju na prvo mjesto. Bez obzira na trenutačne prepreke koje treba prevladati, probleme koje treba riješiti. Postoje glazbenici, kojih je mnogo, koji će uvijek ostaviti sve po strani kad počnu probe ili predstave. Osim toga, raditi svaki dan u fenomenalnoj zgradi poput naše, velika je inspiracija, to je znamenitost grada i mjesto koje odiše poviješću. Iskreno se nadam da će zgrada ubrzo dobiti generalnu obnovu, jer je na mnogim mjestima vidljivo koliko je takva investicija zakasnila. Volim našu riječku publiku. To je publika koja zna što najviše voli, ali koja je istovremeno i dalje znatiželjna o novom repertoaru. Cijenim prilike za izravan kontakt s publikom nakon predstava, na našim novo uvedenim brunchevima ili u programu informiranja javnosti, Zajc u vašem kvartu itd. Osjećam da su mnogi naši posjetitelji vrlo uključeni i informirani o razvoju kazališta u prošlosti i budućim izgledima institucije, a to je upravo ono što našem kazalištu treba. Ljudi nas moraju smatrati kulturnim srcem grada i regije.

Pridružili ste se Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci vrlo mladi sa samo 26 godina. Kako ste se prilagodili ulozi glavnog dirigenta?

- Zauvijek ću biti zahvalan na povjerenju koje su mi tada ukazali i uprava i orkestar u mojoj relativno mladoj dobi. Nadam se i da je moj rad pridonio razvoju kazališta. Ponosan sam na ansamble opere, soliste, zbor pod vodstvom Mattea Salveminija i naravno orkestar. Za mene osobno, godine su igrale ulogu samo u smislu što sam bio svjestan da imam sreće što mi je u ranoj dobi dana odgovornost koja mi je prirodno omogućila i nastavlja omogućavati naučiti mnogo toga što se može naučiti samo radom.

UNIVERZALNI JEZIK

Dirigirali ste diljem Europe i Azije. Što ste otkrili o sebi, o glazbi, kroz ta putovanja?

- Možda će ovo zvučati kičasto, ali putovanja i stvaranje glazbe na mnogim različitim krajevima svijeta iznova su mi pokazali da je glazba univerzalni jezik koji ujedinjuje ljude odakle god dolazili. Kroz glazbu se povezujemo s ljudima s kojima nismo progovorili ni riječ. Nikada neću zaboraviti osjećaj koji me obuzeo kada sam dirigirao »Madama Butterfly« u Bangkoku i odjednom sam postao svjestan koliko je nevjerojatno izvoditi ovo djelo tamo i osjećati se povezano s divnim ljudima koje sam upoznao samo nekoliko dana ranije i koje vjerojatno nikada ne bih upoznao da nije bilo glazbe.

Blisko ste surađivali s Ivom Pogorelićem. Kakvo je bilo to iskustvo i što ste iz njega ponijeli?

- Bilo je prekrasno. Njegova prisutnost u kazalištu u Rijeci prošle godine imala je veličanstven utjecaj. Probe su bile fascinantan proces i uzdigle su sve uključene. Donio je nevjerojatan fokus stvaranju glazbe. Toliko sam naučio u tih nekoliko dana i istinski se osjećam blagoslovljenim što sam radio s njim tamo i ponovno ove godine u Dubrovniku.

Postoji li koncert ili predstava koju biste izdvojili kao prekretnicu u svojoj dosadašnjoj karijeri?

- Postoji nekoliko nakon kojih sam se osjećao drugačije, pomalo odraslo. Rad s Ivom Pogorelićem definitivno je među njima. Dodao bih tome i dirigiranje »Tristana i Izolde«, »Pikove dame« s Dunjom Vejzović, »Erwartung« s Dubravkom Šeparović, »Mahlerove Četvrte« ili »Brucknerove Osmice« u Rijeci.

GLAZBA U GENIMA

Dolazite iz obitelji s dubokim glazbenim korijenima, praunuk ste Wilhelma Kempffa, a vaša baka bila je proslavljena pjevačica Marga Höffgen. Koliko je ta obiteljska tradicija utjecala na vašu odluku da postanete dirigent?

- Pomogla je u smislu da sam odrastao u glazbenom okruženju. Glazba je jednostavno bila tu, lako dostupna. Imati pradjedove glazbenike, inspirativno je. Do danas volim njihove snimke i osjećam se vrlo privilegirano što sam odrastao u okruženju u kojem sam rođen.

Sjećate li se trenutka kada ste prvi put osjetili istinsku privlačnost dirigiranju?

- Ima ih nekoliko. Prvo kao dijete kada sam slušao i promatrao probe zbora svoje majke. Bio sam fasciniran dirigentovom sposobnošću da tako detaljno radi na samo nekoliko taktova Bachovog zbora. Vidjeti kako se sve to spaja u koncertu sa solistima i orkestrom u velikoj koncertnoj dvorani bilo je za mene očaravajuće. Zatim pjevanje u dječačkom zboru, rad s dirigentom, a onda je uslijedilo razdoblje kad sam postao gotovo opsjednut simfonijskim repertoarom. I konačno, stajao sam pred ogromnim omladinskim orkestrom na probi Beethovenove 5. simfonije kao tinejdžer. Nikad me nisu učili dirigirati, ali nakon svega nisam mogao zamisliti ništa drugo nego postati dirigent.

Jednom ste spomenuli da ste rođeni dok je vaš otac svirao Mozarta, zauzima li Mozart i danas posebno mjesto u vašem umjetničkom svijetu?

- Apsolutno! Mozartov komad bio je i prva stvar koju me otac naučio svirati na klaviru i prvi komad koji smo zajedno svirali na koncertu. Uz Bacha, njegovo djelo je neophodno u mom životu. Jedva čekam izvedbe »Don Giovannija« u Vilinusu koje su pred nama u studenom!

RAD, RAD, I RAD

Što vas najviše uzdiže u glazbi i dirigiranju, u kojem trenutku na sceni znate da zaista živite svoj poziv?

- To su trenuci kada osjećam kao da su u jednom trenutku svi glazbenici zaista ujedinjeni i kako se sve spaja u veličanstveno stvaranje glazbe. To mi pruža najveće zadovoljstvo i radost.

Koliko interpretativne slobode dirigent može sebi dopustiti, a da pritom ostane vjeran skladateljevoj namjeri?

- Mislim da se interpretacija jednostavno događa u procesu pokušaja ispunjenja skladateljeve namjere. Bez obzira na to koliko partitura bila detaljna i specifična, uvijek postoje pitanja o tome kako nešto izvesti

Kako izgleda vaš proces pripreme za novu operu ili koncertni program?

- Volio bih na ovo odgovoriti kako je »to strogo povjerljivo«, ali stvarnost je samo predvidljiv proces rada, rada i rada. Rana priprema uključivat će pisanje potpunog prijevoda (za operu), čitanje o djelu/temama/vremenu skladateljevog života kada je napisano. Zatim bih polako proučavao partituru, često za klavirom, bilježio tehničke stvari poput znakova/dinamike... sve uobičajene analize koje ljudi rade kada rade na nečemu. Što više znate o partituri, to ste spremniji za zadatak izvedbe. Zatim napravim plan proba, radim odvojeno s pjevačima ako ih ima, a zatim bi započinju probe na kojima svi surađujemo, donoseći svoju individualnu pripremu.

Gdje pronalazite inspiraciju, u partiturama, u prirodi, u ljudima ili u tišini?

- U svemu navedenom rekao bih! Sviranje Bachovih fuga na klaviru i proučavanje Mahlerove 9. simfonije me u posljednje vrijeme jako inspirira. Često se vraćam divnoj snimci Bachovog Ewigkeita, du Donnerwort pod ravnanjem Gardinera. Priroda je uvijek apsolutni izvor inspiracije, bilo da se radi o umirujućim šetnjama sa psom kroz Kastavsku šumu, planinarenju na Mali Kamenjak ili jedinstvenom svjetlu dok sunce zalazi nad morem i Učkom.

> **»Requiem« je na mojoj »listi želja« otkad sam ga prvi put čuo na koncertu kao mladi tinejdžer. To je jedno od djela koje je na mene snažno utjecalo, jedan od razloga zašto sam postao glazbenik. Izvesti to u Rijeci s našim orkestrom, zborom, kvartetom vrhunskih solista i zborom HRT-a definitivno je jedan od mojih osobnih vrhunaca cijele godine**

ANA KRIZANEC

> **Raditi svaki dan u fenomenalnoj zgradi poput naše, velika je inspiracija, to je znamenitost grada i mjesto koje odiše poviješću. Volim našu riječku publiku. To je publika koja zna što najviše voli, ali koja je istovremeno i dalje znatiželjna o novom repertoaru**

S kojim se skladateljem osjećate najdublje povezani i čiju glazbu smatrate da još niste u potpunosti »savladali«?

- Mislim da se najviše osjećam povezano s velikim njemačkim skladateljima Bachom, Beethovenom, Mozartom, Wagnerom, Brucknerom, Mahlerom, Brahmsom... Ne bih mogao odabrati samo jednog s tog popisa. Također iskreno osjećam da se mogu zaljubiti u gotovo svaku glazbu i osjećati vezu sa skladateljima, bez obzira tko su oni zapravo bili. Od skladatelja koji »još nisu otkriveni«, na pamet mi pada Berlioz. Nisam radio na mnogim njegovim djelima i nešto mi tu još uvijek izmiče, ali možda će se to s vremenom promijeniti, jako mi se sviđa njegova knjiga o instrumentaciji.

RELIGIOZNA OPSESIJA

Koji su vaši dirigentski uzori?

- Carlos Kleiber, Abbado, Jochum, Herbert Blomstedt.

Koji su vam skladatelji najdraži, oni kojima se uvijek vraćate?

- Sve se uvijek vraća Bachu! Brinem se da je ovo tipičan odgovor mnogih glazbenika, nedavno se našao i na vrhu liste omiljenih skladatelja glazbenika u BBC Music Magazinu... Na kraju izgleda gotovo kao religiozna opsesija, ali njegova glazba uvijek nekako stavlja stvari u perspektivu. Emotivna je, ali nikad histerična, zaista govori bez riječi, kao da objašnjava značenje svijeta. Zvuči užasno otrcano, ali to je jedini način na koji mogu pokušati riječima izraziti nešto što se može razumjeti samo kroz glazbu.

Što leži u srži vašeg umjetničkog rada, postoji li određena ideja ili vrijednost koju uvijek nastojite prenijeti publici i glazbenicima?

- Uvijek stavljate glazbu na prvo mjesto, poštujete nju i svoje kolege. Pokušavam ne upasti u zamku da za sebe mislim kako sam važniji od nje, jer kad jednom upadnete u to, može biti teško izvući se.

Gdje danas vidite svoj prostor, gdje mislite da biste mogli »raširiti krila«, odnosno kakvi su vaši planovi i snovi za budućnost?

- Mislim da sam trenutno toliko zauzet radom da zapravo ne sanjam previše o budućnosti. Nadam se da ću jednostavno nastaviti raditi i pustiti da me glazba i prilika odvedu kamo god žele. Već su mi se ukazale mnoge uzbudljive prilike koje su unaprijed bile prilično nepredvidive pa se samo nadam da će se i nastaviti.

DRAŽEN SOKČEVIĆ

Mladim Ukrajinkama Rijeka pružila utočište, a one su joj uzvratile humanošću

KOLIKO MI NJIMA POMAŽEMO, TOLIKO I ONI NAMA

Hrvatska nam je puno pomogla jer je i sama prošla ratne strahote, pa nas najbolje i razumije. Glavni cilj projekta je omogućiti starijim osobama dostojanstven život u vlastitom domu i zaposliti žene, osobito ranjive skupine, u ovom slučaju žene iz Ukrajine, koje su stigle u Hrvatsku nakon početka rata u Ukrajini. Izabrane su u sklopu javnog poziva jer su pokazale volju i želju za ovim poslom, jer su empatične, humane, jer upravo one najbolje znaju kako je to kada je nekome potrebna pomoć. A i posao im dobro dođe jer im je plaćen radni staž, godišnji odmor, bolovanje, zdravstveno osiguranje, imaju svoj novac, dobivaju plaću, kaže koordinatorica projekta »U svom domu«, ljubazna i vrlo pristupačna Roksolana Iana Kerychynska

Sanja GAŠPERT
Snimio Nikola BLAGOJEVIĆ

Iz ratom razorene Ukrajine do grada otvorena srca - Kateryna Halaida, Nataliia Popyrieva, Roksolana Kerychynska i Tetiana Shpoliarchuk

Nataliia Popyrieva, Tetiana Shpoliarchuk, Nataliia Zhukova, Olena Honcharenko, Kateryna Halaida, Alina Kerman, Olha Lebid, Olena Ilkiv, Iryna Herasymchuk - Ukrajinke su koje su prije tri godine sa svojim obiteljima pobjegle iz ratom zahvaćene domovine, spašavajući svoj i živote članova obitelji. Sve su spas od ratnih strahota došle pronaći u Hrvatsku, točnije Rijeku, grad ljudi otvorena srca, koji ih je odmah prigrlio i prihvatio i pokazao da s pravom nosi titulu grada multikulturalnosti i multietičnosti, gdje nije bitno odakle je netko, koje je vjere, rase, boje kože, nego samo da je - čovjek.

Prva stanica njihova spasa bio je Caritas Riječke nadbiskupije, gdje su dobile prvu pomoć u

MOTIVACIJA, PROFESIONALNOST I TOPLINA

Trogodišnji projekt »U svom domu« započeo je 29. travnja 2024. godine, a financiran je s 450 tisuća eura iz Europskog socijalnog fonda plus, uz dodatnih 66 tisuća eura koje je osigurao Grad Rijeka za troškove rada osoba koje pružaju usluge potpore i podrške. U prvoj godini projekta zaposleno je jedanaest osoba, od kojih deset pružaju usluge pomoći, a jedna koordinira aktivnosti. Trenutno usluge projekta prima 75 korisnika s područja grada Rijeke, dok je ukupno kroz projekt prošlo 89 korisnika. To su osobe starije od 65 godina, kao i osobe s invaliditetom starije od osamnaest godina. Iz projekta je do sada izašlo četrnaest korisnika i to zbog odlaska u domove za starije ili smrti. Svaka gerontodomaćica ima sedam korisnika, koje posjećuju dva puta tjedno. Većinu korisnika čine starije žene koje žive same i za mnoge je ovo prva sustavna podrška koju dobivaju. Žena je u projektu 87 posto, a muškaraca 13 posto. Do sada je ukupno podijeljeno 950 paketa kućanskih i higijenskih potrepština.

- Naše nekadašnje korisnice sada su one koje pružaju pomoć drugima. Pokazale su iznimnu motivaciju, profesionalnost i toplinu te su brzo stekle povjerenje korisnika. Projekt tako ima dvostruku vrijednost - pruža podršku starijima i potiče integraciju žena iz Ukrajine u naše društvo, istaknula je prilikom predstavljanja rezultata prve godine provedbe projekta Marijana Medanić, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije. Medanić je dodala kako je trenutno u projektu 65 žena, od kojih su čak 62 samačka kućanstva (oko 73 posto), dok je dvočlanih kućanstava 23 (oko 27 posto). Na listi čekanja je 140 osoba, što ukazuje na potrebu društva za ovakvim projektom. Neki korisnici nisu napuštali stanove godinama, jer nisu imali fizičke mogućnosti ni podršku obitelji. Sada imaju osobu koja im pomaže u svakodnevnim potrebama, donosi lijekove, pakete, a ponekad jednostavno i vrijeme za razgovor, rekla je Medanić. Dodala je kako, iako projekt traje još gotovo dvije godine, već sada treba razmišljati o njegovu nastavku. Životni vijek se produljio, broj starijih i samačkih kućanstava raste, a užurbani ritam života otežava obiteljima da pruže potrebnu podršku. Ovakvi projekti dokazano poboljšavaju kvalitetu života, sprječavaju socijalnu isključenost i daju osjećaj sigurnosti najranjivijima. Zato ćemo se, zajedno s Gradom Rijekom i partnerima zalagati da ovakav oblik pomoći postane trajna socijalna usluga u zajednici, s ciljem stabilnosti i kontinuiteta za korisnike i zaposlenike, naglasila je Marijana Medanić.

hrani i higijenskim potrepštinama, lijekove, odjeću, obuću, pomoć u smještaju, pronalaženju posla, upisu djece u dječje vrtiće i osnovne i srednje škole, a one starije i na fakultete. Mlade Ukrajinke to su gradu na Rječini vratile na najbolji mogući način - humanošću i spremnošću da i one same, nakon prvotnog šoka zbog svega što su preživjele bježeći iz svoje domovine, u kojoj su neke od njih ostavile svoje najbliže - roditelje, braću i sestre, muževe, a neke i stariju djecu, pomognu onima kojima je pomoć najpotrebnija. A to su stare, nemoćne, bolesne i osobe koje žive same, koje trebaju pomoć. Naime, predvođene svojom sunarodnjakinjom, Ukrajinkom Roksolanom Kerychynskom, koja ih je i okupila, uključile su se u EU projekt pomoći starijim osobama »U svom domu« - podrška starijim osobama i prevencija institucionalizacije, a priključila im se i jedna Riječanka - Daria Valentić.

DOSTOJANSTVEN ŽIVOT

Glavni cilj ovog trogodišnjeg projekta, započetog u travnju prošle godine, koji provode Grad Rijeka kao nositelj te Caritas Riječke nadbiskupije kao partner, u okviru poziva Zaželi – prevencija institucionalizacije, su poboljšati kvalitetu života starijih, usamljenih i nemoćnih osoba pružajući im svakodnevnu podršku u vlastitom domu, a istodobno stvoriti radna mjesta za žene koje se nalaze u teškoj životnoj situaciji. Time se korisnicima omogućuje da što duže ostanu u vlastitom domu i zajednici, uz očuvanje dostojanstva i osjećaja sigurnosti. Korisnicima se potpuno besplatno pružaju usluge pomoći u kući - od obavljanja kućanskih poslova i nabavke lijekova do održavanja osobne higijene i socijalne integracije. Uz to, svaki korisnik mjesečno prima paket higijenskih i kućanskih potrepština, a uz navedeno, Caritas osigurava i dodatnu pomoć - namještaj, madrace, ortopedska pomagala i druge potrepštine, uz angažman svih zaposlenika i volontera.

- Hrvatska nam je puno pomogla jer je i sama prošla ratne strahote, pa nas najbolje i razumije. Kroz ovaj projekt gerontodomaćice pružaju pomoć starijim osobama u njihovim domovima - kupnja hrane i lijekova, čišćenje, kuhanje, pomoć u kretanju, druženje. Glavni cilj projekta je omogućiti starijim osobama dostojanstven život u vlastitom domu i zaposliti žene, osobito ranjive skupine, u ovom slučaju žene iz Ukrajine, koje su stigle u Hrvatsku nakon početka rata u Ukrajini. Sve su one, što će i same potvrditi, zadovoljne životom u Hrvatskoj, osobito sada u ovom projektu, jer se osjećaju korisne i prihvaćene. Posao gerontodomaćice pruža im financijsku sigurnost i osjećaj pripadnosti. Izabrane su u sklopu javnog poziva jer su pokazale volju i želju za ovim poslom, jer su empatične, humane, jer upravo one najbolje znaju kako je to kada je nekome potrebna pomoć. A i posao im dobro dođe jer im je plaćen radni staž, godišnji odmor, bolovanje, zdravstveno osiguranje, imaju svoj novac, dobivaju plaću, kaže koordinatorica projekta »U svom domu«, ljubazna i vrlo pristupačna Roksolana Kerychynska, koja je svakodnevno na raspolaganju svojim gerontodomaćicama za sve upite, nedoumice, rješava zajedno s njima probleme na koje naiđu na terenu, a na raspolaganju je i samim korisnicima. Prema njezinim riječima, i sami korisnici su zahvalni na pomoći, jako su zadovoljni projektom, a mnogi i emotivno vezani uz svoje gerontodomaćice. Povremeni izazovi s kojima se susrećemo su veliki broj starijih osoba u potrebi koje žive u Rijeci, na listi čekanja za uključenje u ovaj projekt trenutno ih je već 140, a tu su i emocionalno teški slučajevi, poput smrti korisnika, navodi Kerychynska, koju često zovu korisnici koji su na čekanju i pitaju kada je njihov red da se uključe u projekt, jer ne žele ići u dom.

ZLATA VRIJEDNE

Prema kazivanjima gerontodomaćica uključenima u projekt, uz lijepe i emotivne, ima i teških i tužnih trenutaka, pa je tako dio korisnika, iako ima obitelj, usamljen i nitko ih ne posjećuje. Kada je jedan korisnik, koji je bio i hrvatski branitelj, preminuo, na pogreb mu nitko nije došao, osim plemenitih Ukrajinki - gerontodomaćice koja je o njemu skrbila i njezinih prijateljica i kolegica iz Ukrajine.

- To je bilo jako tužno. Samo smo mi došle na pogreb čovjeku koji nas je poznavao kratko, a od obitelji nitko. Ima svakakvih situacija, gdje obitelj korisnika živi u Hrvatskoj, čak i u Rijeci, a mjesecima, pa čak i godinama ne nazove svoju majku, baku, oca, djeda da pita kako su. Neki korisnici žive u zgradama s pet i više katova bez lifta, a uz to su i invalidne osobe, onda možete zamisliti koliko dugo nisu izlazile, dok ih mi nismo počele posjećivati. Korisnici su nam uglavnom divne i vrlo zahvalne osobe, ja sam od jednoga dobila cvijet u tegli koji pažljivo održavam i sretna sam kada cvjeta. Koliko mi njima pomažemo, isto tako i oni nama, uvijek su s nama ljubazni, a većina ih voli puno pričati, pa tako i mi onda uvježbavamo znanje hrvatskog jezika. Nažalost, ima i onih koji odbijaju pomoć, pa se trudimo na razne načine približiti im se, kaže Kateryna Halaida, koja je došla iz Ukrajine upravo u Rijeku, gdje joj je već radio suprug.

Došla je s dvije kćeri, od kojih je mlađa imala tek godinu dana. Najprije je živjela u Viškovu, a sada je u Rijeci.

- Dolaskom u Rijeku najprije smo došli u Caritas, koji nam je puno pomogao, organizirao nam je i besplatni tečaj hrvatskog jezika, pa smo odlučile tu i volontirati, uzvratiti im na taj način ono što su oni nama pružili. Kada je krenuo ovaj projekt, odmah sam se prijavila i jako sam zadovoljna, govori Halaida.

A zadovoljan je i njezin korisnik, riječki umjetnik Miomir Milošević, koji nas je ugostio u svom ateljeu na Turniću, koji mu je ujedno i dom. Iako ima 85 godina, i dalje slika i tada je, kako kaže najsretniji.

- Ovaj projekt je odličan, a moja Kateryna je »zlata vrijedna«. Pomaže mi počistiti, promijeni posteljinu, ode u trgovinu i ljekarnu, ženske ruke jako dobro dođu nama starcima. Slikanje me spašava i upravo se pripremam za izložbu koju ću imati sljedeće godine«, govori Milošević.

DRUGI DOM

Tetiana Shpoliarchuk nikada nije bila u Hrvatskoj, za nju nije ni čula, nego za bivšu Jugoslaviju. Prije tri godine najprije je stigla u Poreč, gdje je neko vrijeme radila, potom u Buzet, da bi se skrasila u Rijeci. U Hrvatsku je stigla sama, a ubrzo su za njom stigli majka i sin. I ona za riječki Caritas ima samo riječi hvale.

- Puno su mi pomogli u svemu i zato im puno hvala. Volontirala sam u Caritasu i zaposlila se u sklopu ovog projekta, kojim sam jako zadovoljna. Ovaj je projekt izuzetno važan za korisnike, jer im, mogu reći, pa i spašava život u nekim situacijama. Jedan dan sam došla kod svoje korisnice koja je u pelenama i živi na petom katu zgradu bez lifta. Pronašla sam je na podu, jer je pala, a tako je satima ležala jer joj nitko ne dolazi. Da nisam došla i nazvala hitnu pomoć, moglo je kobno završiti, govori Tetiana.

Smilja Jakšić, Tetiana Shpoliarchuk i Mladenka Jakšić

Volontirala sam u Caritasu i zaposlila se u sklopu ovog projekta, kojim sam jako zadovoljna. Ovaj je projekt izuzetno važan za korisnike, jer im, mogu reći, pa i spašava život u nekim situacijama

Tetiana Shpoliarchuk

Zorica Lukić i Nataliia Popyrieva

Kaže se kako je dom tamo gdje je obitelj i ja se isto tako osjećam. Na neki način sada bolje razumijem i svoju slabije pokretnu majku, za koju često u šali kažem da je moj »osmi korisnik«

Nataliia Popyrieva

Olha Lebid i njezina kći Kamilla i Silvija Špero

Pobjegli smo od rata i u Hrvatskoj našli spokoj i mir, dobili smo priliku da radimo. Jako sam zadovoljna projektom jer imam priliku sama zarađivati, a i pomoći drugima

Olha Lebid

Kateryna Halaida i korisnik Miomir Milošević

Uvijek su s nama ljubazni, a većina ih voli puno pričati, pa tako i mi onda uvježbavamo znanje hrvatskog jezika. Nažalost, ima i onih koji odbijaju pomoć, pa se trudimo na razne načine približiti im se

Kateryna Halaida

Njezine korisnice su svekrva i snaha Mladenka i Smilja Jakšić, koje žive same. Smilja ima 93 godine, zbog zdravstvenih problema pije puno lijekova, a ni njezina snaha Mladenka nije najzdravija.

- Ovaj nam projekt puno pomaže - i financijski, jer imamo male mirovine, ali i emocionalno. Jako smo zadovoljne, naša Tetiana je divna osoba, jako dobra i veselimo joj se svaki puta kada dođe. Donosi nam i voće i povrće koje nam često šalju iz Caritasa, govore Mladenka i Smilja Jakšić.

Nataliia Popyrieva došla je u Rijeku u kolovozu 2022. godine, s majkom, sinom i suprugom. Kaže kako je u Hrvatskoj, odnosno Rijeci pronašla svoj drugi dom, a s obzirom na to da je obitelj s njom, to joj je i lakše i nema toliko veliku čežnju za svojom domovinom, iako često sanja Ukrajinu. Željela bi se vratiti u svoju domovinu, ali zna da je za sada i njoj i njenoj obitelji bolje, mirnije i sigurnije u Hrvatskoj. Govori kako želju za povratkom uglavnom imaju mladi. Također hvali Caritas koji ima odličan tim i super su svi organizirani. Nakon volontiranja u Caritasu, zaposlila se kao gerontodomaćica.

- Kaže se kako je dom tamo gdje je obitelj i ja se isto tako osjećam. Osjećam da mi ovaj posao jako puno znači i dobro se osjećam jer pomažem starijim, bolesnim i nemoćnim osobama, onima s invaliditetom. Na neki način sada bolje razumijem i svoju slabije pokretnu majku, za koju često u šali kažem da je ona moj »osmi korisnik«. Ovaj posao meni olakšava i komunikaciju s mojom majkom. Ja sam također zadovoljna svojim korisnicima, trudim se pomoći im kako god mogu. Neki su bili u depresiji jer su dugi period sami, nitko im ne dolazi, trebao im je razgovor. Ili su im obitelji daleko, ili ne mare za njih, iako žive blizu, prijatelji su im također već stariji i bolesni, pa ih nitko ne posjećuje, kaže Nataliia.

POPUT KĆERI

Jedna od njezinih korisnica Zorica Lukić živi u zgradi na petom katu bez lifta, polupokretna je i sama, a pomoć koju dobiva u sklopu ovog projekta joj je neprocjenjiva.

- Zahvaljujući mojoj Nataliji, koja je meni kao vlastita kći, svaki dan imam svježe voće i povrće, kruh, mlijeko, donosi mi lijekove, a što je najvažnije, pravi mi društvo. Ovo je fantastičan projekt i iskreno se nadam da će se nastaviti i nakon tri godine«, kaže Lukić.

I gerontodomaćica Olha Lebid i njezina korisnica Silvija Špero postale su prave prijateljice. Obje su zadovoljne jedna drugom i samim projektom, a Olha često u posjet Silviji dovede i svoju šestogodišnju kćer Kamillu.

- Pobjegli smo od rata i u Hrvatskoj našli spokoj i mir, dobili smo priliku da radimo. Jako sam zadovoljna projektom jer imam priliku sama zarađivati, a i pomoći drugima, pa na taj način vraćam sve ono dobro što je i meni putem Caritasa pruženo kada sam stigla u Rijeku, govori Olha Lebid.

Njezina korisnica Silvija Špero živi s kujicom Ronom, sama je, iako je obitelj posjećuje i često zove.

- Meni Olha znači pola života. Pomaže mi u svemu, po kući, ide u trgovinu, ljekarnu, a i jako je dobro društvo. Jedan dan je došla i rekla sam joj da ćemo taj dan samo sjediti i razgovarati. Jako je draga, dobra i mila, ovaj projekt je vrijedan svake pohvale i nadam se da će se nastaviti, kaže Silvija Špero.

Blanka Sinčić Pulić je licencirana kušačica pršuta

GORDANA ČALIĆ ŠVERKO

Sve počinje od sirovine. Svježi but ne smije imati manje od 13 kila, a idealno je 15. On kalira oko 40 posto i dođe kao pršut na sedam, osam kila. Po specifikaciji propisano je da gotov pršut ne smije imati manje od sedam kila i manje od 12 mjeseci. To je standard. Idealno je kada je pršut u svježem butu 15 kila i da je kao pršut težak osam do devet kila

SREĆKO NIKETIC/PIXSELL

DUSKO MARUSIC/PIXSELL

NAJBOLJI POSAO NA SVIJETU? DA, DEFINITIVNO BIH SE SLOŽILA

Jako je velika razlika između kušača i senzornog analitičara, a često se to poistovjećuje. To nije isto. Kušati možete vi, ljudi koji nisu prošli nikakvu edukaciju, oni koji su obično potrošači. To je kušanje, nešto probate i kažete - to mi se sviđa. Prijatelju vašem se ne sviđa, susjedu je tako tako, a zašto je to tako i ne znaju, a kamoli da mogu to obrazložiti na stručan način. Dok mi procjenjujemo preko 25 svojstava na jednom uzorku pršuta, od vizualnog dojma, mirisa, ukusa, arome i onda cjelokupne dopadljivosti – objašnjava Blanka

Siniša PAVIĆ

Licencirana kušačica pršuta! Ako to nije najbolje zanimanje na svijetu, ili barem jedno od, k vragu, što je!? Samo, valjda nije moglo bit goreg tajminga za 'gnjaviti' Blanku Sinčić Pulić nego to činiti u doba od velikog, najvećeg Međunarodnog sajma pršuta u Tinjanu. Ili je, baš zato, tajming savršen svoj gužvi i poslovima usprkos, kad je sva gužva uz pršut vezana. Nego, pršut..

- Iskreno, pojela me ljubomora od trena kad sam shvatio da radite jedan od najboljih poslova na svijetu – priznajemo u startu.

- Hahaha! Ja bih se definitivno s tim složila – smije se Blanka.

Kako se uopće postaje kušačica pršuta!? Nije to nogomet da se od malih nogu navija za voljeni klub i želi u njemu zaigrati. Ne možeš ko dijete reći: »Ja bih bila kušačica pršuta!«

- U principu ne, ali neki se afiniteti u nama rađaju, rastu kako i mi rastemo, pa tako da biste bili senzorni analitičar općenito hrane, morate prije svega voljeti hranu. Mora vas hrana inspirirati, mora vas izazvati da je želite istraživati i mora vas hrana oduševljavati. Mislim da netko tko u hrani ne uživa, ili hranu ne smatra luksuzom, teško može prepoznati bogatstvo i vrijednosti koje hrana ima - ističe Blanka.

TRADICIONALNI PROIZVODI STRAST

Progovara ona i s pozicije one kojoj su, kako veli, tradicionalni proizvodi strast.

- To je moja ljubav oduvijek. Radila sam 17 godina u Istarskoj županiji i kao savjetnik na zaštiti naših tradicionalnih proizvoda na razini Hrvatske i EU-a, tako da sam imala priliku surađivati s proizvođačima jako dugo. Pa smo vidjeli da nam fali stručna skupina ljudi koja te proizvode može zaista i ocijeniti, odnosno proizvođačima dati stručno mišljenje o tim proizvodima – kazuje Blanka.

Krenulo se stoga u istraživanje, otkrilo da postoje senzorni analitičari za suhomesnate proizvode, odnosno edukacije za to, angažirali stručnjaci iz Italije koji su za to akreditirani.

- Napravili smo tri razine edukacije. Prva razina je bila testiranje osjetila da se vidi prepoznajete li zaista određene mirise, okuse, arome, a onda je krenula i edukacija na proizvodima – sažima 'povijest' Blanka.

Pričamo, naime, o onom što se krenulo događati prije više od 15

ZRELA MASNOĆA

Instagram otkriva kako je Blanka onomad jako pohvalila pršut od crne svinje. Loša je to vijest za one koji 'bijelo' u pršutu ne jedu, jer ima ga u ovom poprilično. No, Blanka za one koji ne vole bijelo ima razumijevanja.

- Razumijem ih zato što danas na tržištu imate nezrele proizvode od svinjskoga mesa. To su industrijski proizvodi i tu masnoću ne bih ni ja preporučila. Masnoća o kojoj ja pričam je zrela masnoća, masnoća svinja koje su preko godinu i šest mjeseci stare, svinje preko 220 kila. To vam je kao razlika između zelenog pomidora i onog zrelog koji ste ubrali s biljke. Razlika je po sočnosti, aromi, ali i po hranjivim svojstvima koje taj proizvod ima. Tako je sa svakim proizvodom – uči Blanka.

Tako da je pršut od crne svinje, onaj preko dvije godine star, od svinja uzgajanih preko dvije godine, uistinu fantastičan.

godina. Udruga senzornih analitičara suhomesnatih proizvoda osnovana je 2010. godine. Blanka ju je osnovala, ona je i predsjednica udruge, a ako treba preciznije kazati kada je sve počelo, vratit će se ona do 2006. i prvog Međunarodnog sajma pršuta u Tinjanu.

- Godinu kasnije, 2007., već se počela skupljati renomirana skupina proizvođača i počelo se s kušanjima. Tada se vidjelo da ljudi uistinu trebaju biti educirani da bi to mogli profesionalno raditi i mi smo krenuli s edukacijama koje su trajale tri godine. Paralelno smo osnovali i udrugu i krenuli sa stručnim radom na polju senzorne analize suhomesnatih proizvoda – veli Blanka.

Eto nas u čas na terenu 'sviđanja'. Tema je ovo posve nalik nogometu, svi misle da sve o pršutu znaju i da je njihov najbolji, jer se njima sviđa takav kakav je.

- A u kulinarskom šou na našoj televiziji momče priznaje u kameru da je jedini pršut što ga je probao u životu onaj vakumirani iz trgovine. Kušači su, čini mi se, između čekića i nakovnja. Vaša je jedina sreća što ste se rodili, živite i radite u tolerantnoj Istri – kazujemo Blanki.

NAJBOLJE OD NAJBOLJEG

Smješka se ona, ali i priznaje da smo u pravu.

- Jako je velika razlika između kušača i senzornog analitičara, a često se to poistovjećuje. To nije isto. Kušati možete vi, ljudi koji nisu prošli nikakvu edukaciju, oni koji su obično potrošači. To je kušanje, nešto probate i kažete - to mi se sviđa. Prijatelju vašem se ne sviđa, susjedu je tako tako, a zašto je to tako i ne znaju, a kamoli da mogu to obrazložiti na stručan način. Dok mi procjenjujemo preko 25 svojstava na jednom uzorku pršuta, od vizualnog dojma, mirisa, ukusa, arome i onda cjelokupne dopadljivosti – objašnjava Blanka.

To hoće reći da svako svoje sviđanje, recimo sviđanje mirisa, mogu školovani kušači obrazložiti, mogu objasniti zašto su pojedinom svojstvu dali ocjenu od nula do devet.

- Pa vi onda morate čuvati osjetila, osigurati, kao što primjerice neke vrhunske manekenke ili glumice osigurati znaju svoje noge – velimo.

- Pa da, definitivno. Nama najobičnija prehlada onemogućava rad. Imamo mi i softverski sustav koji, kada završimo senzornu analizu, na temelju ocjena koje smo dali procjenjuje naš indeks efikasnosti. Određeni parametri prilikom ocjenjivanja uzimaju se u obzir i ukoliko je indeks ispod šest, ocjene tog suca se ne uzimaju u obzir. Pretpostavka je da je ili prehlađen, ili nije bio koncentriran, da nije nešto radio kako treba – kaže Blanka.

U Tinjanu je pršute ocjenjivalo 13 kušača i kušačica. Na ocjenjivanju je bilo 48 pršuta, što hrvatskih što inozemnih, i kvaliteta je vrhunska.

- Nama na ocjenjivanje dođe najbolje od najboljeg. Za pretpostaviti je da proizvođači biraju najbolje prešute, jer oni mogu i dok je pršut zatvoren, iglom od konjske kosti na osnovi mirisa probati ocijeniti svoj pršut. U samom vrhu naše bodovne ljestvice su pršuti koje smo ove godine ocjenjivali, ali uvijek kažemo da može i bolje. Ovisi sve o sirovini, tu priča počinje i tu je najveći izazov za naše proizvođače – kazuje Blanka.

Evo dobra trenutka za malu digresiju, kad se već sirovina spominje. Pitamo, naime, Blanku je li joj se srce kida kada vidi što se sve svinjama u nas zadnje vrijeme događa. Pati li pršut i zbog boleština što su svinje napale?

- Pati. Obično pati mali proizvođač. U ovim okolnostima koje se konstantno događaju jednostavno uvijek najviše strada mali proizvođač i to je ono što me najviše boli – iskreno će Blanka.

Mali proizvođač je uostalom taj koji će uvijek raditi makar za nijansu bolji proizvod nego li to čini industrija.

- Kad iza proizvoda stoji ime i prezime čovjeka, to ne može biti loš proizvod, pričali mi o pršutima, siru ili čemu god. Kod malih proizvođača njihova imena stoje iza svakog proizvoda, a mi ljudi dobro znamo da kada iza nečeg stojimo, da volimo da je to u skladu s našim vrijednostima. To je razlika između industrije i naših malih proizvođača – ne dvoji Blanka.

SPOJ TRADICIJE I INOVACIJE

Ovo priziva u spomen tradiciju, tradicionalne načine proizvodnje pršuta. Da ne bi tradicija nekad bila i uteg, s obzirom na to da sve, tehnologija ponajprije, svakim danom ide naprijed!?

- Jako vam je dobro pitanje. To je konstantna dilema, gdje staje tradicija, a gdje kreće inovacija, i je li spoj tradicije i inovacije moguć. Moguć je. Klima se promijenila, ljeta nisu više 28 ili 29 stupnjeva, već su 30, zime su puno blaže, ali tehnologija je tu samo da bude pomagač. Klimatizacijski uređaji koji se koriste da bi se održavala vlaga i temperatura u objektima pale se samo kad je to nužno, a pršutari koriste prirodno provjetravanje kad god je to moguće. Dakle, spoj je moguć i to ne umanjuje tradicijsku vrijednost proizvoda. Naravno da su veliki napori da se to održi. Zato trebamo više cijeniti one manje proizvođače jer su i troškovi u njih veći. Puno je ručnog rada. Tako da pomagala koja se koriste ne uništavaju tradiciju, već nas spašavaju da je sačuvamo – smatra Blanka.

Mijenjaju se kroz godine i trendovi. Primijetili su to i oni koji kušaju pršute.

- Prije 20-ak godina pršuti su u Istri bili daleko slaniji, a sada su pršutari uspjeli izbalansirati tu slanoću. Kada pričamo o pršutima koji se dime, bili su oni prije daleko dimljeniji, dim je puno bio intenzivniji i jako je bilo teško upoznati proizvod mimo dima, a sada su toliko lijepo izbalansirani da je dim samo dodatak koji upotpunjuje cjelokupnu aromu proizvoda. Vidimo da to više nije metoda pokušaja i pogrešaka, već se zaista radi na balansiranom proizvodu koji ima kvalitetu i kontinuitet u kvaliteti – ističe Blanka.

Znano je da imamo četiri vrste pršuta; istarski, dalmatinski, krčki i drniški. Vječna je borba koji je bolji. Blanka o toj 'borbi' ima svoje, malo drukčije mišljenje.

- Bilo bi pametnije da se svi zajedno natječemo sa zemljama iz okruženja i tu pokazujemo koji je bolji, nego da to činimo međusobno. Istarski, dalmatinski, drniški, krčki, to su proizvodi koji su posebni, Europska unija im je dala posebnost upravo zato jer potječu s određenog područja. Pa kad me pitate koji je bolji, to vam je kao da pitate tko je posebniji, vi ili ja. Svatko je na svoj način poseban i drukčiji od drugog ovisno o kulturi, kako je odgojen, gdje je odrastao i slično. Tako je i s proizvodima. Ne znači da su neki bolji, nego su oni posebni, oni su jedinstveni. I nije ih pošteno uspoređivati – ne sumnja Blanka.

I lako se s njom složiti, tim više ako se razmišlja o konkurenciji izvan naših granica. Jer vani je dobrih pršuta, uz dobru propagandu.

- Kad dođete u Madrid, recimo, i probate iberico, on je jednostavno dobar – velimo.

- Dobar je, ali znate što se događa!? U Španjolskoj vam ne dozvoljavaju da kažete da je loš. Vi se ni ne usudite reći da je loš – kazuje Blanka.

LOKALITET

Eto što je nama učiti i naučiti, da znamo o svome vrhunskom proizvodu samo dobro govoriti. Zato je u sklopu sajma održana i konferencija s ciljem da se potakne pitanje brendiranja naših hrvatskih pršuta, odgonetne zašto nisu još svjetski i europski poznati i zašto, na koncu, na razini brenda ni u Hrvatskoj nisu poznati koliko bi trebali biti. Jer, ako ima prosciutto di Parma, nema razloga da slično nešto nema u nas, s obzirom na našu kvalitetu i potencijale. Svoj doprinos promociji dobrog Blanka daje na svom Instagram profilu. Tamo svaku prigodu koristi da dade dobar neki savjet, recimo onaj kako se pršut reže, ili kako se onaj koji se počeo rezati može zaštititi da se ne suši. Njen brend se zove »Lokalitet«, privatna je to tržnica gdje se kroz spomenuti brend promoviraju domaći proizvodi. I reakcija korisnika je je dobra.

- Reakcije su pozitivne. Ako je nešto iskreno i istinski, ljudi to prepoznaju. Na tome jednostavno trebamo raditi, pa da naši proizvodi na tržištu zauzmu poziciju koju zaslužuju. Ne svi domaći, jer i tu je svega, ali oni koji se prepoznaju jesu oni koji su iznimno kvalitetni. Regije bi ih trebale prepoznati, promovirati i koristiti ih, naravno. U protivnom, nestat će. Danas je najlakše imati kuću za odmor – kritički će Blanka.

A ako ih nestane, što nam ostaje.

- Čini se da nam je to važno, barem koliko i priča o demografiji – velimo.

- To je još i važnije, jer daje smisao. Čovjek bez smisla nema se čemu okrenuti – upozorava Blanka.

Jasno je da od Blanke nećemo čuti koji je njoj pršut najbolji. Ali, hoćemo čuti koji je minimum da ga pršut mora zadovoljiti pa da se može reći da je dobar.

- Sve počinje od sirovine. Svježi but ne smije imati manje od 13 kila, a idealno je 15. On kalira oko 40 posto i dođe kao pršut na sedam, osam kila. Po specifikaciji propisano je da gotov pršut ne smije imati manje od sedam kila i manje od 12 mjeseci. To je standard. Idealno je kada je pršut u svježem butu 15 kila i da je kao pršut težak osam do devet kila. Pršutari kažu da po kili svježeg buta ide mjesec sušenja, tako bi trebalo biti – kaže Blanka.

A kako potrošač, kada želi kupiti pršut, na prvu može znati ima li proizvod potencijala ili ne!?

- Miris, intenzitet mirisa. Kod dobrog pršuta odmah osjetite miris. Jak, moćan miris na zrelo sušeno meso ne možete ne primijetiti, ne možete proći pored njega da ga ne probate, a kad ga probate, pamtite ga. A drugo, ako se on otapa u ustima i ako vam nakon što ga progutate još dugo cure sline u ustima, to znači da je roba odlična – savjetuje Blanka.

TRENIRANJE OSJETILA

Vratimo se mi Sajmu da čujemo treba li kušačici nakon kušanja toliko pršuta, nakon sajma, koji dan da pršut nema blizu očiju ni pod razno.

- Treba, definitivno nam pršuta bude dosta (smijeh). Mi se za kušanja jako umaramo. Kada radimo, otprilike tri minute po uzorku, moramo biti jako koncentrirani i to je naporno. Nije to isto kada kušate i uživate u pršutu, već se zaista moramo fokusirati i sva osjetila moraju biti spremna, tako da je poprilično iscrpljujuće – iskreno će Blanka.

Zato kušači, oni koji imaju afinitete prema proizvodu, treniraju osjetila, štono bi se reklo, cijeli svoj radni vijek. Prvo edukacija, pa trening da bi se stekla vježbanjem praksa i da bi se znalo prepoznati i ocijeniti pojedino svojstvo u proizvodu. Možda je i zato društvo ekskluzivno, stručnjaka koji su prošli edukaciju za suhomesnate proizvode u nas je 18. Dobro je vijest pritom da više ne treba ići u Italiju na edukaciju, već je i u nas onih koji su školovani za voditelje panela.

- Bome, nije lako ni vašim ukućanima kad od vas osjetila rade na najvišoj razini – šalimo se.

Smije se na ovo Blanka, kaže, prednost je ta što se ipak možete isključiti, ne biti kušačica kad ste u gostima kod prijatelja ili rodbine, ako se baš ne mora. E, tu smo sad na terenu nostalgije, mirisa djetinjstva, namirnica koje smo zapamtili kao sjajne, makar smo kroz godine postali svjesni svih njihovih manjkavosti. Emocija je vrag.

- Moja baba je uvijek imala u frižideru kobasicu, a ja kao stručnjak znam da je to grancljiva kobasica. Imala je kobasicu koju je čuvala i rezala komadić po komadić. I meni se s takvom simpatijom stalno vraća taj okus, ali to je svejedno loš proizvod. Loš proizvod, a zazuzbice mi rastu kad god je se sjetim – smije se Blanka.

Elem, dalo bi se o pršutima satima, ali kao što rekosmo, tajming nam je takav kakav je. Jer, priča u Tinjanu ide sve veća i veća.

- Prošle godine smo u tri dana imali 35.000 posjetitelja – kaže Blanka.

Pa je ove godine još jedan šator za izlagače dodan.

- Mi težimo biti za pršut ono što je Oktoberfest za pivo. Oktoberfest za pršute. Nadam se da idemo u dobrom smjeru, i to brzo – zaključuje Blanka, prije nego se vratila pa posvetila najboljem poslu na svijetu.

BEZ ŠMINKE

Mali je milijun stvari na koje valja paziti kad ste kušač, odnosno kušačica. Primjerice, profesionalne kušačice pršuta šminkati se mogu samo izvan kušanja.

- Tako je, ne smijemo se šminkati, moramo maknuti sve što nam na neki način može poremetiti miris, okus, koncentraciju. Moramo biti fokusirani na to što radimo da nam ništa ne odvrati pažnju naših osjetila – potvrdno će Blanka.

Moja baba je uvijek imala u frižideru kobasicu, a ja kao stručnjak znam da je to grancljiva kobasica. Imala je kobasicu koju je čuvala i rezala komadić po komadić. I meni se s takvom simpatijom stalno vraća taj okus, ali to je svejedno loš proizvod. Loš proizvod, a zazuzbice mi rastu kad god je se sjetim

IGORR1

SRECKO NIKETIC/PIXSELL

MARIA CORINA MACHADO

Od progonjene aktivistice do dobitnice Nobelove nagrade za mir

ŽELJEZNA LADY LATINSKE AMERIKE KOJA SE NE BOJI BATINA I ATENTATA

REUTERS

Novu međunarodnu popularnost koju je Machado stekla dobivanjem Nobelove nagrade Maduro koristi kako bi je prikazao kao plaćenicu zapada i stranih sila koje žele ovladati venezuelanskom naftom. Unatoč svemu, njena popularnost među stanovnicima zemlje ne blijedi. Jer Venezuela je već godinama na rubu ekonomskog kraha, a prosječni stanovnici Venezuele žive ispod granice siromaštva

Bernard KARAKAŠ

Znovu je Željezna lady, potječe iz bogate, aristokratske obitelji. Iznad svega prezire socijalizam, a projektima koje planira želi ojačati bogatu, vladajuću klasu svoje države. Unatoč tomu, obožavaju je svi slojevi društva... Ako mislite da ste upravo pročitali opis nekadašnje britanske premijerke Margaret Thatcher, varate se. Riječ je o Marii Corini Machado, venezuelanskoj oporbenoj političarki i glavnoj Madurovoj oponentici, ženi koja je prije nekoliko dana dobila Nobelovu nagradu za mir i, pragmatično, posvetila je Trumpu.

NA MALA VRATA

Machado je ušla na mala vrata u politiku još 2002. godine, par godina nakon što je Hugo Chavez prvi put imenovan predsjednikom Venezuele i kada je okrenuo naglavačke dotadašnju politiku naftom najbogatije zemlje svijeta. Machado, doduše, tada nije sudjelovala na izborima već je, kao tridesetpetogodišnjakinja, osnovala organizaciju Sumate koja se bavila nadgledanjem transparentnosti izbora i demokratskih procesa. U vrlo kratko vrijeme postala je jedna od najglasnijih kritičarki vlade i samog Huga Chaveza koji je tada, u vrijeme dok zemlja još nije bila potpuno osiromašena, bio na vrhuncu slave i popularnosti. Tada su se doslovno pjevale pjesme u njegovu čast, a učenici u školama deklarirali su zakletvu vjernosti, dok je Chavez gradio vlastiti kult ličnosti. U takvom okruženju, Machado je organizirala javne debate, prosvjede te ulazila u sukobe s chavezistima.

Kako je zemlja tonula u siromaštvo, a standard stanovnika strmoglavo padao praćen inflacijom koja je potresala Venezuelu, popularnost same Machado je strelovito rasla, iako je Chavez čvrsto držao stisak nad cijelom političkom scenom. Tijekom 2011. izborila je na izborima mandat u Nacionalnoj skupštini Venezuele koja joj je postala glavna pozornica za istupe protiv vladajuće stranke i samoga Chaveza. Naravno, paralelno sa zaoštravanjem njene retorike porasla je u očima režima kao protivnica »mlade socijalističke demokracije«, a nekim čudom zaredali su i fizički napadi. Tako je u listopadu 2011. samo nekoliko mjeseci po njenom ulasku u parlament, Machado sa suradnicima napadnuta u gradu Turmeru. I ona i njena pratnja su pretučeni i išamarani, a vozila razbijena. Pokazalo se kako su napadači pripadali Motoriziranom frontu, svojevrsnim batinašima PSUV-a, vladajuće Chavezove stranke. To ju nije smirilo, pa je 2013. pretučena u parlamentu gdje je kamenicama pogođena u lice i oborena s leđa. Krajnji ishod – doživjela je frakture kosti lica i nosa. Nekoliko mjeseci potom, na Machado i njene suradnike tijekom jednog skupa ispaljivana je pirotehnika...

SVE GLASNIJA I ŽEŠĆA

Unatoč svim ovim incidentima, Machado nije posustajala niti se povlačila, dapače. Njeni napadi na Chaveza i politiku koja je gurala

NAJVAŽNIJE GODINE

1967. – rođena 7. listopada u Caracasu, u uglednoj i bogatoj obitelji
1989. – diplomirala industrijsko inženjerstvo na Katoličkom sveučilištu Andrés Bello
1994. – završila postdiplomski studij javne politike na Sveučilištu Yale (SAD)
2001. – razvela se od supruga i ostala sama s troje djece
2002. – osnovala nevladinu organizaciju Súmate, posvećenu nadzoru izbora i demokratskim reformama
2010. – izabrana u Nacionalnu skupštinu Venezuele kao zastupnica oporbe
2011. – 2013. – više puta napadnuta i fizički ozlijeđena tijekom političkih sukoba
2013. – izbačena iz parlamenta nakon montiranih optužbi za korupciju
2014. – osnovala Vente Venezuela, savez oporbenih stranaka
2023. – na predizborima oporbe dobila više od 90% glasova kao kandidatkinja protiv Madura
2024. – onemogućena joj kandidatura; primila nagradu »Vaclav Havel« i nagradu »Saharov«
2025. – dobitnica Nobelove nagrade za mir koju je posvetila narodu Venezuele i Donaldu Trumpu

PODRIJETLO JEDNE BUNTOVNICE

María Corina Machado rođena je 7. listopada 1967. u Caracasu, u jednoj od najuglednijih i najimućnijih obitelji u Venezueli. Njezin otac, Enrique Machado Zuloaga, bio je poznati industrijalac i jedan od osnivača velike metalurške kompanije Siderúrgica del Orinoco (SIDOR), dok joj je majka potjecala iz obitelji s dubokim korijenima u venezuelanskoj eliti.
Machado je diplomirala industrijsko inženjerstvo na Katoličkom sveučilištu Andrés Bello u Caracasu, a kasnije završila i postdiplomski studij javne politike na Sveučilištu Yale u Sjedinjenim Američkim Državama. Prije nego što se aktivno uključila u politiku, radila je u industriji i u neprofitnom sektoru, a posebno ju je zanimao razvoj civilnog društva i demokratskih institucija. Bila je uključena u nekoliko obrazovnih i humanitarnih projekata, a 2002. osnovala je nevladinu organizaciju Súmate, koja se bavila promicanjem demokracije, nadzorom izbora i zaštitom biračkih prava u Venezueli.
Do tada je već stekla reputaciju obrazovane, elokventne i odlučne žene iz gornjeg društvenog sloja, koja je otvoreno kritizirala korupciju i populizam u zemlji – što će ubrzo postati temelj njezine političke karijere.

U potpunosti podržavam Trumpovu strategiju. U potpunosti sam za to da SAD skine s vlasti ovu kriminalnu strukturu koja upravlja Venezuelom već godinama. Naš pokret podržava svaki scenarij koji će nam pomoći u prelasku u demokraciju

MARIA CORINA MACHADO

POZNATA JE PO DISCIPLINIRANOM ŽIVOTNOM STILU, LJUBAVI PREMA KNJIGAMA I PLANINARENJU TE PO TOME ŠTO UNATOČ STALNIM PRITISCIMA ODLAZI NA MISE I OTVORENO GOVORI O VJERI KAO IZVORU SNAGE

zemlju dublje u siromaštvo i međunarodnu izolaciju postajali su sve glasniji i žešći. Vidjevši kako je ne mogu smiriti batinama, chavezisti su počeli s novom taktikom. Optužena je za korupciju, a sud ju je izbacio iz parlamenta. No to je bilo kontraproduktivno. Kako je bilo očito da se radi o montiranim optužbama jer, između ostalog nije osuđena na zatvorsku kaznu, već samo na uklanjanje iz Nacionalne skupštine, Machado je postala simbol represije nad oporbom i katalizator intenzivnijeg mobiliziranja protiv režima.

Machado je nedugo prije toga osnovala Vente Venezuela, organizaciju koja je okupljala sve oporbene stranke, a kao nacionalna koordinatorica u sljedećih deset godina nastojala je objediniti različite oporbene struje i pokrete u Venezueli. To joj je među oporbenjacima donijelo ogromnu popularnost pa je na oporbenim predizborima s više od 90 posto glasova izabrana da se na predsjedničkim izborima 2024. suprotstavi Maduru koji je naslijedio preminulog Chaveza. Neuspješno. Sud je onemogućio njenu kandidaturu, a umjesto Machado oporbu je taj put na izborima predstavljao Edmundo Gonzales Urutia. Istovremeno, ponovo su počeli fizički napadi, pa su tako tijekom predizborne kampanje onesposobljene kočnice na njenom vozilu kako bi se pokušao izvršiti atentat.

Upravo u to vrijeme, Machado je postala poznata po svojoj borbi i izvan Venezuele. Tako je upravo 2024. godine primila nagradu »Vaclav Havel« koja se dodjeljuje borcima za ljudska prava, a nedugo potom i nagradu »Saharov« koju dodjeljuje Europski parlament. Nije ni znala kako je nominirana krajem prošle godine za Nobelovu nagradu za mir, što je doznala tek kada je objavljeno ime dobitnika. I to je bila upravo ona.

PROMIŠLJEN POTEZ

Koliko god bila razdragana ovim priznanjem, Machado je odmah shvatila kako je Nobel za mir posljednje što joj treba u tome trenutku. Jer tu je nagradu žarko želio američki predsjednik Donald Trump, pri čemu nije štedio bijes i kritike na sve koji su mu tu nagradu, kako je on to tumačio, nepravedno oteli. Drvlje i kamenje sasuo je na Nobelov komitet, a nije u prvom nastupu štedio ni samu Machado. No ona je odigrala vrlo pametan i promišljen potez. U prvom obraćanju javno je ustvrdila kako nagradu posvećuje narodu Venezuele, ali i predsjedniku Trumpu koji se nesebično zalaže za »naš cilj i promicanje demokracije«. Ujedno, nazvala je Trumpa da mu se gotovo pa ispriča što je baš nju komitet izabrao za ovogodišnju laureatkinju.

- Nazvala me je osoba koja je dobila nobelovu nagradu za mir i poručila mi je kako nagradu posvećuje meni i prima je u moje ime. Mogla mi je i ponuditi da mi da nagradu, ali nije. Nema veze, rekao je Trump nakon telefonskog razgovora s Machado koja se od 2024. godine skriva na nepoznatoj lokaciji u Venezueli jer je prilično jasno kako bi sljedeći napad na nju mogao biti smrtonosan.

I izgleda da je ova »taktika posvete nagrade« urodila plodom. S jedne strane »ispeglala« je odnose s Trumpom, a s druge strane usmjerila je njegov fokus upravo na Venezuelu. Po modelu: »ako mi je posvetila nagradu i na neki način priznala kako sam je zaslužio umjesto nje, idemo im pomoći da se tamo uspostavi prava demokracija«. Još prije nekoliko mjeseci Trump je naložio presretanje i uništavanje venezuelanskih brodova koji plove prema SAD-u pod izlikom kako je riječ o krijumčarima droge, a prije nekoliko dana je i objavio kako je autorizirao tajne operacije CIA-e u Venezueli, ne otkrivajući detalje o kakvim se operacijama radi. Moguće je kako je riječ o obučavanju protuvladinih snaga, ali postoji mogućnost i kako je riječ o operacijama fizičke eliminacije venezuelanskog vodstva, od Madura do njegovih bliskih suradnika i vojnih zapovjednika.

Maduro je odmah naložio mobilizaciju i manevre kako bi se stanovništvo pripremilo na moguću kopnenu intervenciju i iskrcavanje jer je Trump napomenuo kako ni ulazak američkih snaga u Venezuelu nije isključen.

- U potpunosti podržavam ovu Trumpovu strategiju. U potpunosti sam za to da SAD skine s vlasti ovu kriminalnu strukturu koja upravlja Venezuelom već godinama. Naš pokret podržava svaki scenarij koji će nam pomoći u prelasku u demokraciju, ustvrdila je prije nekoliko dana Machado u intervjuu koji je dala britanskom Sunday Timesu dok se još uvijek nalazi na skrivenoj lokaciji unutar Venezuele.

RAZDVOJENOST OD OBITELJI

Kako i sama kaže, tijekom tog skrivanja najteže joj pada razdvojenost od obitelji. Njeno troje djece živi izvan Venezuele zbog sigurnosnih razloga, a od supruga se razvela još 2001. godine. I mada se oko Madura steže međunarodni obruč, još uvijek nije jasno kako će se stvari u budućnosti razvijati. Jer Maduro ima protiv sebe vrlo moćne neprijatelje, ali i moćne saveznike. Na strani sadašnjeg režima u Venezueli su Rusija i Kina, dok je vojna struktura same Venezuele vrlo jaka i na Madurovoj strani. Ujedno, njenu novu međunarodnu popularnost koju je stekla dobivanjem Nobelove nagrade Maduro koristi kako bi je prikazao kao plaćenicu zapada i stranih sila koje žele ovladati venezuelanskom naftom. Unatoč svemu, njena popularnost među stanovnicima zemlje ne blijedi. Jer Venezuela je već godinama na rubu ekonomskog kraha, a prosječni stanovnici Venezuele žive ispod granice siromaštva. Česte su nestašice osnovnih proizvoda poput ulja, šećera ili lijekova, a inflacija već godinama divlja i njihovu valutu bolivar pretvara u bezvrijedni papir. Siromaštvo je posebno teško u ruralnim područjima Venezuele, a redukcije struje ponekad znaju trajati danima. I nije čudo kako velika većina stanovništva želi promjenu, želi opoziciju, a njeno najprepoznatljivije lice upravo je Maria Corina Machado.

I gotovo nikome od njih ne smeta što ova inženjerka strojarstva ima prilično oprečne poglede na privatno vlasništvo i poduzetništvo od stranke koja već desetljećima vlada zemljom. Jer dobar dio Venezuelaca drži kako im nije bitno tko će biti vlasnik tvornica, država ili privatni poduzetnici, dok god i njima primanja omogućuju normalan život. A to je upravo ono što Machado već godinama obećava.

Pretplatite se...

na tel. **051/650-043** ili **051/650-194**

ili na **info.pretplata@novilist.hr**

Salome, kraljica transformacije, prva hrvatska drag queen u Rijeku dolazi s novom predstavom

SVI MI IMAMO PRIČU ZA PREDSTAVU, ALI SE SAMO RIJETKI USUDE ISPRIČATI SVOJU

Želim da Hrvatska vidi da mi transrodni ljudi nemamo lagan život upravo zbog društva u kojem živimo i koje nas često osuđuje i krivi. Vole nas predstaviti kao određeni bauk, dok smo mi zapravo normalni ljudi od krvi i mesa. Živimo u vremenu kad nas ljudi jako usuđuju, a ne znaju ništa o nama. Plaše nas se zbog neznanja i zbog lažnih informacija koje se šire o nama. Vjerujte mi da smo mi velikog srca i dobre duše i da nam na taj način rade veliku štetu. I mi imamo obitelj. Majku, oca, sestre, braću koji osjete svu tu mržnju. Voljela bih to promijeniti kod barem jednog gledatelja, ali vjerujem da će ih biti i više

URŠA PREMNIK

Tonka PAVIĆ

Salome se vratila! Uspjeli smo je uloviti taman po povratku iz Londona, gdje je bila na koncertu Lady Gage, a već je u punom pogonu priprema za hrvatsku turneju njezine hvaljene predstave »Iznenada Salome«. Nakon 130 rasprodanih izvedbi u Sloveniji i pretpremijere na rodnom Rabu, Salome će svoju priču, isprepletenu humorom, glazbom i suzama, uskoro ispričati i ostaloj hrvatskoj publici: 4. studenoga na premijeri u zagrebačkoj Tvornici kulture, a 27. studenoga u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku u Rijeci.

Kraljica transformacije, prva hrvatska drag queen i žena koja nikada ne prestaje iznenađivati, Salome danas jednako suvereno vlada pozornicom i kuhinjom – njezina čuvena pita od limuna već je legendarna u Sloveniji. Domaćoj se publici posljednjih godina ponovno približila kroz mjuzikl »Menopauza«. Upravo joj je ta svjetska uspješnica, u kojoj dijeli scenu sa Sanjom Doležal, Karmelom Vukov Colić i Arijanom Čulinom, otvorila vrata povratka na hrvatske daske i publiku koja ju je dočekala otvorena srca. Otkriva kako je bilo stati pred svoju rapsku publiku, zašto vjeruje da je došlo vrijeme da Hrvatska vidi njezinu predstavu, te zašto je ljubav najbolji recept – u kazalištu i u životu.

POVRATAK KORIJENIMA

Kakve su reakcije s Raba? Jeste li zadovoljni?

- Imala sam veliku tremu na Rabu, posebice prvi dan. Rasprodali smo oba termina i bila je puna dvorana. Više-manje sve koje sam vidjela u publici sam znala, bili su moji iz škole, susjedi… Neke nisam ni prepoznala, ipak imam 56 godina i promijenila sam se od našeg zadnjeg susreta, isto kao i oni, nismo se vidjeli godinama. Idem na Rab svako ljeto, ali ne izlazim puno po mjestu. To je bio moj prvi nastup ikad na otoku Rabu, mislim da je Rab zaslužio da moj prvi nastup u Hrvatskoj bude tamo, da pretpremijera bude tamo gdje je i sve počelo. Dosta se priča u samoj predstavi odvija na Rabu, djetinjstvo, prvi nastup ikad mi je bio na otoku Rabu na nudističkoj plaži. Mislim da je trebalo početi tamo odakle i jesam.

Što vam je bilo najizazovnije kod pripremanja predstave za Hrvatsku?

- Odradila sam 131 izvedbu iste predstave u Sloveniji. Sad sam se morala sa slovenskog jezika prebaciti na materinji hrvatski i teže je nego što zvuči. Bilo me strah da ću neke stvari slučajno reći na slovenskom, što se na kraju i je dva ili tri puta dogodilo, ali nikome nije zasmetalo, samo su se smijali u publici. Teško mi je istovremeno nastupati na dva jezika i jako stresno, tako je bilo s predstavom »Menopauza« koju sam radila i tu i u Sloveniji. Rekla sam si da neću opet to ponoviti tako da sam prvo htjela završiti izvedbe tamo i onda doći u Hrvatsku.

Kako ste osjetili da je trenutak za povratak?

- Nikad, zapravo ne možemo znati koji je pravi trenutak, ali rekla sam si, kad ću ako ne sad?! Mislim da Hrvatska isto mora vidjeti moju predstavu

Lakše je ako si se rodio kao transrodna osoba negdje vani, recimo u Americi ili Njemačkoj, nego što je na Balkanu. Neka budu hrabri i slušaju svoje srce, neka vjeruju u sebe. Ako te roditelji ne prihvaćaju, uvijek postoji mogućnost da se odseliš, ali ja uvijek kažem – samo je jedna majka i na kraju će uvijek pobijediti ljubav. Ona je jača od mržnje

jer je to zapravo poučna predstava, neki su rekli da je kao terapija za ljude. Svi se pronađu u njoj, recimo u odnosu s majkom, svi imamo neka slična iskustva. Želim da Hrvatska vidi da mi transrodni ljudi nemamo lagan život upravo zbog društva u kojem živimo i koje nas često osuđuje i krivi. Vole nas predstaviti kao određeni bauk, dok smo mi zapravo normalni ljudi od krvi i mesa. Svi mi ljudi, ne samo trans osobe, imamo priču za predstavu, samo što se malo tko od nas o tome usudi govoriti. Živimo u vremenu kad nas ljudi jako osuđuju, a ne znaju ništa o nama. Plaše nas se zbog neznanja i zbog lažnih informacija koje se šire o nama. Vjerujte mi da smo mi velikog srca i dobre duše i da nam na taj način rade veliku štetu. I mi imamo obitelj. Majku, oca, sestre, braću koji osjete svu tu mržnju. Voljela bih to promijeniti kod barem jednog gledatelja, ali vjerujem da će ih biti i više.

Zašto ne bismo rekli da nas je Bog stvorio kako bi se društvo od nas učilo prihvaćanju, suosjećanju i, naravno, ljubavi prema bližnjemu? Bog nas tome uči, ali se to, nažalost, u praksi rijetko primjenjuje. Voljela sam papu Franju. Rekao je: »Tko sam ja da sudim različitost?« A danas se društvo često ponaša kao da su ljudi sami bogovi. Pustite da nam sudi Bog,

onako kako će suditi svima nama.

DOBRI I LOŠI LJUDI

U svojim nastupima često govorite o prihvaćanju, slobodi i autentičnosti. Kako biste opisali svoj pogled na život danas, u društvu koje često osuđuje različitost?

- Ja na život gledam ovako - postoje dobri ljudi i loši ljudi, mi odlučujemo što ćemo biti od toga. Dijete se rodi čisto, i postaje jedno od toga, ovisno kako ga odgoje roditelji. Mi, primjerice, ne možemo imati biološku djecu - znači li to onda da žene koje ne mogu imati djecu nisu vrijedne života? Pa gdje smo to došli! Molim vas, počnite živjeti svojom glavom - zato nam ju je Bog i dao, a ne da drugi misle umjesto nas. Svaki bi čovjek trebao živjeti svoju istinu i ono što osjeća.

Nažalost, mnogi danas žive onako kako društvo ili njihovi roditelji žele, i zato su nesretni. A nesretni ljudi često mrze one koji su zaista slobodni - one koji žive onako kako im srce govori, poput mene. Treba se odlučiti, želiš li živjeti svoj život ili želiš biti nečija marioneta.

Predstava je inspirirana vašim životom, o čemu točno ona govori?

- Zapravo samo ime predstave – »Iznenada Salome«, jest igra riječi. Iz-Nenada-Salome. Nenad je bilo moje muško ime, ime prije tranzicije, da on nije bio hrabar, ja ne bih danas bila ovdje di jesam. To je priča o mojem životu – složila sam kombinaciju standupa, monokomedije i cabareta, pjevam i plešem. Kako puno spominjem i Rab, oni su bili zaista sretni kad me Pučko otvoreno učilište Rab konačno pozvalo da dođem odigrati predstavu. Igram se emocijama ljudi, ima trenutaka kad se ne mogu prestati smijati, dok ih u drugom trenutku rastužim pa neki i zaplaču, onda ih opet dignem sa smijehom pa ih opet spustim s tugom. U Sloveniji su ljudi znali plakati u publici, žene pogotovo. Imam i jednog gosta iznenađenja u predstavi, ali to sad ne bih otkrivala. Iako je tema predstave za neke kontroverzna, odnosno govori o transrodnim osobama, mnoge sam ljude dirnula njome. Osjetila sam da je vrijeme da netko prikaže tu temu na drugačiji način. Predstava je brutalno iskrena. Ima čak i trenutak u predstavi u kojem se pojavi i Neno.

Je li vam bilo teško tako se »razgoliti«, emotivno pred svima?

- I dalje postoje jedni dijelovi unutar predstave o kojima mi je neugodno pričati, ali mislim da se stand up svodi na to da ti je neugodno pričati i to o nečemu o čemu publika nikada ne bi pričala pa im je to onda posebno smješno. Recimo dejtovi, u predstavi ima dosta scena i o mom životu s muškaracima. To su sve stvarne priče koje su mi se dogodile, a to su sve još luđe priče nego što je transrodnost. Ima i priča o mojim vojničkim danima u prelijepoj Puli i lijepom Šibeniku.

JUGOSLAVENSKI RUPAUL

Premlada sam da bih se sjećala vaših početaka, ispričajte nam nešto o tome.

- Ja sam bila prva drag queen u Hrvatskoj i u Sloveniji – nešto kao jugoslavenski RuPaul, čak smo i počeli istih godina. Išla sam na RuPaul drag race u New Yorku, nisam ga upoznala, ali sam vidjela kako to zapravo izgleda. Tada sam shvatila što sam ja zapravo i sama radila kod nas i koliko je to veliko, to je u meni izazvalo predivne emocije. Vidjela sam da je to tamo umjetnost i da ljudi na to potpuno drugačije gledaju nego kod nas. U Hrvatskoj će to biti tabu dokle god se o tome ne priča, što se više priča to je manje tabu. Da sam mogla birati, voljela bih se roditi kao biološka žena. Ali, nažalost, za to sam se morala izboriti. Zato smatram da žene trebaju biti zahvalne na svojoj ljepoti i ženstvenosti s kojom su rođene – i nikada je ne smiju zanemariti.

PITA OD LIMUNA S MERINGOM

Najprije pripremimo tijesto. Brašno, šećer u prahu i sol stavimo u posudu te dobro promiješamo. Dodamo maslac narezan na kockice i počnemo nježno, ali brzo trljati brašno i maslac među prstima. Kada dobijemo teksturu sličnu mrvicama (bez većih komadića maslaca), dodamo jaje i žumanjak. Sastojke brzo umijesimo da dobijemo glatko, jednolično tijesto, koje zatim razvaljamo na pobrašnjenoj površini u ravnomjeran krug. Razvaljano tijesto pažljivo položimo u kalup za pečenje i prstima ga lagano pritisnemo uz dno i rubove. Višak tijesta odrežemo i lijepo oblikujemo rub. Na tijesto stavimo papir za pečenje i po njemu raspoređimo otprilike dvije šake suhog graha (ili kuglice za pečenje). Tijesto pečemo u pećnici zagrijanoj na 180 °C oko 10 minuta. Zatim uklonimo grah i papir te tijesto pečemo još dodatnih 10 minuta. Tijesto treba biti oko tri četvrtine pečeno. Pripremimo kremu. Žumanjak, šećer, limunovu koricu i mascarpone izmiješamo ručnom pjenjačom dok ne dobijemo glatku smjesu. Dodamo limunov sok i kiselo vrhnje. Sve kratko promiješamo, pazeći da ne miješamo predugo, kako se krema ne bi razrijedila. Kremu izlijemo na polupečeno tijesto i pitu pečemo na 180 °C još oko 15 minuta. Krema se mora stisnuti i dobiti lijep, sjajan sloj. Pitu izvadimo iz pećnice i ostavimo da se ohladi. Pripremimo meringu. Bjelanjke i šećer u prahu stavimo u lončić i zagrijavamo na srednjoj temperaturi. Na jednu ruku stavimo kuhinjsku rukavicu, a u drugu uzmemo termometar. Bjelanjke i šećer polako miješamo dok se šećer potpuno ne otopi. Kada temperatura dosegne 50 °C, smjesu prelijemo u zdjelu električnog miksera. Počnemo miksati srednjom brzinom, a kad smjesa počne dobivati volumen, povećamo brzinu na najvišu. Miksamo dok ne dobijemo gust, sjajan snijeg – meringu koja dobro zadržava oblik. To traje otprilike 15 minuta. Meringu stavimo u vrećicu za ukrašavanje s okruglim nastavkom. Na ohlađenu pitu istisnemo lijepe kupčiće od bjelanjaka i na kraju ih kratko zapržimo kuhinjskim plamenikom (brenerom).

Vaša je majka važan dio predstave, ali i vašeg života?

- Moja mama sad ima 88 godina i ja kažem da bi i ona morala dobiti Oscar za životno djelo. Mojim je roditeljima bilo teško u doba bivše države imati dijete koje je jako drugačije. Najveći je problem bilo što će reći susjedi, a ne je li vam dijete sretno. Njima je bilo teško odvojit se od tog mentaliteta jer su na taj način odgajani. Susjed vam neće platiti račune za struju, niti će vam kupiti kruh. Previše vremena i energije trošimo na druge ljude. Bili bismo puno sretniji kad bismo tu energiju usmjerili na vlastiti rast i dobrobit. Vjerujte mi, bilo bi više zadovoljstva i sreće, a manje mržnje. Sjediti doma na maminoj sofi i pljuvati po drugima – to je najlakše. Rada na sebi se ljudi najviše plaše. Strah ih je otvoriti Pandorinu kutiju, jer vjerujem da bi iz nje iskočilo puno toga na što nisu ponosni.

Spomenuli ste mjuzikl »Menopauzu« koji ste radili, je li vas on na neki način ponovno spojio s hrvatskom publikom, dao vam vjetar u leđa za izvođenje Iznenada Salome u Hrvatskoj?

- Ja sam tada dobila jako dobre kritike. U »Menopauzi« smo čak najavljivali moju predstavu. Ja tamo glumim zvijezdu reality showova i najavljujem kako ću napisati svoju monokomediju. »Iznenada Salome« nije monokomedija, već slatka mješavina svega pomalo, ali izuzev toga sam održala svoju riječ. Moj su život već ranije htjeli staviti na kazališne daske, ali ja sam to odbijala. Ako će netko raditi predstavu o mojemu životu, to bih trebala biti ja.

VOLIM AZIJSKU KUHINJU

Završili ste treći na slovenskom Masterchefu, kuhate li i dalje?

- Ljeti kad se zatvoraju vrata kazališta, onda kuham sve do polovine rujna. Kuham u japanskom street foodu - specijalistica za ramen i poke bowls. Profesionalna sam kuharica, imam dvije karijere. U Masterchefu sam otkrila da dobro kuham, ništa čudno s obzirom na to da je mama bila kuharica, a tata pekar. Htjela sam doduše kuhati nešto drugačije, kreativno, a i volim azijsku hranu, pa sam se zaposlila u japanskom restoranu. Jako dobro i slikam, ulje na platnu. Taj sam talent otkrila u doba korone. Cijeli sam svoj život sanjala da radim u kazalištu, nastupam. Kad sam već mislila da se to nikada neće dogoditi, i za sve je »kriv« Masterchef Slovenija. Tad je slovenski Špas teatar tražio glumce koji au aktualni, popularni. Bila sam u šoku kad su me pozvali da igram u slovenskoj »Menopauzi«.

Koliko vam je trebalo da napišete »Iznenada Salome«?

- U jednom trenutku mi je jednostavno bilo dosta kuhinje i rekla sam sama sebi: »Ja se želim vratiti u kazalište.« To me istinski veseli – zabavljati publiku, donositi im radost i smijeh. Takva sam i u privatnom životu – vesela i duhovita! Sjela sam doma i u petnaest dana sve napisala. Samo sam krenula kroz vlastite misli i sjećanja – od djetinjstva, preko vojske, pa sve do ljubavi...

> **Mnogi danas žive onako kako društvo ili njihovi roditelji žele, i zato su nesretni. A nesretni ljudi često mrze one koji su zaista slobodni - one koji žive onako kako im srce govori, poput mene. Treba se odlučiti, želiš li živjeti svoj život ili želiš biti nečija marioneta**

> **Zapravo samo ime predstave – »Iznenada Salome«, jest igra riječi. Iz- Nenada-Salome. Nenad je bilo moje muško ime, ime prije tranzicije, da on nije bio hrabar, ja ne bih danas bila ovdje di jesam. To je priča o mojem životu – složila sam kombinaciju standupa, monokomedije i cabareta, pjevam i plešem**

Sljedeći na popisu je Zagreb, a nakon toga Rijeka. Koja su očekivanja?

- Očekujem rasprodane dvorane kao i svaki drugi glumac. Vjerujem da ima puno ljudi koji vole Salome i koji žive u 21. stoljeću! U Rijeci sam živjela, imam preljepe uspomene i drage prijatelje. Jako volim Rijeku, Riječanke su prelijepe, a i Riječani su jako zgodni. Jedva se čekam i njima vratiti.

Što nakon toga?

- Otkrit ću vam nešto – predstavu ću vjerojatno prevesti i na engleski jezik, jer smatram da je zaista dobra i voljela bih s njom obići Europu, pa čak i šire. No, prvo je na redu Hrvatska. Planiram s ovom predstavom obići cijelu zemlju, nakon Rijeke, naprije su na redu nastupi u Pazinu, Rovinju, Labinu, Varaždinu te po cijeloj Istri i Kvarneru. U daljnjim planovima su i istočna Hrvatska, Dalmacija, ali i ostatak regije.

ŽIVJETI PUNIM PLUĆIMA

Što želite da ljudi ponesu kući s predstave?

- Moj je cilj da ljudi iz dvorane odu punog srca, nasmješenog lica i pozitivni. I, najvažnije, da vide i shvate kako mi trans ljudi nismo neka čudovišta, babaroge, već da smo ljudi s emocijama, dušom, vlastitim obiteljima koji nas vole i da ne želimo nikome ništa loše. Svojeg se bližnjeg treba voljeti, a ne mrziti. Čovjek zadovoljan sa sobom ne bavi se nama i ne živi u mržnji. Želim da ljudi shvate da mi, kao i svi ostali, plaćamo porez, idemo u crkvu i zaslužujemo imati ista prava kao i svi drugi. Nismo se rodili da životarimo i mrzimo, nego da volimo – sebe, druge i sva živa bića na ovom predivnom svijetu. Zato živimo punim plućima i ostavimo iza sebe pozitivan trag, za generacije koje dolaze nakon nas.

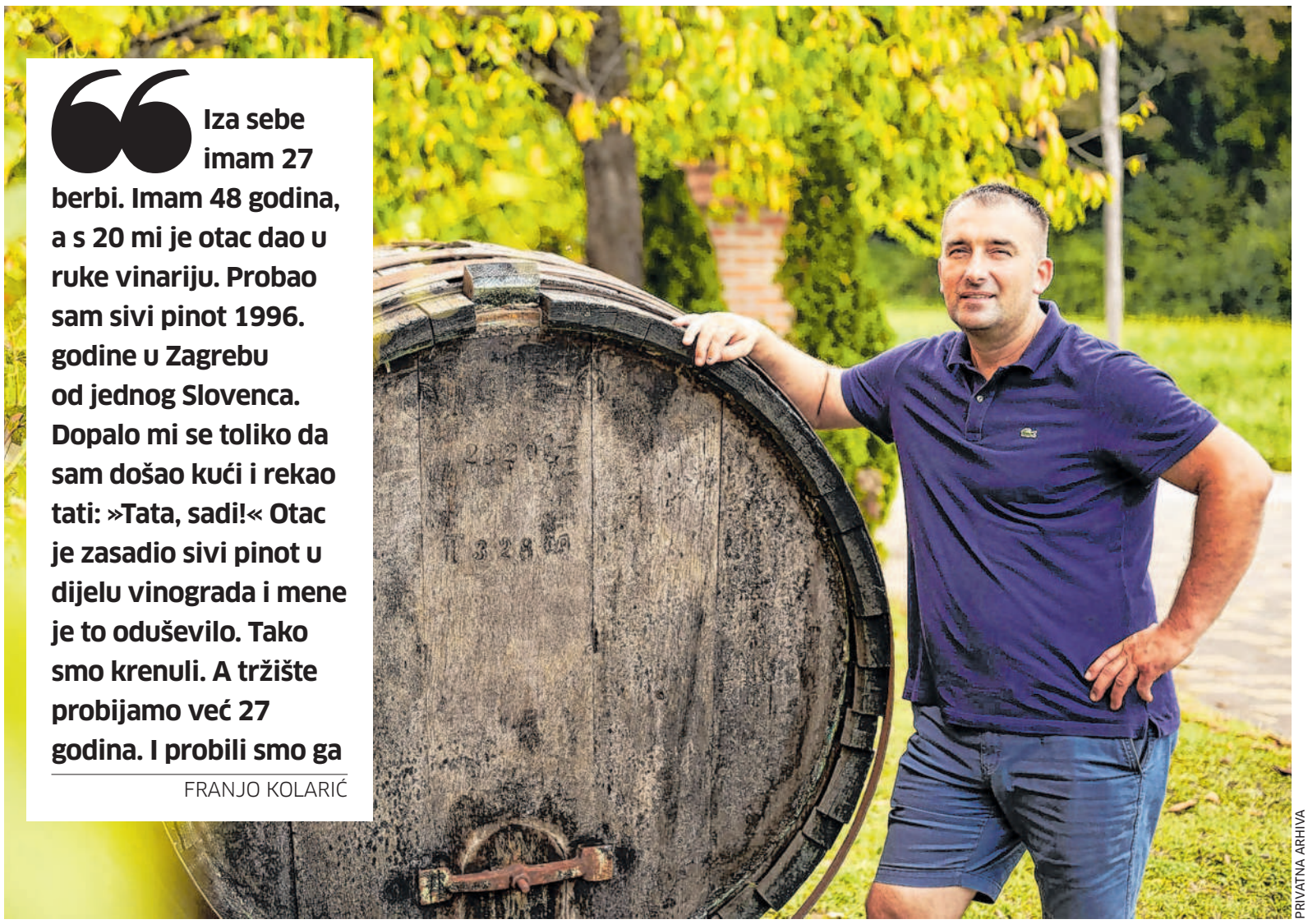
Što biste poručili mladim transrodnim osobama koje se još muče s indentitetom i prihvaćanjem samih sebe?

- Lakše je ako si se rodio kao transrodna osoba negdje vani, recimo u Americi ili Njemačkoj, nego što je na Balkanu. Neka budu hrabri i slušaju svoje srce, neka vjeruju u sebe. Ako te roditelji ne prihvaćaju, uvijek postoji mogućnost da se odseliš, ali ja uvijek kažem – samo je jedna majka i na kraju će uvijek pobijediti ljubav. Ona je jača od mržnje.

Pitanje za kraj, radite li i dalje Vašu famoznu pitu od limuna?

- To je najpopularnija pita u Sloveniji. Ispekla sam je nebrojeno puta! I da, još uvijek je kraljica među pitama.

Siniša PAVIĆ

> Iza sebe imam 27 berbi. Imam 48 godina, a s 20 mi je otac dao u ruke vinariju. Probao sam sivi pinot 1996. godine u Zagrebu od jednog Slovenca. Dopalo mi se toliko da sam došao kući i rekao tati: »Tata, sadi!« Otac je zasadio sivi pinot u dijelu vinograda i mene je to oduševilo. Tako smo krenuli. A tržište probijamo već 27 godina. I probili smo ga
>
> FRANJO KOLARIĆ

PRIVATNA ARHIVA

Pred BregFest kod vinara Bregovite Hrvatske

GDJE BREGE LJUBE VINOGRADI, A VINO PAMTI OBITELJSKO IME

Na obroncima Plešivice vino nije posao nego nasljeđe, a svaka čaša priča priču o generacijama koje su u trsovima ostavile svoje otiske. Pred BregFest u Laubi, razgovarali smo s Nikolom Šemberom i Franjom Kolarićem - vinarima koji njeguju tradiciju i vjeruju u zajedništvo - o nasljeđu, ekološkom uzgoju i vjeri da je samo dobar čovjek kadar napraviti dobro vino

U početku bijaše dakako riječ, ma nije trebalo dugo da se od riječi sastavi definicija. A definicija vrijedna kakvog pitanja u Potjeri veli da je Središnja bregovita Hrvatska jedna je od četiri hrvatske vinske regije i da obuhvaća vinogorja Zagorja i Međimurja, Prigorja i Bilogore, Pokuplja, Moslavine te Plešivice. Zapravo, možda više i nije to pitanje za kviz, s obzirom na to da unatrag nekoliko godina djeluje i Udruga vinara i vinogradara Bregovita Hrvatska, a sve ne bi li u zajedništvu učinili svoj kraj prepoznatljivom vinskom destinacijom. Pa ako svako vinogorje i jest specifično i opet je tu više toga što vinare spaja nego razdvaja, od fanatičnog poslanja da očuvaju autohtone sorte, do činjenice da se pjenušaca u nas po ovom kraju poznaje. Tiha voda, iliti vino, brege dere. Dobar glas spustio se tako i na more, taman da vinoljupci u kalendaru zaokruže 24. listopada, datum kada će na 4. BregFestu u Laubi, kući za ljude i umjetnost u Zagrebu, 70 vinara Bregovite Hrvatske predstaviti više od 400 vina. Nije Zagreb, uostalom, na kraj svijeta.

Nije Zagreb na kraj svijeta, ali jest baš uvijek fascinantno kad se čovjek nanovo osvjedoči da su obronci Plešivice praktički predgrađe metropole. U metropoli promet, gužva, stres, a na 20 minuta daleko evo ti Jastrebarsko i posvemašnji mir. Miran je i Jimmy, »stara« psina koja nas je došla onjušiti čim smo parkirali u dvorištu obitelji vinara Šembera u Donjim Pavlovčanima. Ovo vinara valja čitati u množini.

ŠEST GENERACIJA

- Nikola, vi ste koja ona generacija vinara? Treća? - pitamo, neuki, Nikolu Šembera, momka koji svakim danom sve više potvrđuje da nas njegov otac Zdenko i nije tek šeretski gurao od sebe kazujući da je on u mirovini.

- Šesta! - na to će Nikola sa smiješkom.

Šesta! Lako je pogriješiti i opet pa pitati je li to baba Draga, ona koja je vino Baba Draga zaslužila, bila prva od koje je sve krenulo.

- Prije babe Drage je počelo. Ali, najstariji vinograd koji imamo u nasljeđu je onaj babe Drage. Vinograd je to koji je dobila kad se rodila, pa ga donijela u našu obitelj i evo ga dan danas radimo - veli Nikola.

Šesta generacija. Bome, ne čini se uopće lako na svoja pleća preuzeti breme koje je stvorilo pet generacija.

- Odgovornost je sigurno velika, a opet nakon toliko generacija postane to u neku ruku i normalno. Nije tu bilo ni guranja, ni forsiranja, već kako se rodiš tako odrastaš uz taj posao, uz obitelj, uz obiteljski posao - jednostavno će Nikola.

Pa kako je on onomad trčao za roditeljima kad su obilazili vinograde, tako danas za njim u vinograde i podrum korača četverogodišnji mu sin Pavao.

- Drago mu je biti u vinogradu s nama i vjerujem da će i njemu za deset, dvadeset godina vinarstvo i vinogradarstvo postati normalno - kaže Nikola, uz napomenu da mlađi Jakov ima tek deset mjeseci pa ga ta 'sitnica' za sada priječi da za bratom gazi.

U Šembera je velika tradicija i velika obitelj. Otac, majka, dvije sestre... Odluke se tu donose u zajedništvu. Vino im dakle i nije od jučer, vina pod svojom etiketom prodaju s početka 90-tih, ali i opet se nekako čini potrebnim pitati koliko ostatak Hrvatske ozbiljno shvaća vina Bregovite Hrvatske.

- Mislim da shvaćaju sve više i više - k'o iz topa će Nikola.

Kaže on i kako se onaj veći skok, iskorak, dogodio zadnjih 10, 15 godina.

- U početku je sve išlo malo pomalo, po meni nije tu bilo ni neke velike vizije na početku, da bi danas došli do toga da na Plešivici gotovo pa i nema vinarije koja ne radi pjenušce. Uz to, okrenuli smo se jako i ekološkoj proizvodnji i sve više vinarija ulazi u tu ekološku priču. Po meni to je jedan dobar, pravi smjer u kojem cijela regija ide, pogotovo Plešivica. Po tome smo se počeli isticati - naglašava Nikola.

IDEALNO ZA PJENUŠCE

Nije zgorega ni to što su se u konzumenata promijenile navike. Više nikome nije problem zbog dobra vina sjesti u automobil i otići gdje god. No, kako je vinarima ovoga kraja, kako je Šemberima uspjelo svidjeti se recimo vinoljupcima na Kvarneru, gdje posve dobro kotiraju.

- Vratit ću se opet na pjenušce. Ovo podneblje je, po mom mišljenju, idealno za proizvodnju pjenušaca. Pa ako se bilo gdje uz more želi piti dobar pjenušac, pit će se onaj s Plešivice - veli Nikola.

No, nije pjenušac jedini vab, niti se samo na tome misle zaustaviti vinari ovoga kraja. Nikola će, primjerice, apostrofirati ekološku proizvodnju. Zašto ekološka proizvodnja?

- Ja to gledam po sebi, nama. Nismo mi išli u ekološku proizvodnju da bi spasili svijet, premda sva naša nastojanja idu k tome da bude bolje, ekološkije, prirodnije. Mi s našim kolčinima možda i nećemo napraviti neku značajnu razliku, ali kad bi cijela Hrvatska krenula u tom smjeru, možda bi se nešto i vidjelo. Na koncu, tko popije većinu naših vina!? Mi sami. I naravno da nam je u interesu

IGRA S TALIJANSKIM

Sivi pinot je Pinot grigio, sivi pinot u kojem su se sljubile tri berbe ima ime Francesco grande. Chardonnay je Oro bianco, Crni pinot Oro nero, a Stare sorte su Vecchio grande. »Idemo u tom smjeru i to je naš brend«, veli Franjo. Jednostavno im je marketinški puno pomogla ova »igra« s talijanskim jezikom.

- Ljudi kada dođu sami pitaju vina Coletti, bez da im mi išta govorimo. Da smo ostali na Kolarić teško da bi bilo tako. Kolarić je meni najbolje prezime jer je moje, ali nije zvučno. Tražio sam nešto, a onda je Roberto Farina rekao: »Francesco Coletti!« To je bilo to, riješena stvar - priča Franjo.

Pa sada stranac nema problema da detektira što je sivi pinot kad piše njemu znano pinot grigio. Štono bi se reklo, riješena stvar.

PRIVATNA ARHIVA

Nismo mi išli u ekološku proizvodnju da bi spasili svijet, premda sva naša nastojanja idu k tome da bude bolje, ekološkije, prirodnije. Mi s našim kolčinima možda i nećemo napraviti neku značajnu razliku, ali kad bi cijela Hrvatska krenula u tom smjeru, možda bi se nešto i vidjelo. Na koncu, tko popije većinu naših vina!? Mi sami. I naravno da nam je u interesu piti nešto što je čim prirodnije, manje tretirano u vinogradu i podrumu

NIKOLA ŠEMBER

piti nešto što je čim prirodnije, manje tretirano u vinogradu i podrumu - ističe Nikola.

I dok se nama čini da publiku tek treba naviknuti na pijenje ekoloških vina, Nikola ne dvoji da je već ima. Pritom vuče i dobru usporedbu.

- Je li vama draže kad imate voćku koja nikada nije špricana pa je lijepo izrasla, je li vam draže tu jabuku pojesti ili neku koja je došla recimo iz Brazila!? Ljudima je sve to novo, a može se lako doći do ekološke proizvodnje, samo treba malo znanja. Prije ljudi nisu imali znanja, danas je drugačije, danas imamo sredstva i tehnike koje ne traže prskanje, a grožđe može u konačnici biti jednako dobro. I vina mogu biti jednako pitka, ako ne i bolja, u odnosu na konvencionalna - ne sumnja Nikola.

Kazuje nam Nikola da je trenutno na Plešivici od 350 do 400 hektara vinograda, njih 70-tak ekoloških, a to, smatra, nije malo i bit će i više. Samo, znači li ekološka proizvodnja i veći rizik za vinara!? Nikola smatra da je rizika i ovako i onako, bila proizvodnja ekološka ili konvencionalna.

- Svi smo mi tu pod vedrim nebom - mudro će Nikola.

No, ako se još i nisu svi vinari Bregovite dohvatili ekološke proizvodnje, dalo bi se reći kako nitko od njih dileme nema oko potrebe da se sačuvaju autohtone sorte. Uostalom, nema dobra pjenušca bez da tu nije i žuti plavec.

- Tu su neke sorte koje su se prije na ovom području sadile, a mi smo u njima vidjeli veliki potencijal. Pa nam tako žuti plavec koje unatoč klimatskim promjenama, berbama koje su sve ranije, i dalje daje jako lijep omjer kiselina i alkohola – objašnjava Nikola.

Tako je i onom spomenutom vinogradu babe Drage na istom prostoru egzistiralo više sorata različitih, tako se radilo. I bilo je to, veli Nikola, smisleno. Jer, svaka bi sorta u takvom vinogradu dala vinu ono nešto svoje, jedna aromatiku, druga alkohol, treća kiselinu.

- I neovisno o godini, je li bila topla ili hladna, ta vina su uvijek imala svega – veli Nikola.

TRS UZ TRS

U konačnici, danas na Plešivici trs uz trs, slikovito rečeno, rastu internacionalne sorte i stare lokalne. Žuti plavec je tu da odoli svemu, svakoj klimi i bude onaj bez kojeg pjenušca i nema. Dojam je kako sve tu na ovom području ide u dobrom pravcu, ali je red pitati domaćina koliko je zadovoljan smjerom u kojem Bregovita Hrvatska ide i može li bolje.

- Uvijek može biti bolje, baš kao i u svakoj vinariji zasebno. Nikada vinar ne može napraviti najbolje vino, uvijek može biti još bolje. Tako je i s cijelom regijom. Ali, vidi se da cijela regija, pa tako i Plešivica, rastu. Vina su iz godine u godinu sve bolja, vinara je sve više, a sve to znači da se ide u pravom smjeru – uvjeren je Nikola.

Što se tiče smjera što ga je udarala ovogodišnja berba, dade se reći da je godina bila sjajna. Ili, kako veli Nikola »Kad bi svaka bila ovakva, da je bez bolesti, lijep urod, dobri parametri, bilo bi sjajno. Rijetko se sve tako pogodi.« Takva dobra godina donijet će na tržište i noviteta, ma za koju godinu. Kakvih? E, to Nikola za sada otkriti i ne smije, ako ništa, ono da se što ne urekne.

Neće BregFest popustiti ni Franjo Kolarić, ni njegova vinarija Coletti. Evo nas u Hrastju Plešivičkom kod onog koji hrvatsko tržište nije osvajao pjenušcem, premda je s Plešivice.

- Pinot grigio, sivi pinot, po tom je moja vinarija najpoznatija. Po tom smo poznati u cijeloj Hrvatskoj, i na Kvarneru, i u Istri gdje su nam stvarno konzumenti zadovoljni. A Plešivica jest u Hrvatskoj među prvima po pjenušcima. Vjerojatno je takav terroir, takva zemlja i sortiment koji proizvodnji pjenušaca paše - govori nam Franjo.

No, valjalo je svijet namjeriti na plešivička vine. Blizina Zagreba se tu čini i prednost i mana. Franjo, međutim, ima »jednostavnu« definiciju uspjeha.

- Da bi negdje bili i nekog privukli, morate imati vrhunsko vino. To je prije svega. I morate biti dobar čovjek. Tko ima vrhunsko vino, taj je dobar čovjek. Tko ima loše vino, taj nije dobar čovjek. Ja mislim da to ide jedno s drugim - precizno će Franjo.

- Mislite da vino osjeti je li ga radi dobar ili loš čovjek - pitamo.

- Osjeti, osjeti. Onaj koji vino radi, zapravo vino živi. Tako da ima tu istine da samo dobar čovjek radi dobro vino - ne sumnja Franjo.

A bome mora taj dobar čovjek biti i dobre volje i pozitivan posve ako želi vino prodati. I da, dug je to proces i put, baš kao što je dug put bio i onaj koji je danas doveo do toga da se sivi pinot Coletti traži posvuda.

- Iza sebe imam 27 berbi. Imam 48 godina, a s 20 mi je otac dao u ruke vinariju. Probao sam sivi pinot 1996. godine u Zagrebu od jednog Slovenca. Dopalo mi se toliko da sam došao kući i rekao tati: »Tata, sadi!« I otac je zasadio sivi pinot u dijelu vinograda i mene je to oduševilo. Tako smo krenuli. A tržište probijamo već 27 godina. I probili smo ga - priča Franjo.

FRANJO I FRANCESCO

Reći će on kako sivog pinota u Hrvatskoj praktički nije ni bilo, da bi ga danas plasirao od Osijeka, preko Zagreba, do cijele obale od Dubrovnika do Umaga.

- Praktički 70 posto lokala ima naše vino. I to mi je jako drago, jer je odličan proizvod. Ljudi ga prihvaćaju - veli Kolarić.

- Znači, nije vas ime vinarije »prodalo« po Istri recimo. Zvuči posve talijanski - velimo.

Smješka se Kolarić na spomen brenda kojeg je oživio 2015. godine. A sve se, kako to obično s dobrim biva, dogodilo slučajno.

- Imam prijatelja u Italiji, u Bergamu, koji često dolazi ovdje k nama. I pitam ga ja, onako iz čiste znatiželje: »Roberto, da sam ja Talijan, kako bi moje ime Franjo Kolarić glasilo na talijanskom?« Veli on meni: »Francesco Coletti!« Nije mi trebalo puno razmišljati - priča Franjo.

Talijan mu je, priznaje, dao krila, onako kako komunikacija s drugim ljudima u pravilu uvijek donese nešto novo. Drugi dan nazvao je čovjeka koji mu radi na dizajnu i »naredio« rebranding.

- I otkad smo promijenili brend, zainteresiranost ljudi da probaju proizvod je porasla. A kad probaju i vide da je top, mi imamo kupca. Tako smo došli do kupaca koji su nam vrijedni. A sam proboj na tržište nije lak. Treba vremena, treba stalno biti s ljudima u kontaktu – kaže Franjo.

I zato je dobrodošao BregFest i slične mu manifestacije, ne dvoji on. Jer, cilj je jedan, privući svakog tko želi probati vina Bregovite Hrvatske. Dojam je u nas da su se vinari ovoga kraja dobro povezali i uvezali, pa to i priznajemo Franji.

- Danas bez zajedništva nema ništa. Možemo mi u nekom trenutku sami, ali dolaze trenuci kad moramo biti zajedno. Morat će to svi shvatiti - ne sumnja Franjo.

Nema stajanja, to je bit. Zato skoro kreće i gradnja nove vinarije Coletti, vinarije otvorenog tipa kapaciteta oko 150.000 boca, investicija teška oko dva milijuna eura. Ta će investicija činiti dobro i Franjinoj odlučnosti da spašava stare plešivičke sorte.

- Mi smo prva vinarija u Hrvatskoj, barem što ja znam, koja radi multi vintage vina, vina više berbi. Spajamo dvije, ili tri berbe iste sorte - kazuje Franjo.

- I što od toga bude - pitamo.

- Top vino, vrhunsko - smješka se Franjo.

IL GRANDE VECCHIO

S druge pak strane, ako to nije ona ista, uspio je Franjo vješto spojiti i stare, autohtone sorte plešivičkog kraja: šipelj, kraljevinu, žuti plavec i štajersku belinu.

- To punimo pod etiketom Stare sorte, ili Il grande vecchio. I lijepo to ide, lijepo ih je tržište prihvatilo. Premda, treba vremena, nije to put preko noći, jer ljudi ne znaju što su stare sorte. Inače, te stare sorte su glavno bazno vino za pjenušac, i da ih nismo imali na Plešivici, možda nikada ne bismo napravili pjenušac - ističe Franjo.

On je, ipak, vjerniji mirnim vinima. Sivi pinot je njegov forte, dok je proizvodnja taman tolika da se može uredno živjeti, a da ne pređe sve u kakvu industrijsku proizvodnju. Da je pak niša dobra, ilustrira Franjo podatkom kako je najprodavanija sorta u Europi, s 24 posto prodaje od svih sortimenata, baš sivi pinot.

- Danas od vinarstva možete lijepo živjeti, ali vam u startu treba kapital. Ja ga u startu nisam imao i bilo mi je teško. Morao sam ga postepeno nadograđivati i prikupljati da bi prije nekih 10 do 12 godina napravio iskorak - uči Franjo koji učini 50.000 boca sivog pinota i proda sve.

I ne čudi onda i njegov zaključak da Plešivica ima lijepu budućnost. Jedno četiri moderne vinarije otvorenog tipa se upravo grade, taman da se ima još koji razlog za dolazak, kako na BragFest tako i u bilo koji dio vinorodni onog što jest Središnja bragovita Hrvatska.

NAJBOLJI KUŠAČI

U obitelji Šember dva muškarca s jedne strane, a tri žene s druge, ako se uopće tu smije raditi podjela te vrste.

- Velika je važnost ženske strane. One su na koncu najbolji kušači i ako treba netko donijeti odluku, prije će to učiniti one nego mi - smije se Nikola.

A istina jest da su kod kušanja svi na kupu prije nego se donese odluka što je za tržište.

Kornelija Benyovsky Šoštarić o utjecaju organskog vrtlarstva na bioraznolikost

VODENI ELEMENTI

Jedan od ključnih detalja u vrtu za postizanje bioraznolikosti je vodeni element koji pruža ne samo posve dodatan ekosustav nego i mjesto gdje se brojne životinjice mogu napojiti u toplijim godišnjim dobima. Da ne bi napravili najezdu i leglo komaraca, Šoštarić savjetuje korištenje »živog vodenog elementa«, poput jezerca s ribama i žabama, umjesto obične kante s vodom koju će vrlo brzo okupirati komarci.

RJEŠAVANJE STRŠLJENA

Među brojnim pitanjima iz publike tijekom predavanja, istaknula se problematika stršljena koji mnogima zadaju glavobolje. Šoštarić je za »borbu« protiv stršljena preporučila klopku od plastične boce u kojoj se mogu pomiješati pivo, slatki sirup od kruške i jabučni ocat, što je mješavina koja tjera muhe, ose i stršljene.

VRT NIJE SAMO ZA NAS, DIO JE EKOSUSTAVA I DIJELIMO GA S PRIRODOM

Vrtovi ne smiju biti sterilna mjesta, već prostor pun života: ptica, ježeva, guštera, kukaca, leptira... i to treba njegovati. Tako stvaramo male oaze prirode, kao kada u moru zaštitimo pojas od izlova, govori Benyovsky Šoštarić

Sanda MILINKOVIĆ FRANK
Snimila Ana KRIŽANEC

U Centru za posjetitelje Poklon, smještenom na istoimenom prijevoju u samom srcu Parka prirode Učka, 16. listopada održano je prvo predavanje iz ciklusa znanstveno-popularnih predavanja »Znanost na Poklon(u)«, a predavačica je bila Kornelija Benyovsky Šoštarić, široj javnosti omiljena »vrtlarica« iz istoimenog popularnog serijala. Predavanje pod nazivom »Utjecaj organskog vrtlarstva na bioraznolikost« okupilo je brojne vrtlare, vrtlarice i entuzijaste koji su imali priliku naučiti više o problematici bioraznolikosti kao »šestoj fazi izumiranja«.

- Dosad ih je u evoluciji Zemlje bilo pet, a peta, najpoznatija, dogodila se kada je udarac asteroida izazvao nestanak dinosaura i mnogih drugih vrsta. No, ovo današnje izumiranje rezultat je ljudskog djelovanja i radi se o ozbiljnom problemu koji bi nas trebao zabrinuti, kazala je Šoštarić. Naglasila je da, kada se govori o ugroženim vrstama, često su spominjani dupini, vukovi ili medvjedi, a puno rjeđe oni manji i nevidljivi organizmi koji su iznimno važni, poput kukaca.

U uvodnom dijelu predavanja objasnila je pojam organskog vrtlarstva, kazavši da vjeruje kako većina vrtlara danas uzgaja biljke po tim principima.

- Pojmovi poput bio i eko vrtlarstva zapravo su sinonimi, a razlika u zakonodavstvu je više terminološka. Biodinamičko vrtlarstvo je nešto rigoroznije sa svojom filozofijom što je poseban sustav koji poštuje prirodu i okoliš, dok permakultura kao najmlađi pojam (nastala 1970-ih) ide korak dalje i uključuje pojam »šume hrane«, pojasnila je Šoštarić.

MALA OAZA PRIRODE

Zajednička svrha organskog vrtlarstva je izbjegavanje pesticida uz očuvanje života u tlu jer konvencionalni pesticidi i umjetna

Kornelija Benyovsky Šoštarić autorica je dviju knjiga

VITALNI PRIRODNI RESURSI

Bioraznolikost je kao pojam prvi put korišten 1986. godine, a posebno se pojavljuje nakon usvajanja konvencije o biološkoj raznolikosti u Rio de Janeiru 1992. godine, kada su znanstvenici i čuvari prirode počeli sve više brinuti zbog brzog nestanka vrsta i staništa. Pojam opisuje raznolikost biljnog i životinjskog svijeta na planetu, a s obzirom na to da naš trenutni način života ubrzano iscrpljuje vitalne prirodne resurse, ignoriranjem različitih vrijednosti koje nam pruža bioraznolikost - od regulacije klime do kulturne važnosti, ugrožavamo vlastitu budućnost.

gnojiva uništavaju i »zakiseljulju« tlo. Osvrnula se i na »no-dig« metodu (»bez prekopavanja«), što znači da u proljeće pripremamo tlo tako da u površinski sloj nakon čišćenja gredica samo dodajemo svježi sloj komposta bez prekopavanja vrta da bismo zadržali strukturu i život tla. Mikroorganizmi u tlu tako razgrađuju organsku tvar pretvarajući je u hranu dostupnu biljkama, bez čega nema plodnosti tla. Važno je ne remetiti tlo jer se čestim prekopavanjem taj površinski i živi sloj izlaže štetnim zrakama pa je stoga preporuka malčiranje, kompostiranje i etičan odnos prema prirodi.

- Vrt više nije prostor koji služi samo čovjeku, nego dio ekosustava kojeg dijelimo s prirodom. Zato vrtovi ne smiju biti sterilna mjesta već prostor pun života: ptica, ježeva, guštera, kukaca, leptira... i to treba njegovati. Tako stvaramo male oaze prirode, kao kada u moru zaštitimo pojas od izlova pa riba slobodno migrira i obnavlja te povećava fond. Isto to se događa i s prirodom ako je čuvamo u malom vrtu. Ako smo brižni prema tom jednom dijelu prirode kojim upravljamo, to će se proširiti dalje, kazala je.

Prisjetila se pritom kupnje vlastitoga vrta prije dvadeset i pet godina, kazavši da je tada bio vrlo pust i tih. Nakon sadnje povrća, cvijeća i grmova, broj vrsta u njezinom se vrtu povećao što služi kao dokaz da čovjek može napraviti veliku razliku.

- Najjednostavniji način za to je u proljeće kupiti nekoliko paketića sjemena i posijati razno jednogodišnje cvijeće koje privlači pčele, bumbar , leptire i druge korisne kukce koji oprašuju i povrće i voće. Ako privučemo pčele, dobit ćemo i više tikvica jer sve je u vrtu povezano, pojasnila je, usporedivši fotografiju sterilnog vrta s travnjakom i dvjema vrstama biljaka te dodavši da je travnjak veliki trošak koji treba vodu, gnojivo i nije bioraznolik. Preporučila je pritom zamjenu travnjaka suhim vrtom, šljunkom ili gredicama punim raznoga bilja.

Pojasnila je jednostavne tehnike za postizanje bioraznolikosti u vrtu koje mnogi već primjenjuju, osvrnuvši se pritom na raznolikost sorti.

- Ljudi često biraju stare sorte jer ih povezuju sa starim okusima i mirisima, što je vrijedno, no one su često slabije prilagođene novim klimatskim uvjetima. Danas više nemamo stabilne prijelaze godišnjih doba jer nam proljeće može biti kišno i poplavno, a ljeta su sušna i vruća. Zato se trebamo prilagoditi i birati sorte koje su otpornije i prilagođene stresnim uvjetima, a ponekad i hibride. Hibridi nisu isto što i GMO, to su križanci dviju biljaka, a takva križanja događaju se i u prirodi. Suvremeni biohibridi mogu biti zdraviji, otporniji, plodniji i zahtijevaju manje zaštitnih sredstava, kazala je.

NESTANAK KRIJESNICA I BUBAMARA

Predavanje o bioraznolikosti bilo je obogaćeno i videosnimkama pa su posjetitelji mogli čuti i vidjeti kako njezin vrt posjećuju različiti korisni kukci, ali i ptice te voluharice. Osvrnula se pritom i na nestanak brojnih vrsta iz vrtova, upitavši publiku postoje li neki kukci koji su im jednostavno, nestali iz vrtova, a svi se mahom prisjetili krijesnica.

- Već deset godina nisam vidjela krijesnice. Dakle, one polako nestaju. Isto tako i obične europske bubamare kojih ima sve manje, dok su azijske – narančaste i ponekad crne – sve češće. Došle su iz Azije jer su korištene u staklenicima kao biološki neprijatelji lisnih ušiju, ali su pobjegle i proširile se Europom. Sada neki stručnjaci čak tvrde da su one uzrok nestanka naših domaćih vrsta, objašnjava Šoštarić.

Dodaje da azijske bubamare znaju biti i štetne jer grickaju lišće što pokazuje kako globalizacija utječe i na insekte pa neke vrste kod nas dolaze autima, kontejnerima, na gumama, vrlo jednostavno i iz svih krajeva svijeta. Spomenula je pritom i španjolske puževe koje primjećuje u svom zagorskom vrtu i šumama, a brojni posjetitelji nadovezali su se da u posljednje vrijeme primjećuju sve veću najezdu smrdljivih martina. Šoštarić je kazala da njihova najezda ima veze s posljedicama blagih zima zbog klimatskih promjena pa insekti koji bi inače uginuli od hladnoće sada preživljavaju. Zavuku se u prozorska okna i cijelu zimu prezime, pa u proljeće nastave svoj ciklus.

Poanta bioraznolikosti je u organske vrtove privući čim više »dobrih« kukaca, a Šoštarić ističe da će se u svakom vrtu prepunom cvijeća, vrtlari sigurno susresti s muhom cvjetarom koja izgleda poput ose, ali ima samo jedan par krila, što joj je kamuflaža od grabežljivaca. Vrlo su bitne u biološkom suzbijanju lisnih ušiju jer se njihove ličinke hrane njima, dok se odrasle muhe hrane nektarom cvijeća, cvijetnim prahom i medenom rosom, te su vrlo korisni oprašivači. Kao korisne kukce, izdvojila je i bubamaru koja u odrasloj dobi pojede 40 do 50 lisnih ušiju na dan, a ličinka i do 600 tijekom svog razvoja, zlatooku koja pojede 200 do 500 ušiju, 500 jaja leptira i do 12.000 jaja grinja, uholicu koja se hrani lisnim ušima i jajima leptira, bogomoljku kao grabežljivca koji jede sve (pa čak i pčele!), ali ju nije potrebno uništavati te trčka koji jede puževe i njihova jaja.

»TAMPON ZONE« U VRTU

S obzirom na to da sterilni travnjak ne pruža idilično stanište dobrim kukcima, Šoštarić naglašava da treba reducirati košnju u vrtovima, pa čak i gradovima. Kaže da se danas potiče ljude na rjeđe košnje jer je prednost takve prakse puštanje prirode da diše i omogućavanje biljkama da procvjetaju, poput maslačaka i djeteline kao hrane za pčele u proljeće. Naravno, ako se vrtovi zapuste i ne kose uopće, doći će do razvoja invazivnih vrsta poput korova ili ambrozije kao alergena.

- Treba balansirati pa kositi dio koji koristimo i ostaviti »tampon zone« u kutovima vrta. Dio možemo kositi jednom godišnje, ali moramo paziti da ne dođe do zarastanja i stvaranja šume. Nikada ne bismo trebali kositi prenisko jer tako uništavamo kukce i vlagu u tlu, a i flaksanje je bolje od košnje. Ako »prebrijemo« travu, površina se osuši i nema više života. U vrtu vrijedi isto kao i u moru: ako nema skloništa, male ribe ne prežive, kao niti mali kukci u vrtu pa je travnjak bez bilja praktički mrtav prostor, kaže Šoštarić.

Naglašava da je važno obratiti pažnju i na vrste koje sadimo jer mnogi vrtlari vole uvoziti egzotične biljke, ali s njima često dolaze i novi nametnici. Stoga preporučuje korištenje autohtonih vrsta koje hrane ptice i služe im kao skloništa, ali i sadnju drveća. Posebno se osvrnula na bršljan kao vrijednu biljku za pčele i ptice, napomenuvši da, ako raste uz drvo, s vremenom će ga ugušiti pa stoga preporučuje sadnju bršljana uz zid ili ogradu. Šoštarić kaže da se i u najmanjim prostorima, poput balkona ili terasa u gradovima, mogu posaditi raznolike biljke koje hrane pčele, leptire i ptice pa i na taj način, u posudama i vazama, sačuvati bioraznolikost u urbanim sredinama.

BILJKE BESKORISNE KUKCIMA

Na pitanje o tome koje vrste cvatućeg cvijeća odabrati, Šoštarić odgovara da su idealne vrste one s otvorenim prašnicima (»open pollinated«) kako bi pčele i kukci imali pristup peludi. Pokazala je pritom fotografiju prekrasnih božura i pojasnila da mnogi novije selekcionirani božuri imaju zatvorene cvjetove pa pčele ne mogu ući do prašnika. I mnoge suvremene sorte više nemaju peludi jer su uzgajivači željeli postići veći i puniji cvijet, čineći samu biljku prekrasnu nama ljudima, ali beskorisnu kukcima. Ne znači to da u svojim vrtovima ne smijete imati i takve biljke, ali za postizanje bioraznolikosti, trebali bismo koristiti više različitih.

Spominjući pčele, Šoštarić se osvrnula na potrebu da im pomognemo u sušnim ljetnim danima tako da im ostavimo posudice s vodom, tzv. »sletište za pčele«. Idealno bi bilo koristiti tanjurić s plutajućim grančicama ili oblutcima jer ako samo natočimo vodu u zdjelicu, pčele će se utopiti.

Predavanje u Posjetiteljskom centru Poklon zaključeno je pitanjima iz publike koja je imala što postaviti popularnoj vrtlarici s malih ekrana, ali i činjenicom da smo svi napustili dvoranu bogatiji za jedno vrlo korisno iskustvo i količinu informacija dostatnu da svatko od nas već danas napravi nešto što je u njegovoj moći za boljitak prirode.

Jer, kako je Kornelija Benyovsky Šoštarić kazala: »Dužnost nam je vratiti prirodi ono što joj oduzimamo.« Pa makar to bilo sletište za pčele bez kojih ne možemo opstati, kućica za ptice u kojoj ćemo ostaviti sjemenke za zimu ili pak sadnja drveta koje će i kada mi napustimo planet, iza nas ostati za generacije i bioraznolikost koja dolazi.

BEZ KOPANJA!

Metoda »no dig« je organsko vrtlarstvo bez kopanja koje štiti život u tlu (mikroorganizme i druge organizme) da bi se stvorio zdraviji i plodniji ekosustav. Umjesto okopavanja, gredice se malčiraju organskim materijalom (npr. kompostom), a hranjivi se dodaju na površinu, što potiče prirodni ciklus stvaranja hranjivih tvari i sprječava rast korova. Kopanje remeti prirodnu strukturu tla i ubija korisne mikroorganizme, što se izbjegava »no dig« metodom, štiteći »hranidbenu mrežu« tla. Metoda je primjenjiva na velikim komercijalnim farmama i u malim kućnim vrtovima.

Kornelija u svom vrtu dobro poznatom gledateljima »Vrtlarice«

PRESS HRT

KUĆICA ZA GNIJEŽĐENJE

Šoštarić je naglasila važnost ptica kao saveznika vrtlara jer svaka od njih pojede oko 2.000 kukaca dnevno, stoga ih je bitno privući i hraniti tijekom zime, kada im je najteže. Savjetuje postavljanje hranilica na vidljivo mjesto za redovito nadopunjavanje hrane zbog čega će ptice prepoznati svoje vrtlare i vraćati im se svake zime. Mnogo ptica danas gubi staništa zbog urbanizacije i živica koje se uklanjaju, pa je ovo način da im pomognemo. Uz hranu, važno im je postaviti i kućice za gniježđenje koje se razlikuju po veličini otvora ovisno o vrsti ptica. Primjerice, za malu sjenicu otvor bi trebao biti oko 2,8 cm, a ako je veći, ući će druga, krupnija ptica ili predator. Kućice možete lako sami izraditi i gledati kako ptice svake godine podižu mlade, a Šoštarić prepričava da je jednom vidjela devet mladih ptica kako su izlijetale iz kućice u njezinom vrtu, jedna za drugom.

SPOMINJUĆI PČELE, ŠOŠTARIĆ SE OSVRNULA NA POTREBU DA IM POMOGNEMO U SUŠNIM LJETNIM DANIMA TAKO DA IM OSTAVIMO POSUDICE S VODOM, TZV. »SLETIŠTE ZA PČELE«. IDEALNO BI BILO KORISTITI TANJURIĆ S PLUTAJUĆIM GRANČICAMA ILI OBLUTCIMA JER AKO SAMO NATOČIMO VODU U ZDJELICU, PČELE ĆE SE UTOPITI

Ljudi često biraju stare sorte jer ih povezuju sa starim okusima i mirisima, što je vrijedno, no one su često slabije prilagođene novim klimatskim uvjetima

KORNELIJA BENYOVSKY ŠOŠTARIĆ

Interes za Kornelijino znanje uistinu je velik - s radionice na Poklonu

NISMO ŽELJELI DA PUBLIKA ODE OČAJNA, NEGO UTJEŠENA

Mislim da smo uspjeli u naumu da ova priča u ljudima smanji strah i pruži nadu da je i nakon najtežih i nezamislivih stvari u životu moguće uspraviti se. Duboko sam uvjeren da kazalište mora pružati nadu, i da je jedna od glavnih razlika između dobrog i lošeg kazališta u tome pruža li nadu ili ne, kaže redatelj Patrik Lazić

Elena LUKIĆ

U prepunom prostoru neovisnog kazališta Arterarij u Zagrebu izvedena je premijera predstave »Matija«, prema istoimenom romanu Drage Hedla koji je dirnuo cijelu Hrvatsku. Autobiografska priča o roditeljskoj ljubavi i suicidu sina razorila je svaku vrstu stigme o mentalnom zdravlju, a sada je postala i dio kazališnog svijeta. Patrik Lazić kao redatelj zadire u najintimnije dijelove knjige vjerno prateći Matijin život od djeteta i znanstvenika na Yaleu do nehumane borbe s američkom administracijom od 37 dana da se njegovo tijelo prenese u rodni Osijek. U izvedbi Dražena Bratulića, Doris Šarić Kukuljice i Domagoja Ikića, Matijin lik nastavlja živjeti kroz njegove bližnje, obitelj i sve one koji uspijevaju suosjećati s gubitkom.

Zašto ste odlučili uprizoriti upravo »Matiju« na kazališnim daskama?

- Kad me Arterarij pozvao da razgovaramo o potencijalnom projektu koji bih radio u njihovu kamernom prostoru, u Ulici Antuna Heinza u Zagrebu, krenuli smo pripremati nešto potpuno drugo. Znali smo da želimo govoriti o mentalnom zdravlju i depresiji i krenuli smo razvijati autorski projekt kojim bismo odradili tu važnu temu. A onda sam pročitao prvi intervju koji je Drago Hedl dao Davoru Špišiću vezan uz knjigu »Matija«, koja je uskoro trebala izići. I intuitivno osjetio da će to biti prevažna knjiga i format koji može komunicirati i u drugom mediju, kazalištu. Čim sam krenuo čitati knjigu, znao sam da me dojam nije prevario i da Dragina iskrenost probija sve barijere i zadrške koje često imamo prema toj temi.

No onda je trebalo napraviti ludi pothvat: iznijeti pred Dragu i Ljerku tu, pomalo nepristojnu, ideju da se knjiga adaptira za kazalište neposredno nakon što je izišla. Mislio sam: zašto bi dali baš nama svoj najintimniji sadržaj, ovo remek-djelo će sigurno htjeti postaviti neko veliko kazalište, zašto bi vjerovali nepoznatom mladom čovjeku da će s pažnjom i ljubavlju čuvati uspomenu na Matiju... Bezbroj strahova i dilema, ali sve one su se nekako istopile kada sam prvi put došao u Osijek i sjeo s Dragom i Ljerkom iznijeti im svoje ideje za kazališnu adaptaciju. Povjerovali smo jedni drugima, oni meni i ja njima, da ćemo zajedno proći put od knjige do premijere, koji nije nimalo lak. I onda sam molio Romana Nikolića, direktora Arterarija, da promijenimo planove, samo mjesec ili dva od početka proba, i radimo »Matiju«. On je bio bezrezervna podrška u toj odluci.

EMOTIVNA PODRŠKA

S kojim izazovima ste se susreli tijekom postavljanja predstave?

- Trebalo je prvo naći glumce. Obično rezervirate ljude s kojima želite raditi mjesecima unaprijed, a kako se konačna promjena odluke dogodila samo mjesec-dva prije termina koji smo predvidjeli za probe, mogli smo samo vjerovati da će nas pratiti sreća, kako to obično bude kada treba. Znao sam da u ovaj proces ne želim bez Doris Šarić Kukuljice, s kojom sam već surađivao na predstavi »Kamen«, koprodukciji ZKM-a i Beogradskog dramskog pozorišta. Kada je Doris čula da radimo predstavu o Matiji, nije imala dileme pronaći vremena za našu predstavu iako je već bila u jednom zahtjevnom procesu. Onda smo kombinacijom poziva i audicija pronašli dvojac bez kojeg ova predstava ne bi bila to što jest: Dražena Bratulića i mladog glumca Domagoja Ikića, kojemu je ovo prva profesionalna uloga u kazalištu i pred kojim su, ne sumnjam, mnoge sjajne uloge. Tijekom cijelog procesa kontaktirao sam s Dragom, kad god bih imao neku veću dilemu. Više od desetak likova pojavljuje se u adaptaciji, i bilo je važno s Dragom pričati o njima, o dojmu koji su te sve osobe, uglavnom dok su boravili u Americi, ostavile na njih. A onda je i gospođa Ljerka došla na jednu od proba prije ljetne pauze. To je bilo jako emotivno za sve nas, ali i nužno da provjerimo jesmo li na dobrom putu. U tom smislu, cijelo vrijeme smo imali veliku podršku Hedlovih, koji su nam se nenametljivo našli za pomoć svaki put kad bi trebalo, svjesni da predstava postaje autonomna u odnosu prema knjizi i, u konačnici, stvarnom životu.

> Matija je sanjao da će, kad napuni 55, napustiti znanost i posvetiti se umjetnosti, otvoriti malo kazalište u kojem će raditi mladi talenti. Na razne načine osoba može nastaviti živjeti, a meni je vrlo bliska ideja o tome da je kazalište jedan od tih načina

Zašto ste odabrali da se identiteti Matijinih bližnjih prikažu upravo kroz njegov lik, koje ste osjećaje htjeli izazvati u publici?

- Prije svega zato što majka i otac preko drugih likova upoznaju naličje svoga sina, identitete i stanja za koje su malo ili gotovo ništa znali. Kao da iznova upoznaju svog sina kroz njegove kolege, suradnike, profesore, prijatelje, detektive, psihijatre... Tako je to poprimilo svoj scenski oblik, odlukom da Matija prelama sve druge likove kroz sebe. S druge strane, to je omogućilo jedan metanivo igre. Prisjećajući se prošlosti i odigravajući ju roditelji dobivaju priliku da još jednom prožive sve te uspomene sa svojim djetetom kojeg više nema. Još jednom da ga dotaknu, zagrle, porazgovaraju s njim. Kao kad, na primjer, na psihodrami prazna stolica ili druga osoba predstavlja neku vama blisku osobu s kojom želite nešto riješiti, podijeliti, porazgovarati. U tom smislu, svi flešbekovi u djetinjstvo nisu ovdje samo da bi publici pružili puke informacije o tome s koliko je ljubavi i požrtvovnosti Matija odrastao nego i da roditeljima u tugovanju pruže potrebnu katarzu u tom ponovnom susretu s osobom koja je iznenada otišla. A onda da, vjerujem, i publici pruže isto to.

Koliko dugo ste se pripremali za premijeru i kako su izgledale probe? Jesu li bile emotivne?

- Probe za predstavu trajale su oko dva mjeseca, što je uobičajena kazališna praksa. Dva mjeseca, moram reći, bez ijedne svađe, povišenog tona ili konflikta, znali smo da si međusobno moramo biti podrška u probijanju kroz ovakav materijal. I da moramo biti nježni prema sebi, paziti jedni na druge. Najveći izazov u probama je bio pronaći pravi način pričanja priče, koja su ispravna glumačka i redateljska sredstva kojima publika osjeća sve što treba, ali da ju ne razarate. Kako voditi priču tako da publika ne ode iz kazališta očajna, nego utješena. Jedna od glavnih bojazni koju je gospođa Ljerka imala kada smo pripremali dramatizaciju, bila je kako će publika podnijeti predstavu. Budući da je vidjela ljude koji dolaze na promociju knjige na kojoj Drago govori, i vidjela njihove emotivne reakcije već samo na priču o knjizi, plašila se koliko će se tek unijeti u priču kada glumci sve to odigraju, što te nedvojbeno emotivno uvlači. Imamo li pravo toliko emotivno uvlačiti ljude u tako tešku priču? Na sreću, mislim da smo uspjeli u naumu da ova priča u ljudima smanji strah i pruži nadu da je i nakon najtežih i nezamislivih stvari u životu moguće uspraviti se. Duboko sam uvjeren da kazalište mora pružati nadu, i da je jedna od glavnih razlika između dobrog i lošeg kazališta u tome pruža li nadu ili ne.

OSTVARENJE SNA

Zašto ste odabrali upravo Domagoja Ikića za lik Matije i kako su uopće glumci doživjeli vlastite likove?

- Apsolutno suosjećaju. U tolikoj mjeri da sam često od njih tražio da se ne unose toliko emotivno u svaku probu. Kada bih nekoliko puta vidio da uspijevaju odigrati scenu onako kako želim, molio sam ih da se štede, da se ne puštaju svake probe toliko emotivno u te teške trenutke. Ali glumačko biće ne funkcionira tako. Njima zaista nije bilo lako, a to svjedoče i Doris i Dražen, koji zajedno iza sebe imaju stotinu uloga - imate odgovornost prema živim ljudima za koje ne samo što znate da postoje nego i sjede na samo metar od vas na premijeri. Naravno da smo mi stvarali naše likove, unosili vlastita tumačenja i, vjerujem, napravili autonomnu predstavu u odnosu prema knjizi, ali ne možete ignorirati činjenicu da su ti ljudi ovdje, prisutni, da to gledaju, da na scenu prenosite ono što su oni prije samo nekoliko godina preživjeli. Za mene je najveći uspjeh što oni koji su čitali knjigu s predstave odlaze zadovoljni i emotivno ispunjeni. Uvijek je velika zamka dramatizirati knjigu koju ljudi toliko vole i poznaju, a ovo je jedna od najčitanijih domaćih knjiga ove godine, s čak tri izdanja u samo nekoliko mjeseci. Mislim da smo uspjeli ostvariti dvostruki cilj: ostati vjerni knjizi odabravši najvažnije i najsnažnije trenutke iz nje, a opet stvorivši autentičan kazališni odgovor na štivo.

Matija je sanjao o tome da napusti Yale i otvori maleno, neovisno kazalište. Kako se osjećate znajući da ste dijelom pomogli ostvariti taj san?

- To je i bio, čini mi se, glavni razlog što je obitelj Hedl tako naklono gledala na našu ideju da Matiju postavimo baš u malom nezavisnom kazalištu. Matija je sanjao da će, kad napuni 55, napustiti znanost i posvetiti se umjetnosti, otvoriti malo kazalište u kojem će raditi mladi talenti. Na razne načine osoba može nastaviti živjeti, a meni je vrlo bliska ideja o tome da je kazalište jedan od tih načina. Meni je, na primjer, lakše ići kroz život znajući da od svega teškog što mi se dogodi mogu praviti kazalište i tako se lakše nositi s time. Nije mi strano raditi kazalište od osobne priče, ovaj put je to nečija druga osobna priča, ali to daje specifičnu autentičnost i životnost kakvu druge priče često nemaju.

»Matija«, roman k
predstava - redate

oji je dirnuo Hrvatsku, postao moćna
lj Patrik Lazić i glumac Domagoj Ikić

SANJIN KAŠTELAN

HTIO SAM DA MATIJINI RODITELJI BUDU PONOSNI

Osjećao sam i zbog njegovih roditelja veliku odgovornost, htio sam da budu ponosni i da Matija nastavi živjeti među nama. Drago Hedl je napisao predivnu knjigu o Matiji, tako da mi je to bio glavni izvor informacija o tome kakav je Matija uistinu bio. Na taj način sam mu se pokušao približiti, kaže mladi zadarski glumac Domagoj Ikić

Matea GUZALIĆ

Predstava »Matija«, nastala prema potresnoj knjizi Drage Hedla, progovara o gubitku, depresiji i pritisku društva koje često ne zna prepoznati tišinu iza osmijeha. U središtu priče nalazi se stvarna osoba, čiji je život prerano prekinut, ali čija priča i dalje snažno odjekuje – kako među njegovim bližnjima, tako i među publikom. Ulogu Matije tumači Domagoj Ikić, mladi zadarski glumac koji je svoje prve glumačke korake napravio upravo na zadarskoj sceni, u udruzi Drama plus, a danas iza sebe ima niz profesionalnih projekata i školovanje na Akademiji dramskih umjetnosti. Svojom suptilnom, iskrenom interpretacijom Ikić uspijeva prenijeti složenost lika koji nosi stvarnu ljudsku pozadinu, ali i univerzalnu poruku o empatiji, ljubavi i važnosti prisutnosti.

O tome koliko je emotivno i glumački zahtjevno bilo utjeloviti Matiju, kakva je bila suradnja s redateljem Patrikom Lazićem, te kako izgleda njegov osobni glumački put - razgovarali smo s Domagojem Ikićem.

VELIKA ODGOVORNOST

Tumačite lik Matije u predstavi nastaloj prema knjizi Drage Hedla, priči koja otvara bolne teme o gubitku, depresiji i pritisku društva. Kako ste se emocionalno i glumački pripremali za ulogu koja nosi toliko slojeva, ali i stvarnu ljudsku pozadinu?

- Nije bilo nimalo lako, naročito jer se radi o osobi koja je uistinu postojala. Osjećao sam i zbog njegovih roditelja veliku odgovornost, htio sam da budu ponosni i da Matija nastavi živjeti među nama. Drago Hedl je napisao predivnu knjigu o Matiji, tako da mi je to bio glavni izvor informacija o tome kakav je Matija uistinu bio. Na taj način sam mu se pokušao približiti i na neki način se poistovjetiti.

Adaptacija Hedlova teksta zahtijeva osjetljiv balans između stvarnog i umjetničkog. Koji vam je bio najveći izazov u prenošenju stvarne tragedije u kazališni jezik, a da pri tome ostanete vjerni istini lika i vlastitom senzibilitetu?

- Patrik Lazić je odradio vrhunsku dramatizaciju teksta, što je temelj za uspješnu predstavu. Bili smo svjesni da igramo u vrlo malom prostoru, gdje nema prostora za »veliku glumu«, tako da je trebalo posvojiti tu neku intimnost s publikom, atmosferu, da smo svi zajedno.

Redatelj predstave Patrik Lazić poznat je po detaljnom radu s glumcima i suptilnom režijskom pristupu. Što ste iz te suradnje ponijeli kao novo glumačko iskustvo i postoji li nešto što je promijenilo vaš pogled na proces stvaranja uloge?

- Patrik mi je puno pomogao. Unatoč svim zadaćama koje je imao, bio je jako posvećen i nevjerojatno spreman za ovaj projekt. Iznimno shvaća glumce i sve probleme s kojima se nose. Doslovno je znao svaku informaciju koja nas je zanimala oko Matije, roditelja, studiranja, Amerike... neizmjerno puno mi je pomogao u kreaciji uloge.

Publika opisuje predstavu Matija kao emocionalno snažno, gotovo katarzično iskustvo. Lik Matije temelji se na stvarnoj osobi, čija je priča i dalje prisutna među njegovim bližnjima. Kako vi doživljavate reakcije gledatelja i osjećate li teret odgovornosti kada iznosite priču koja mnogima može biti osobno bolna?

- Naravno, ovakva predstava je velika odgovornost. Međutim, uvijek napominjemo kako je poruka ove predstave, koliko god to teško bilo prihvatiti - pozitivna. Poziva nas da u ovom svijetu, koji ne ide u dobrom pravcu, budemo »tu«. Poziva nas da volimo svoje bližnje i brinemo jedni o drugima i da u ovom kaosu vodimo brigu o stvarima koje su uistinu bitne.

> Ovakva predstava je velika odgovornost. Međutim, uvijek napominjemo kako je poruka ove predstave, koliko god to teško bilo prihvatiti - pozitivna. Poziva nas da u ovom svijetu, koji ne ide u dobrom pravcu, budemo »tu«. Poziva nas da volimo svoje bližnje i brinemo jedni o drugima i da u ovom kaosu vodimo brigu o stvarima koje su uistinu bitne

OSOBNA ARHIVA

Vaš glumački put započeo je u Zadru, kroz rad s udrugom Drama plus koju vodi Vinko Radovčić, i od tada ste prošli impresivan put do Akademije dramskih umjetnosti i profesionalnih projekata. Kada ste prvi put osjetili da je gluma vaš poziv?

- Ljubav prema glumi je uvijek bila prisutna, ali s obzirom da je sport prevladavao u našoj obitelji, uvijek sam naginjao sportu. Također, Zadar je grad sporta. Međutim, profesorica Zrinka Dobra Opačić me na jednom satu iz hrvatskog jezika »uzela pod svoje« i odvela na Lidrano. Tamo je u žiriju bio Vinko Radovčić koji me pozvao u Dramu plus, gdje smo radili predivne stvari. Kasnije sam se za Akademiju spremao i s Jasnom Ančić.

IZ DANA U DAN

Tijekom školovanja na ADU susreli ste se s različitim pedagoškim pristupima i redateljskim poetikama. Koji su vas mentori najviše oblikovali, i koji vam je savjet ostao kao trajna smjernica u radu?

- Svaka osoba koju susretnete u životu ostavlja određeni »trag« na vama. Teško mi je reći tko me najviše oblikovao, svatko mi je dao nešto svoje i na tome sam im iznimno zahvalan. Na prvoj godini nam je predavao Joško Ševo, koji nam je bio kao drugi otac. Zatim Rene Medvešek, fenomenalan redatelj i glumac, Alma Prica, predivna glumica i osoba, Aida Bukvić, Doris Šarić Kukuljica, Dora Ruždjak Podolski, Tomislav Rališ, Marina Petković Liker, Ivana Buljan Legati, Mare Škaričić, Zvonimir Jurić, Pravdan Devlahović, Maja Marjančić, Blaženka Kovač Carić, Jure Radnić, Ici Boban, Saša Božić... Popis je predug i stvarno ne bih htio nekog izostaviti.

Svaka uloga nosi neku vrstu zrcala u kojem se glumac susreće sa sobom. Postoji li neki lik koji vas je natjerao da se dublje suočite s vlastitim granicama ili emocijama koje niste očekivali pronaći?

- Matija, definitivno.

Mladi glumci danas prolaze kroz zahtjevno razdoblje stalnih audicija, kratkoročnih projekata i tržišne neizvjesnosti. Kako vi uspijevate održati fokus i unutarnju stabilnost u takvom okruženju?

- Ne znam ni sam. Idem iz dana u dan. Dajem sve od sebe i vjerujem u dobro. Ako daješ 100 posto u onome što radiš, onda je to – to, jer je to jedina stvar na koju možeš utjecati.

Kada pogledate prema budućnosti, što biste voljeli da bude vaš idući profesionalni iskorak - postoji li uloga, žanr ili suradnja koja vam se čini kao logičan, ali i osobno važan nastavak vašeg puta?

- Iskreno, ne želim dizati prašinu oko sebe. Uživam u ovome što radim i idem dan po dan. Jedino mi je bitno da volim ono što radim. Gluma je neizvjesna, nikad ne znaš tko će te nazvati i hoće li te uopće nazvati. Želim raditi dobre stvari.

Bosiljka i Ante Toni Ćurko neumorni su u ribolovu

KAD PUŠE BURA, BROJIMO URE DO IZLASKA NA MORE

Naša vala je plitka, pregrijana, riba je u dubokom di je friško. Nema bijele ribe, nema orade, arbuna, trlja, špara, nema! Ribe nema! Nema ni liganja. Ako ih i ima, to su neke male, i ne isplati se to loviti, šteta je... A sjećam se 1991. godine smo znali lignje i od dva kila loviti. I sad, što je tu je... Oće li se klima štogod popraviti, oće li se ljudi popraviti, to triba vidit! Čovječanstvo - takvo kako je... neće nitko nazad, svi oćemo naprid. Grabi se, i more je pograbljano, a trebalo bi zakone malo više poštovati, kazuje Ante Toni

Nina VIGAN
Snimio Luka JELIČIĆ

U mirnoj ninskoj vali, kad još ni sunce nije pravo provirilo iza Velebita, skupilo se nekoliko znatiželjnika kod Donjeg mosta. Svi gledaju prema malom plavom kaiću koji se sporo primiče obali. Ante Toni Ćurko i njegova vjerna životna suputnica, mornarica Bosiljka, vraćaju se s mora. Svaku večer bace mreže u Ninskoj laguni, a ranom zorom ih, po starinski, izvlače iz ruke u ruku.

Malo je još ribara koji tako love, ali ni godine ni vrijeme nisu odvojile ovaj par od mora. I u osmom desetljeću života, oni su na moru svako proljeće i jesen, kad more ima pravu temperaturu, kad nije prevruće. Ribare gotovo svaki dan, ako ih vrijeme posluži, pa su tako i jutros rano otišli izvući mreže.

NEMA BIJELE RIBE

Na rivi ih čekaju znatiželjni pogledi i jedan galeb koji, kao po navici, čeka svoj doručak. Bosiljka ga nikad ne zaboravi počastiti. No, dok se brod još nije ni privezao, okupljeni odmahnuše glavom - nema puno sreće danas.

- Nema ništa danas, kaže Bosiljka pokazujući prema kašeti i odmahuje rukama.

- Kako nema ribe, viče jedan mještanin.

- To što ima, ima - nema, odgovara Bosiljka kroz smijeh, a netko iz gomile dobacuje:

- Znači da ih je slabo hranija kad ih nema!

Galeb, razočaran, odlepršа prazna kljuna.

U kašeti tek nekoliko cipala zlatara i lice. Po grčevitom trzanju repa vidi se da su tek iz mora izvađeni. Ante Toni pita razumijem li se u ribe. Skromno odgovaram - da, ali samo na pijatu. On i Bosiljka mi savjetuju da bi se na tom pijatu trebala naći barem tri puta tjedno. Oskudan ulov ovaj vrijedni ribar objašnjava previsokom temperaturom mora.

- Vala ima sada oko 23 stupnja. Znate, naša vala je plitka, pregrijana, riba je u dubokom di je friško. Nema bijele ribe, nema orade, arbuna, trlja, špara, nema! Ribe nema! Nema ni liganja. Ako ih i ima, to su neke male, i ne isplati se to loviti, šteta je… A sjećam se 1991. godine smo znali lignje i od dva kila loviti. I sad, što je tu je... Oće li se klima štogod popraviti, oće li se ljudi popraviti, to triba vidit! Čovječanstvo - takvo kako je... neće nitko nazad, svi oćemo naprid. Grabi se, i more je pograbljano, a trebalo bi zakone malo više poštovati, kazuje Ante Toni sliježući ramenima i sramežljivo upirući prstom u svoj današnji ulov.

NEĆE POTONUTI

- Ovo ovdje, to su cipli zlatari. Sad bi trebali i ovi što mi zovemo »crnci«, ali lani ih nije bilo, nema ih ni ovu godinu, a neće ih ni biti. Mrijest je sad već gotov. Oni se mrijeste od lipnja do listopada, kad je takva temperatura, nisu došli u svoje stanište da se omrijeste. U dubini su, i to je razlog što ih nema, objašnjava Ćurko s dozom tuge u glasu.

- Tu u uvali more je malo hladnije, ali tamo vani gdje mi bacamo mreže još je više toplo, dno je toplo, mreže su tople kad ih vadimo. Al znate, isto smo vam regularni na moru, svaki dan kao galeb, govori Bosiljka, koja spominje i njihove česte jutarnje goste, labudove koje redovito hrani.

Bosiljka je do mirovine samo povremeno išla s mužem na more, ali sad više ne može bez lagune.

- Otkad sam u mirovini, postala sam njegov mornar. Ali znate, kad je malo neko nevrijeme, on se meni ruga da sam kukavica, da se bojim mora. On sjedi na krmi, a mene tamo naprid sve lipo okupa. Eto, tako vam je to, smije se Bosiljka, dok okupljeni komentiraju da nigdje nema ovakvog para.

- Ja sam takoreći glavna, ali on ne prizna, dodaje poluozbiljno.

Ćurkovi izlaze na more sa svojom drvenom brodicom - ninskom plazuljom, koja je karakteristična po plavoj boji.

- Naša autohtona, povijesna brodica je Condura Croatica. Novija je naša plazulja koja ima ravno, široko dno. Plazulja je za ribarenje bolja, manje valja na moru, šira je i adekvatnija za more, objašnjava Ante Toni.

- Ako se i potopi, neće potonuti jer je kompletno od drva napravljena. Moja je stara dvadesetak godina, ima motor i dva vesla. Ovo ovdje, gdje su polegnuta vesla, zove se jaram, a gdje su uglavljena, to se zove sova. Na brodu su uvijek i osti i mreže za ribolov, pokazuje naš sugovornik.

MORE OPUŠTA

Ninska plazulja oduvijek je bila simbol ovoga kraja zbog svoje praktičnosti u plitkoj, pjeskovitoj laguni. Ćurko, koji je život proveo uz more i na moru, prisjeća se vremena kad se s plazuljom prevozio pijesak.

- Ja sam nekad bija sabunjar.

Naša autohtona, povijesna brodica je Condura Croatica. Novija je naša plazulja koja ima ravno, široko dno. Plazulja je za ribarenje bolja, manje valja na moru, šira je i adekvatnija za more

Ante Toni

Kad je malo neko nevrijeme, on se meni ruga da sam kukavica, da se bojim mora. On sjedi na krmi, a mene tamo naprid sve lipo okupa

Bosiljka

Ispred bivše zgrade mjesnog odbora znale su bit hrpe pijeska koje smo razvozili plazuljama do većih brodova. Oni su onda vozili dalje, po otocima, sve do Šibenika, a pijesak su koristili za gradnju. Plazulje su u životu sabunjara imale veliku ulogu, a njima se vozilo i svakojaki teret, priča Ante Toni.

Danas plazulje u Ninu mirno počivaju privezane uz rivu.

- Ima ih još dosta. Ljudi ih čuvaju jer su one naš tradicijski brod. A i zbog plićine mora. Nama je ovdje sve plitko, a s njom možete doći uz sami kraj i na plažu. S drugim gliserima, to se ne može. Mi ne možemo ovdje imati veće brodove jer pijesak samo navire. Ova sjeverna strana… bura će to sve donijeti u porat. Pogotovo ako bude one prave bure kao nekad, kad je puhala po petnaest dana. Znalo je toliko nanijeti pijeska da su se biciklima vozili po portu, prisjeća se ninski ribar, kojem ni u 77. godini života nije dosta mora.

Ništa drukčije ne osjeća ni njegova mornarica Bosiljka.

- More opušta, ne mogu bez mora. Kad puše bura, brojimo ure do izlaska na more, kaže uz osmijeh.

I tako, dok sunce polako razgara nad Ninskom lagunom, mali plavi kaić i dvoje starinskih ribara nastavljaju svoj krug života s morem - onako kako su to činili oduvijek, s rukama u mreži i s dušom u vali.

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Barka je stalna briga

Možda tema baš nije za ovo mjesto, ali je itekako morska. Bez obzira na to kuda kročili u ovom našem primorskom i otočnom prostoru, more nam je neminovnost. Prolazimo pokraj njega, viđamo ga s manje ili veće udaljenosti, često uživamo u pogledu na more sa svog prozora ili balkona. U toplijem dijeli godine često smo na moru, ako ne u plovidbi, onda barem na kupanju. Poznajem ljude kojima šetnja do mora i uz more čini dnevni ritual, ljeti i zimi. Ponekad uz jutarnju kavu, pa i rakijicu, u nekoj lučici ili baraki što služi za spremište opreme i ribolovnog alata. S pogledom na barke vezane tu, metar pred nama.

Mnogima od nas barka je u moru kroz čitavu godinu, izvlačimo je na suho samo na nekoliko dana radi čišćenja obraštaja na podvodnom dijeli i nanošenja novog »kopera«, odnosno premazivanja antivegetativnom bojom. Vlasnici drvenih barki imaju dosta više posla, oni moraju čitavu piturati, a prethodno je pripremiti za taj posao, očistiti, »ošlajfati«, kalafatati... Za iskusne taj ozbiljan posao predstavlja rutinu, ali traži vremena i novaca. Ne treba zato čuditi što su dominaciju davno preuzela plastična plovila. K tome, rijetki na našoj obali danas se bave drvenom brodogradnjom.

Za ozbiljne i savjesne vlasnike cjelogodišnji boravak barke u moru puno je više od ljetne plovidbe i pripreme za ljeto. Jednako je važna, ako ne i važnija priprema plovila za zimovanje u moru. Nije dovoljno samo je dobro vezati, zaključati zatvorene prostore ako ih ima, i – prekriti ceradom. Puno je poslova što ih treba napraviti upravo u ovom dijelu godine, da bi barka sigurno prezimila i u kvalitetnom stanju dočekala proljeće, odnosno prvu plovidbu u novoj sezoni. Misliti treba na mnoge sitnice!

KOROZIJA SVEGA METALNOGA

Prva je stvar zatvaranje svih ventila za morsku vodu. To je dobro činiti i u sezoni plovidbe, dok je u zimskim mjesecima obvezno. Uslijed niskih temperatura i smrzavanja neka od cijevi tijekom zime može puknuti i u tren more počinje ulaziti u plovilo. Rezultat toga je znan – potapanje. Također, a znam da mnogi to ne rade, spremnik goriva trebalo bi napuniti do vrha. Time se sprečava korozija njegove unutrašnjosti, a to može rezultirati problemima u radu motora, pa čak i propuštanjem spremnika. Na isti način moraju biti napunjeni i spremnici za vodu. Ako su puni, manja je vjerojatnost da se voda u njima smrzne. Mogu se koristiti i posebna sredstva za sprečavanje smrzavanja, ona koja nisu otrovna. Od smrzavanja slatke vode plovilo se može zaštititi i na drugi, složeniji način. Isprazni se kompletan sustav slatke vode - svi spremnici, cijevi, ekspanzijske posude, bojler i armature.

MATE KOMINA

Po završetku sezone čitavo plovilo mora se temeljito isprati slatkom vodom. Sol iz mora uzrokuje brzo propadanje i hrđanje metalnih dijelova. Posebno je važna desalinizacija sidrenog lanca. Slan i vlažan počinje hrđati, njegova prekidna sila se smanjuje. Svi konopi također moraju biti odsoljeni. Najjednostavnije je potopiti ih u slatku vodu i ostaviti neko vrijeme. Poželjno je nekoliko puta promijeniti vodu. Jasno, potom ih treba osušiti, ne spremati mokre ili vlažne.

BATERIJE – POTENCIJALNA OPASNOST

Za zimovanja u moru, ali i na kopnu, posebno su osjetljive baterije. Mnogo puta izbijali su požari na plovilima, ponekad i u marinama s velikom štetom, upravo zbog baterija. To znamo, baterije se postupno prazne i kada su isključenje, kada nitko ne troši struju iz njih. Zato treba češće provjeravati njihovo stanje, jer ako se prekomjerno isprazne, uništit će se i treba kupovati nove. Barem jednom mjesečno bateriju, odnosno baterije na većem plovilu, trebalo bi puniti. Kontakte treba očistiti i zaštititi, te redovito kontrolirati, preko neispravnih kontakata može doći do samouključenja nekih uređaja i neželjenih, često i teških posljedica. Ako se baterije pune preko solarnih panela još je važnija njihova redovita kontrola i dolijevanje destilirane vode.

Motor bi trebalo pokrenuti barem jednom mjesečno i ostaviti ga da radi tridesetak minuta, pa i duže. Time se osigurava podmazivanje unutarnjih površina. koje su izložene utjecaju vlage i soli iz zraka. Za vrijeme rada motora ispariti će vlaga što se s vremenom nakupila u njemu. Vanjsku površinu motora poželjno je oprati slatkom vodom, da se odstrani sol što se na njemu nakupila. Zatim se osuši i zaštiti sprejom protiv korozije. I ulje motora treba provjeriti i po potrebi promijeniti. Nadalje, treba kontrolirati rashladnu tekućinu i, po potrebi, dodati antifriz. Preporuča se, ako je to moguće, hladnjake isprati slatkom vodom. Važno je provjeriti razinu ulja u pogonskoj nozi ili mjenjaču. Mehanizam za upravljanje treba obvezno očistiti od prljavštine i podmazivanjem zaštititi od utjecaja vlage. Od korozije se moraju zaštititi svi električni kontakti, jer upravo su loši kontakti i instalacije najčešći uzročnici izbijanja požara. Upravo zbog opasnosti od požara poželjno je ugraditi automatski aparat za njegovo gašenje. Mjesta instalacije trebala bi se nalaziti u strojarnici, te u blizini glavnih električnih komponenti, kao što su punjač baterija ili ploča s osiguračima.

Vlaga i sol najveći su neprijatelji i unutrašnjosti plovila. Nebriga za taj prostor brzo će dovesti do stvaranja plijesni i korodiranja svega metalnoga. Srećom, suvremena tehnologija nudi mnoga efikasna sredstva zaštite. Nešto se zaštićuje fizički, a ponešto kemijski. To, međutim, ne znači da nije potrebna povremena provjera i prozračivanje. Bez čovjeka – ništa!

I za kraj ono s čime sam počeo – konopi, privez plovila. Brod mora biti vezan sigurno i na odgovarajućoj udaljenosti od kopna i susjednih plovila, posebno ako lučica, ili drugo mjesto zimovanja, nije dobro zaštićeno od vjetra i valova. Oštećene konope treba zamijeniti, ne smijemo se pouzdati u onu »izdržati će do proljeća«. Isto tako debljina konopa mora biti primjerena veličini plovila.

PLAVA RIBA NORMALNO SE LOVI

Danas nisam namjeravao pisati o ribarstvu ali, očito, moram. Imao sam telefonski poziv prodavača s opatijske ribarnice. Žale se, kažu da dolaze kupci i prigovaraju, »kako mogu prodavati plavu ribu, kada je zabranjen njen ribolov…«

Zato ponavljam što sam napisao prije nekoliko dana, ribolov je djelomično zabranjen. Svježe plave ribe ima u prodaji, i bit će je za čitava ovog mraka, odnosno za trajanja zabrane do 15. studenoga. Zabranom ribolova, preciznije rada s okružujućom mrežom plivaricom – srdelarom, obuhvaćeno je pet lokaliteta od Istre do srednjeg Jadrana. Neka područja zabrane su veća, neka mala. Važno je, međutim, istaknuti da lov plave ribe nije zabranjen, da svi brodovi normalno rade, samo im je radni prostor malo ograničen.

Dragana Pavić svijet korporacija zamijenila je dizajnom

U TRENUCIMA MIRA, UZ ČAŠU VINA, NASTAJU NAJKREATIVNIJE IDEJE

Ideja za stvaranjem kreativnog studija Boja nastala je još na samom početku kreativnog puta Dragane Pavić jer je dizajn jednostavno postao dio nje i prirodno je vodio prema stvaranju prostora u kojem se može izraziti

PRIVATNA ARHIVA

BOJA CREATIVE STUDIO

Proizvodi se uklapaju u svaki prostor

BOJA CREATIVE STUDIO

Samo drama i ništa više

BOJA CREATIVE STUDIO

Minimalizam prije svega

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

Dizajnerica, ilustratorica i lice iza brenda Boja Creative Studio je Dragana Pavić čiji zanimljivi dizajni, posebice oni s natpisima »Dramatična«, itekako privlače pažnju. Pavić stiže iz Varaždina, a po struci je ekonomistica koja je nakon fakulteta zakoračila u korporativni IT svijet, sve dok nije osjetila poziv za »onim« nečim više.

- Kroz blisku suradnju s grafičkim dizajnerima, otkrila sam da to područje budi »ono nešto« u meni. Izašla sam iz korporativnog svijeta, intenzivno se educirala u području vizualne komunikacije i grafičkog dizajna i ubrzo zauzela ulogu dizajnera za online trgovinu za plus-size modu za žene. A kako to biva s velikim životnim odlukama, dok napraviš prvu, svaka sljedeća je nekako lakša i tako je nastao Boja Creative Studio, kaže Pavić.

Pojašnjava da je ideja za stvaranjem kreativnog studija Boja nastala još na samom početku njezina kreativna puta jer je dizajn jednostavno postao dio nje i prirodno je vodio prema stvaranju prostora u kojem se može izraziti. U njezinom studiju danas nastaju različita rješenja za klijente, ilustracije i vlastite kolekcije art printeva, čestitki, označivača stranica i različitih proizvoda izrađenih u svrhu promocije.

TROSTRUKI MINIMALIZAM

Na pitanje o tome kako joj je iskustvo u modi oblikovalo umjetnički izraz u ilustracijama, odgovara da moda traži razmišljanje o cjelokupnom doživljaju.

- Svaki je detalj odabran s ciljem, i upravo taj pristup prenosim u svaki svoj projekt. Kroz dosadašnje iskustvo sam usvojila način kako bojom, kompozicijom i stilom prenijeti emociju i stvoriti željenu atmosferu, a to je danas temelj moga kreativnog izraza, pojašnjava i dodaje da bi, kada bi morala svoj stil opisati u tri riječi, iskoristila »minimalizam« i to tri puta.

Inspiraciju najčešće traži u različitim životnim trenucima i lokacijama gdje joj zalutaju misli, a kaže da i trendovi imaju utjecaj na njezin rad jer prate ritam vremena i oblikuju kontekst u kojem stvara. U posljednje vrijeme posebno ju je osvojio oversized look i majice s natpisima koje u potpunosti potpisuju njezinu vibru, no minimalizam joj i dalje ostaje vječna inspiracija – u odjeći i u umjetnosti.

- Trendovi su zanimljiva tema i svaki ima priliku zasjati u određenom trenutku i oblikovati smjer u kojem stvaramo ako to želimo. Moju pažnju su pridobili oni bezvremenski, koji možda nestanu, ali se uvijek vraćaju da bi starim idejama dali novo lice. Ipak, ne gledam na trend kao vodilju već ponekad kao onu početnu točku, inspiraciju iz koje može nastati nešto novo i autentično, pojašnjava.

PRILAGODBA DIZAJNA KLIJENTU

Priznaje da ipak ništa od radova ne nastaje bez njezine osobne želje i potrebe da određeni proizvod postoji, dodajući da tada inspiracija počinje formirati svoj pravi oblik. Osobnost uz zadržavanje prepoznatljivog stila u svoje radove unosi potpuno prirodno jer je njezin stil ujedno i odraz njezine osobnosti, a osobnost joj oblikuje stil i jedno bez drugoga, prema njezinim riječima, jednostavno ne postoji.

- Nekad mi se čini da sam proces stvaranja ima stotinu faza, i onih dobrih i izazovnih. No, u konačnici se u potpunosti vodim po onome kako se želim osjećati i prenijeti kroz dizajn ili ilustraciju, kaže Pavić i otkriva da su joj najinspirativniji trenuci za stvaranje iz svakodnevice oni opušteni uz čašu vina i lijepu atmosferu.

Pavić inspiraciju traži u različitim životnim trenucima

PRIVATNA ARHIVA

PAVIĆ KAŽE DA SU KREATIVNI PROJEKTI IZUZETNO DELIKATNI, STOGA JE TEMELJ NJEZINA RADA S KLIJENTIMA POVJERENJE

Trendovi su zanimljiva tema i svaki ima priliku zasjati u određenom trenutku i oblikovati smjer u kojem stvaramo ako to želimo

Dragana Pavić

- I svakako drama. I kad je ima i kad je nema (a uvijek je ima), dodaje.

Svatko tko se bavi ovakvom vrstom posla shvaća važnost prilagodbe dizajna klijentu, ali i važnost zadržavanja vlastitoga stila po kojem su radovi prepoznatljivi. Pavić kaže da su kreativni projekti izuzetno delikatni, stoga je temelj njezina rada s klijentima povjerenje pa na svaki od njih gleda kao na suradnju u kojoj i klijent i ona dijele jednaki cilj.

- Klijent zaslužuje pronaći svoju publiku i ispričati svoju priču, stoga je moj glavni zadatak unijeti svu svoju kreativnost u proces i oblikovati proizvod prema potrebama i viziji projekta, zaključuje Pavić koja je kroz rad naučila samoj sebi pružiti prostor za istraživanje različitih kreativnih disciplina i stvaranje.

informator

Pripremila Sandy Uran
Kontakt redakcije: informator@novilist.hr

Imate prijedlog događanja koje biste željeli objaviti?
telefon 051/650 011
fax 051/672 114 ili 051/672 118
twitter.com/novilist
facebook.com/novilisthr
Ekskluzivne vijesti potražite na www.novilist.hr

Izdvojeno

RIJEKA

Koncert duhovnih skladbi Ljube Kuntarića na Trsatu

Povodom stote obljetnice rođenja istaknutog hrvatskog skladatelja Ljube Kuntarića danas u Svetištu Majke Božje Trsatske održat će se svečani koncert duhovnih skladbi pod motom »O daj mi snage, Bože moj«. Program započinje svetom misom u 18.30 sati, nakon koje slijedi koncert u 19.15. U glazbenom dijelu večeri sudjeluju renomirani solisti i zborovi: bariton Robert Kolar uz orguljašku pratnju Josipa Strčića, sopranistica Ingrid Haller s pijanisticom Ninom Kovačić, violinistica Katja Lenić, dječji zbor »KAP« uz umjetničko vodstvo Doris Kovačić, te ženski zbor Sklad pod umjetničkim vodstvom maestre Nade Matošević, koji će između oatalih izvesti »Blago onima«, »O Marijo«,«Ave Maria«. Ulaz je slobodan.

Arhiva NL

CRIKVENICA

Prijave za dar sv. Nikole

Grad Crikvenica objavio je poziv svim roditeljima djece koja imaju prebivalište na području Grada Crikvenice, a ne polaze dječje vrtiće na području Grada, da se upišu u evidenciju za darivanje. Prijaviti se mogu djeca predškolske dobi koja žive na području Grada Crikvenice, ali ne pohađaju vrtiće na području Grada, a za koju roditelji nisu primili naknadu za novorođenče. Također, u evidenciju se mogu prijaviti i obitelji koje su promijenile adresu prebivališta unutar područja Grada Crikvenice. Prijave se zaprimaju zaključno do 28. listopada.

KASTAV

Peto izdanje Uniri se giba

Peto izdanje projekta Uniri se giba u organizaciji Sveučilišta u Rijeci održat će se danas u Kastvu. Program počinje u 9 sati u Loži u Kastvu, gdje će se održati registracija sudionika i podjela startnih brojeva. Sudionicima se preporučuje prikladna odjeća i obuća, te nošenje vlastite boce za vodu. Bacanje otpada tijekom utrke strogo je zabranjeno. Sve natjecatelje očekuje startni paket, a osigurana je i medicinska podrška. Ovogodišnja novost su dvije staze: Rekreativna staza bez mjerenja vremena (5 km) i Natjecateljska staza (oko 12 km).

Promo

OPATIJA

Stručno vodstvo izložbom o Hotelu Esplanade

Danas u 16 sati u Muzeju hrvatskog turizma, vila Angiolina, počinje stručno vodstvo izložbom »U sjaju luksuza i elegancije: 100 godina Hotela Esplanade i hrvatskim putovima Orient Expressa«, kojim možete doznati zanimljivosti o potonjoj. Vodstvo je besplatno uz plaćenu ulaznicu. Vodi Matea Plišić, kustosica-pripravnica muzeja. Broj mjesta je ograničen. Rezervacija na broj 051 706 740 ili na pr@hrmt.hr.

MATEA JURČIĆ

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna **»CAMBIERI«**, Cambierijeva 11 (215-281). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna **»CENTAR«**, Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

Izložba Mirka Ilića u MMSU-u

Marko GRAČIN

U Muzeju moderne i suvremene umjetnosti do 26. listopada postavljena je izložba »Time After Time After Time« umjetnika Mirka Ilića. Izložba predstavlja drukčije čitanje opusa istaknutog umjetnika Mirka Ilića i na intrigantne načine povezuje radove s područja grafičkog dizajna, ilustracije i stripa nastale od druge polovice 1970-ih do danas.

Oslonjena je na najveću svjetsku muzejsku zbirku njegovih radova u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti i znatno proširena kako recentnijim ostvarenjima, tako i mnogim manje izlaganim djelima iz svih etapa njegove karijere. Crvena nit izložbe usmjerena je na ideju vremena koja se u brojnim radovima manifestira kroz čitav niz različitih oblika, perspektiva i mogućih čitanja. Premda je rijetko u središnjem fokusu samih radova, vrijeme u mnogima od njih nalazimo kao važan konceptualni, kreativni, spoznajni ili narativni mehanizam. Muzej radi od utorka do petka od 11 do 19 sati te subotom i nedjeljom od 12 do 17 sati.

Prijave za 47. izdanje Ri Rock Festivala

Udruga Ri Rock nastavlja slaviti i podržavati alternativnu glazbenu scenu Rijeke uz savršenu kombinaciju mladih talenata i afirmiranih izvođača, donoseći odlične note s lokalnog područja uz goste iz ostatka Hrvatske i regije te svečanu dodjelu nagrade Ri Rock Kipić. 47. izdanje Ri Rock festival će se ove godine održati kroz čak tri dana u kultnom Klubu Palach u Rijeci 11., 12. i 13. prosinca. Ovom prilikom pozivaju se autorski sastavi i glazbenici da ispune prijavnicu i tako osiguraju svoje mjesto za nastup na ovogodišnjem izdanju festivala 12. i 13. prosinca 2025. Prijavnice su otvorene od

10. do 20. listopada, a naglašeno je da se za nastup izričito mogu prijaviti autorski glazbenici i sastavi koji dolaze iz Primorsko- Goranske i Istarske županije. Broj izvođača koji će nastupiti je ograničen, a konačan odabir bit će izvršen prema procjeni kvalitete zaprimljenih prijava.

Akcija doniranja

Udruga Ri Rock s ponosom nastavlja suradnju s Azilom za pse »Društvo za zaštitu životinja Rijeka« kako bi pomogla napuštenim i nezbrinutim životinjama. Tijekom festivala, posjetitelji će imati priliku dati svoj doprinos ubacivanjem dobrovoljnih priloga u donacijske kutije, koje će biti smještene na vidljivim mjestima u Klubu Palach. Svaka donacija pomaže u pružanju hrane, njege i sigurnog utočišta za pse koji čekaju svoj zauvijek dom.

Tečaj kreativnog pisanja

Počinje Tečaj kreativnog pisanja koji vodi profesionalna književnica Diana Rosandić Živković. Dovoljno je poslati tekst do tri kartice s biografijom na e-mail: dianarosandic@gmail.com ili kontaktirati: 0918983894. Tečaj se održava srijedom u 17 sati u domu Mirka Ćurbega, Lovranska 10 na Kantridi. Moguća je online radionica u drugom terminu po dogovoru.

OPATIJA

Koncert Marija Šimunovića

U sklopu 3. Festivala klasične glazbe u Opatiji, u Glazbenom paviljonu u parku Angiolina s početkom u 11 sati nastupit će gitaristički virtuoz Mario Šimunović s programom »Klasični kolaž«.

Film »Šape u akciji«

U opatijskom centru »Gervais« s početkom u 11 sati prikazuje se animirani film »Šape u akciji« u sinkroniziranoj verziji.

»Cadenza Zagreb«

U sklopu 3. Festivala klasične glazbe u crkvi sv. Jakova s početkom u 19 sati nastupit će Gudački kvartet »Cadenza Zagreb«: Krešimir Marmilić (violina), Ivan Zovko (violina), Terezia Grilec Nežmahen (viola) i Vinko Grubešić (violončelo).

Izložba Nikole Lukinčića

U Umjetničkom paviljonu Jurja Šporera može se razgledati izložba Nikole Lukinčića naziva »Zbog čega?«, a povodom ciklusa u sklopu kojeg Festival Opatija predstavlja umjetnike opatijskog kraja.Izložba je otvorena do 31. listopada i može se razgledati radnim danom, osim ponedjeljkom, od 16 do 20 sati, te subotom i nedjeljom od 10 do 14 te od 16 do 20 sati. Ulaz je slobodan.

PUNAT

Izložba »Summer, sea, sun«

Anna Alimpieva

U galeriji TOŠ još danas od 18 do 20 sati može se razgledati međunarodna izložba fotografija »Summer, sea,sun« u organizaciji Foto kluba Krk. Na izložbenom salonu u galeriji Toš u Puntu sudjeluju brojni fotografi iz cijelog svijeta, sa svih kontinenata, a slike otoka Krka promiču se putem specijalno organizirane digitalne platforme svijetom.

OSOR

Retrospektivna izložba Dade Kovačevića

U Gradskoj vijećnici u Osoru do 31. listopada otvorena je retrospektivna izložba Dragutina Dade Kovačevića »Mojih prvih XL godina na Apsyrtidesu (Likovno djelovanje na cresko-lošinjskom otočju od 1985. do 2024.)«. Izložba se može razgledati svakodnevno od 10 do 17 sati, ulaz je slobodan.

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»ŠAPE U AKCIJI«, animirani. Redatelj: Benoît Daffis, Jean-Christian Tassy, 2D 11.00, 13.00, 15.00, EXTREME 2D 11.45, 14.00, 16.00, 18.00; »DOBRA KARMA«, komedija. Redatelj: Aziz Ansari, uloge: Seth Rogen, Keanu Reeves, Aziz Ansari, Keke Palmer, Sandra Oh, 2D 18.00, 20.00, 22.05; »LOPOV S KROVA«, triler. Redatelj: Derek Cianfrance, uloge: Channing TatumPeter Dinklage Kirsten Dunst, 2D 16.45, 19.15, 21.45; »CRNI TELEFON 2«, premijera, horor. Redatelj: Scott Derrickson, uloge: Ethan Hawke, Mason Thames, Madeleine McGraw, Demián Bichir, Miguel Mora, Jeremy Davies, Arianna Rivas, 2D 17.05, 19.30, 21.55; »TRON: ARES«, akcijski. Redatelj: Joachim Ronning, uloge: Jared Leto, Greta Lee, Evan Peters, Hasan Minhaj, 2D 15.25, 18.00, 19.00, EXTREME 2D 20.00, 22.30; »JEZERO STRAHA«, horor. Redatelj: Mercedes Bryce Morgan, uloge: Marco Pigossi, Maddie Hasson, 2D 19.15; »ŽENE, LUĐACI I MALO DOBRIH PEDERA«, drama. Redatelj: Ivan Salaj, uloge: Filip Detelić, Romina Tonković, Živko Anočić, Dora Dimić Rakar, Sanja Milardović, Ana Maras Harmander, 2D 21.15; »SMASHING MACHINE: ŽIVOT U RINGU«, biografski. Redatelj: Benny Safdie, uloge: Dwayne Johnson, Emily Blunt, Satoshi Ishii, 2D 18.00; »ZEČKO KOŠ I TAJNA VELIKOG SVISCA«, animirani. Redatelj: Benjamin Mousquet, 2D 11.45, 14.00, 16.00; »JEDNA BITKA ZA DRUGOM«, drama. Redatelj: Paul Thomas Anderson, uloge: Leonardo DiCaprio, Benicio Del Toro, Sean Penn, 2D 16.00, 21.25; »STRANCI: DRUGO POGLAVLJE«, horor. Redatelj: Renny Harlin, uloge: Madelaine Petsch, Gabriel Basso, Ema Horvath, 2D 20.30; »LOŠI MOMCI 2«, animirani. Redatelj: JP Sans, Pierre Perifel, 2D 11.00, 11.45, 13.15, 14.30, 16.45; »DEMON SLAYER: KIMETSU NO YAIBA INFINITY CASTLE«, anime. Redatelj: Haruo Sotozaki, uloge: Natsuki Hanae, Akari Kito, Hiro Shimono, Yoshitsugu Matsuoka, 2D 15.30; »PRIZIVANJA 4: POSLJEDNJI OBREDI«, horor. Redatelj: Michael Chaves, uloge: Vera Farmiga, Patrick Wilson, 2D 20.30; »ČUDOVIŠTA IZ OLOVKE«, obiteljski. Redatelj: Seth Worley, uloge: Tony Hale, D'Arcy Carden, 2D 13.00; »VELIKA UTRKA EUROPE«, animirani. Redatelj: Waldemar Fast, 2D 11.55, 14.00, 16.00; »BUMBAROVO LJETO«, obiteljski. Redatelj: Daniel Kušan, uloge: Frano Mašković, Mijo Kevo, Jakov Bilić, 2D 15.00; »ŠTRUMPFOVI FILM«, obiteljski. Redatelj: Chris Miller, Matt Landon, 2D 13.50; »KAYARA: AVANTURE U CARSTVU INKA«, animirani. Redatelj: César Zelada, 2D 11.15; »GOLI PIŠTOLJ«, akcijski. Redatelj: Akiva Schaffer, uloge: Liam Neeson, Pamela Anderson, Paul Walter Hauser, 2D 22.30; »LILO I STITCH«, avantura. Redatelj: Dean Fleischer Camp, uloge: Maia Kealoha, Sydney Elizebeth Agudong, 2D 11.30.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org

»ŠAPE U AKCIJI«, animirani. Režija: Benoît Daffis, Jean-Christian Tassy, 16.00; Rendez-vous au cinéma: »MAJMUN U ZIMI«, igrani. Režija: Henri Verneuil, 18.00; »BOB TREVINO LIKES IT«, igrani. Režija: Tracie Laymon, 20.00.

Zelena NIT

Pripremila Mia ČELAP

SEZONSKA NJEGA Jesen donosi promjene u održavanju okućnice i ritmu zalijevanja

ISTOCK

UNSPLASH

Savjeti za zdravi travnjak

Niže temperature, kraći dani i veća vlaga znak su da travnjak više ne treba zalijevati kao ljeti. Biljke usporavaju rast, a trava energiju usmjerava u korijen, pa joj je potrebno znatno manje vode

Dolazak jeseni znači i promjenu u njezi okućnice. Niže temperature, kraći dani i veća vlaga znak su da travnjak više ne treba zalijevati kao ljeti. Biljke usporavaju rast, a trava energiju usmjerava u korijen, pa joj je potrebno znatno manje vode. Pravilna jesenska njega ključna je za zdravlje travnjaka. Malo truda sada omogućit će mu da zimu preživi bez oštećenja i s prvim toplijim danima ponovo zablista svježom, gustom zelenom bojom.

Ispod 10°C

Zalijevanje treba postupno smanjivati i prekinuti kada se dnevne temperature spuste ispod deset stupnjeva Celzija, a noći postanu hladne i vlažne. Ako se tri noći zaredom temperatura približi nuli, tlo više ne upija vlagu i daljnje navodnjavanje može potaknuti razvoj gljivica i bolesti korijena.

Znakovi da je travnjaku dosta vode lako se prepoznaju – rast je sporiji, trava poprima žućkastu ili smećkastu nijansu, a tlo ostaje vlažno i danima nakon kiše. To nisu znakovi suše, nego prirodan prelazak u fazu mirovanja.

Priprema

Kada zalijevanje prestane, travnjak treba pripremiti za zimu. Prvi korak je košnja na srednju visinu, oko pet do sedam centimetara. Prekratka trava izlaže korijen mrazu, dok preduga zadržava vlagu i pogoduje plijesni. Nakon košnje, površinu valja redovito čistiti od lišća jer slojevi mokrog lišća guše travu i sprečavaju dotok zraka i svjetlosti.

Jesenski radovi uključuju i prozračivanje tla, tzv. aeraciju, kojom se stvaraju sitne rupice za bolji prodor zraka, vode i hranjivih tvari. Tada je dobro obaviti i prihranu gnojivom s većim udjelom dušika i sporim otpuštanjem, kako bi korijen ojačao prije zime. Najbolje je to učiniti četiri do šest tjedana prije prvog mraza.

Ako postoje ogoljena ili rijetka mjesta, jesen je pravo vrijeme za dosijavanje. Umjerene temperature i vlaga potaknut će brzi rast mladih izdanaka i osigurati gušći travnjak u proljeće.

5 znakova da je vrijeme za prestati sa zalijevanjem

- Temperature se stalno kreću ispod 10 °C
- Noći su već nekoliko dana zaredom hladne ili mrazne
- Trava raste sporije
- Pojavljuje se žućkasta ili smećkasta boja – znak mirovanja, ne suše
- Tlo zadržava vlagu dulje nego prije

Grabljenje možda izgleda kao neizostavan jesenski ritual, ali sve više vrtlara odustaje od te navike

Nemojte uklanjati lišće s tla, dvorište će vam biti zahvalno

ISTOCK

Grabljenje i vreće pune otpalog lišća možda izgledaju kao neizostavan jesenski ritual, ali sve više vrtlara odustaje od te navike. Održivo vrtlarstvo pokazuje da ostavljanje lišća na tlu donosi brojne koristi za tlo, biljke i životinjski svijet – a pritom dvorište i dalje može izgledati uredno.

Uklanjanje lišća zapravo je relativno nov običaj, koji se proširio sredinom 20. stoljeća, kada su savršeno pokošeni travnjaci postali simbol urednosti i prestiža.

No takvo »čisto« dvorište ima svoju cijenu – svake godine milijuni tona vrtnog otpada završavaju na odlagalištima, gdje se raspadaju i ispuštaju metan, jedan od najštetnijih staklenički plinova.

U prirodi, lišće ima važnu ulogu. Ono zadržava vlagu u tlu, vraća hranjive tvari i štiti korijenje od hladnoće. Kada se razgradi, pretvara se u prirodno gnojivo koje potiče zdrav rast biljaka. Osim toga, suho lišće stvara utočište za brojne kukce i oprašivače – u njemu prezimljuju gusjenice leptira, ličinke krijesnica i mnogi korisni insekti, koji zauzvrat služe kao hrana pticama tijekom zime.

Zadržavanje lišća ne znači zapušten vrt. Dovoljno je rasporediti ga u tankom sloju po travi, gdje će se tijekom zime postupno razgraditi. Predebeli sloj može ugušiti travu, pa višak jednostavno premjestite u cvjetne gredice ili oko korijenja stabala, gdje će djelovati kao prirodni malč i čuvati vlagu.

Ako imate više lišća, skupite ga u urednu hrpu u kutu vrta. Takve »žive ograde« od grana i lišća pružaju zaklon sitnim životinjama, a do proljeća se pretvaraju u hranjiv kompost. Samo pripazite da prilazi i staze ostanu čisti te da uz kuću nema nakupina lišća kako biste izbjegli vlagu i štetočine.

Jesensko lišće nije otpad, nego resurs. Umjesto da ga odvozite, pretvorite ga u saveznik svog vrta – priroda će vam na proljeće uzvratiti zdravim, živim tlom i bujnijim biljkama.

Enogastro KUTAK

Pripremila Ana BRAŠKIĆ

LIKER OD ŠIPKA

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 60 min pripreme, 10 min kuhanja
SASTOJCI ZA LITRU I POL:
- 1 kg šipka (oko 690 g očišćenog)
- 500 ml etilnog alkohola 96% (prehrambeni)
- 500 g šećera
- 800 g vode

PRIPREMA: Šipak očistiti i ukloniti sve bijele kožice kako liker ne bi bio gorak. Staviti šipak u veliku staklenku, preliti alkoholom i hermetički zatvoriti. Pustiti da stoji 12 dana u zamračenom prostoru. Svaki dan protresti. Nakon 12 dana procijediti kroz gazu. U posudi zagrijati 800 g vode i u njoj otopiti 500 g šećera. Sirup ne smije zakuhati. Kada se sirup ohladi, ulijte u njega macerirani alkohol. Dobro promiješati i uliti u bocu. Pustiti da stoji 20 dana na sobnoj temperaturi. Po isteku vremena liker poslužiti i čuvati u hladnjaku do tri mjeseca. Po želji u procesu maceriranja možete koristiti i štapić cimeta.

GRILANI PATLIDŽAN S POSIPOM OD ORAHA I ŠIPKOM

TEŽINA: srednje
VRIJEME: 30 min pripreme
SASTOJCI:
ZA POSIP:
- 2 šalice sjeckanih pekan oraha
- 1 žličica maslinovog ulja
- 1/4 žličice kumina
- 1/8 žličice ljute papričice
- 1 žličica češnjaka u prahu
- 1 žličica kapule u prahu
- 1/2 žličice soli
- 1/4 žličice papra

ZA PATLIDŽANE:
- 4 mala patlidžana prerezana na pola
- 1 žlica maslinova ulja
- 2 žličice češnjaka u prahu
- 1 žličica soli
- 1/4 žličice papra

ZA DRESING:
- 2 žlice maslinova ulja
- 1/2 šalice jogurta
- 1 žličica češnjaka u prahu
- 1/2 žličice soli
- 1/4 žličice papra

I JOŠ:
- rukola
- 1 šipak

PRIPREMA: Sve sastojke za dresing staviti u blender i dobro sjediniti. Kušati i začiniti prema potrebi. U posudu s neprijanjajućim dnom staviti sastojke za posip i miješati na laganoj vatri dok orasi ne postanu hrskavi, od 5 do 10 minuta. Smjesu odložite sa strane do posluživanja. Patlidžane prepoloviti i zarezati meso. Premazati maslinovim uljem i začiniti. Dobro zagrijati grill tavu. Patlidžane peći od 3 do 4 minute, samo na prerezanoj strani. Kada postanu zlatnožute boje staviti ih na tanjur. Premazati svaku polovicu dresingom, posuti posipom od pekan oraha, povrh složiti rukolu i posuti zrnima šipka.

PANNA COTTA SA ŽELEOM OD ŠIPKA

TEŽINA: srednje
VRIJEME: 30 min + hlađenje
SASTOJCI ZA 5 OSOBA:
- 300 g mlijeka
- 300 g slatkog vrnja
- 1 limun
- 130 g šećera
- 14 g želatine u listićima

ŽELE OD ŠIPKA:
- 2 - 3 šipka
- 1 žlica soka limuna
- 80 g šećera
- 12 g želatine u listićima

PRIPREMA: Prvo treba pripremiti panna cottu. Pomoću gulilice za krumpir oglulite limun i pazite da ne bude bijelog dijela kore. U zdjelici zagrijati mlijeko, slatko vrhnje, šećer i koricu limuna. Pustiti da stoji 20 minuta pa procijediti. Namočiti listiće želatine, ocijediti i promiješati s nekoliko žlica još vruće mješavine mlijeka i vrhnja. Zatim pomiješati obje tekućine, rasporediti ih u zdjelice i staviti u hladnjak. Šipak prepoloviti, izdvojiti malo zrna za dekoraciju, a ostatak ocijediti. Izdvojiti 400 g soka. Namočiti želatinu u hladnoj vodi. Od navedene količine soka, izdvojiti polovicu koju zagrijete sa šećerom i žlicom limunova soka. Želatinu ocijediti i pomiješati s nekoliko žlica vrućeg soka, a zatim pomiješati sve zajedno s preostalim sokom. Dobivenu smjesu rasporediti po čvrstoj panna cotti i staviti u hladnjak da se stisne. Prije posluživanja izvaditi na 15 minuta iz hladnjaka. Ako imate vremena možete napraviti nekoliko slojeva, ali morate paziti da se svaki dobro stisne prije nego stavite sljedeći. Dekorirati svježim zrnima šipka i listićima mente.

UMAK OD ŠIPKA I CRNOG VINA

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 15 min
SASTOJCI ZA 300 ML UMAKA:
- 1 šipak
- 65 ml kvalitetnog crnog vina
- 1 žlica šećera
- 1 žlica škrobnog brašna
- 1 prstohvat soli
- 1 prstohvat papra

PRIPREMA: Pomoću cijedila za agrume iscijediti sok šipka i procijediti ga kroz gazu. Sok i preostale sastojke staviti u lončić, dobro promiješati pjenjačom i staviti na srednje jaku vatru. Neprestano miješajući čekati da zakuha, zatim smanjiti vatru i kuhati oko dvije minute. Ovaj umak možete poslužiti mlak ili hladan uz polutvrde ili zrele sireve, biftek, svinjski file, janjetinu s roštilja ili pačetinu.

ISTOCKPHOTO

SUPERSPORT HNL **Nogometaši Rijeke u susretu desetog kola poveli u Koprivnici i uspjeli sa**

Crikveničanin Andrija Fil otkinuo Bijelima dva veli

Daniel Adu-Adjei je poslije bijega u nadoknadi prvog dijela gostima donio prednost, ali u 75. minuti Adriano Jagušić je ubacio, a Andrija Filipović glavom izjednačio. Filipović je 28-godišnji Crikveničanin, rođen u Rijeci, koji je u podmladak Bijelih došao s 11 godina

Davor PETROVIĆ

KOPRIVNICA » Rijeka u Koprivnici nije uspjela doći do treće prvenstvene pobjede u ovoj sezoni, iako je imala više nego dobru situaciju za takvo ostvarenje. Preciznije, u ranoj fazi drugog dijela Toni Fruk se iznenada našao u velikoj prilici nakon kornera, ali njegov udarac s osam metara nije u sebi imao dovoljno preciznosti. Da je to ušlo, Rijeka bi otišla na dva gola prednosti i vjerojatno bi osvojila tri boda. Ali, ništa od toga se nije dogodilo.

Izgled početne postave Rijeke nedvojbeno je potvrdio da je pobjeda na gostovanju kod Gorice u prošlom kolu predstavljala putokaz za Victora Sancheza. Naime, španjolski strateg se i u Koprivnici odlučio za formaciju s trojicom stopera, a Dominik Thaqi opet je bio na terenu od prve minute, baš kao i Daniel Adu-Adjei koji je u srcu Turopolja ušao s klupe u 63. minuti i postigao gol za konačnih 3:1, a i ovoga puta je bio strijelac.

Koprivničani su na teren istrčali u najjačem sastavu s obzirom na ozljede i kartone, motivacije im nije nedostajalo. Desetak minuta prije početka utakmice službeni spiker je pročitao sastave obje momčadi, a zatim je istaknuo da Slaven Belupo mora vratiti Rijeci, ciljavši na prošlu sezonu i finale SuperSport Hrvatskog kupa. A možda i na zadnje kolo, u kojem su na Rujevici izgubili plasman u Europu kroz prvenstvo.

Sramežljivi pokušaji

Početak je donio sramežljive pokušaje s obje strane, a prvo uzbuđenje je stiglo u 11. minuti, kada je Rijeka sama sebi skuhala frku po tko zna koji

> *Nisam zadovoljan rezultatom. Došli smo po tri boda i igrali smo za tri boda. Opet nam se dogodilo da imamo bolje šanse od suparnika, a ne osvojimo bodove*
>
> Victor Sanchez

put u ovoj sezoni. U tom trenutku je Dejan Petrovič skoro s centra vratio loptu do Martina Zlomislića koji je na raspolaganju imao dosta vremena. No, to mu nije bilo dovoljno da izabere bezopasno rješenje.

Naime, njegov pokušaj dodavanja je na trideset metara od gola zaustavio Ante Šuto od kojeg se lopta odbila u noge Igora Lepinjice. Taj nekadašnji junior Rijeke je s vrha šesnaesterca prebacio Zlomislića i zatresao mrežu, za totalni delirij na koprivničkom stadionu. Međutim, VAR soba se bacila u jednu od najtemeljitijih provjera u povijesti SuperSport HNL-a. Povlačenje linija trajalo je dobrih pet minuta, kao da se koriste trokuti, šestar i kutomjer. Na koncu je Duje Strukan obaviješten da je Lepinjica bio u milimetarskom zaleđu.

U 22. minuti gosti su u praksi pokazali kako se ne smije izvoditi korner ni u bunilu. Naime, nakon njihovog udarca iz kuta sijevnula je kontra Slaven Belupa koju je riskantnim prekršajem na lijevoj strani, nešto prije centra, zaustavio Thaqi, uklizavši u noge Josipa Mitrovića. Za to mu je Strukan pokazao žuti karton, a suigrači su mu svakako trebali barem platiti piće nakon utakmice jer je zbog njihove nepromišljenosti riskirao isključenje.

Rijeka je konačno došla do izražaja u 24. minuti preko desne strane. Thaqi je u kaznenom prostoru Saven Belupa provukao loptu do Adua-Adjeija koji je iz okreta pucao po golu sa sedam metara. Refleksna reakcija dobro postavljenog Osmana Hadžikića ostavila je nulu na semaforu. Doduše, vratar Slaven Belupa je imao i sreće jer je lopta išla vrlo blizu njegove noge.

5.
remi upisali su Bijeli ove sezone

Petnaest minuta kasnije je opet je bilo opasno u domaćem kaznenom prostoru. Ovoga puta je Tiago Dantas pronašao Adu-Adjeia koji je pobjegao svojim čuvarima na lijevoj strani. Međutim, njegov udarac iskosa bio je ishitren i presnažan pa je lopta odletjela visoko preko gola.

Slaven Belupo je uzvratio preko Adriana Jagušića u 41. minuti, i to spektakularno. Naime, bio je to slobodan udarac s desne strane, uz aut liniju, na trideset metara od gola. Svi su očekivali centaršut, a samouvjereni Jagušić je snažnim udarcem potražio bliže rašlje, natjeravši Zlomislića na izbacivanje lopte u korner.

U sudačkoj nadoknadi prvog dijela Rijeka je izborila slobodan udarac na osamnaest metara od gola. Radilo se o idealnoj poziciji za dešnjaka, ali to nije puno značilo jer je Fruk napucao loptu ravno u živi zid. Zbog maratonske provjere poništenog gola Slaven Belupa sudačka nadoknada prve dionice bila je obilna, a Rijeka iskoristila nakon nešto više od tri minute, kroz bijeg Adu-Adjeija po desnoj strani šesnaesterca i precizni prizemni udarac u dalji kut – 0:1.

Uvodni trenuci nastavka donijeli su ranije spomenutu veliku priliku za povećanje vodstva i bacanje Koprivničana u nokdaun. Nakon kornera u 48. minuti lopta se dugo odbijala po domaćem kaznenom kaznenom prostoru i na kraju je završila kod usamljenog Fruka koji je s osam metara po sredini promašio okvir gola za nekoliko centimetara.

Upozorenje

Na početku drugog dijela Rijeka je djelovala kao momčad koja se stabilizirala i preuzela kontrolu, ali to nije dugo trajalo. Nakon sam desetak minuta igre Slaven Belupo je stvorio pritisak, a nesigurni Zlomislić dao mu je priliku za izjednačenje. Naime, Šuto je opalio s više od dvadeset metara, s time da taj udarac stvarno nije bio ništa posebno, ali kapetanu Rijeke lopta se nekontrolirano odbila od prsa, prema Mitroviću. Srećom po goste, njegov udarac je u visokom luku pogodio prečku.

Ta prilika je predstavljala

ČESTITKE STRIJELCU - Dejan Petrovič, Toni Fruk, Stjepan Radeljić, Dominik Thaqi, Daniel Adu-Adjei, Bruno Bogojević i Anel Husić

V. ŽGANEC ROGULJA/PIXSELL

RUKOMET - Filip KruŠelj i Bruno Bogojević

V. ŽGANEC ROGULJA/PIXSELL

DVOBOJ PROTIV BIVŠE MOMČADI - Adrian Liber i Toni Fruk

V. ŽGANEC ROGULJA/PIXSELL

Š. ZELIĆ

FRANCUSKA - NJEMAČKA 3:1

Francuska muška stolnoteniska reprezentacija, predvođena braćom Lebrun, plasirala se u finale EP-a u Zadru nakon što su svladali Njemačku s 3:1. U finalu prije finala Francuzi su svladali odlične Nijemce, koji su poveli 1:0, ali su morali priznati dominaciju Galskim pijetlovima, koji se vraćaju u finale poslije 27 godina. Pobjednički bod Francuskoj donio Felix Lebrun.

18. put Novak Đoković nastupit će na ATP Finalu i izjednačiti rekord Rogera Federera

ačuvati remi

ipović ka boda

1		1	
SLAVEN BELUPO		**RIJEKA**	
Hadžikić	6,5	Zlomislić	6
Krušelj	6	Majstorović	6,5
Međimorec	6	Husić	6,5
Kovačić	6,5	Radeljić	6,5
Žuta	6	Petrovič	6
(74' Jakir)	-	Oreč	6
Agbekpornu	6	Fruk	6
(74' Čubelić)	-	Dantas	6,5
Caimacov	6	(64' Gojak)	-
(46' Liber)	6,5	Bogojević	6
Šuto	6	(79' Butić)	-
Jagušić	6,5	Thaqi	6,5
Mitrović	6	(64' Devetak)	-
(87' Živalec)	-	Adu-Adjei	7
Lepinjica	6	(64' Jurić)	-
(63' Filipović)	7		

Strijelci: 0:1 Adou-Adjei (45'+4'), 1:1 Filipović (75'). Stadion Ivan Kušek Apaš.
Gledatelja: 1.447.
Sudac: Sudac: Duje Strukan (Split) 6,5.

Utakmice 10. kola:

Vukovar 1991 - Lokomotiva	1:1
S. Belupo - Rijeka	1:1
Dinamo - Osijek	2:1
Istra 1961 - Hajduk	16.00 sati
Gorica - Varaždin	18.15 sati

Dinamo	10	7	1	2	22:8	22
Hajduk	9	6	1	2	14:7	19
Lokomotiva	10	4	4	2	12:12	16
S. Belupo	10	4	1	5	13:18	13
Varaždin	9	3	3	3	10:10	12
Istra 1961	9	3	3	3	9:11	12
Rijeka	10	2	5	3	12:12	11
Gorica	9	3	2	4	11:13	11
Osijek	10	2	3	5	9:11	9
Vukovar '91	10	1	3	6	9:19	6

Sljedeće kolo (25. listopada): Gorica - Hajduk (24. listopada), Lokomotiva - Istra 1961, Varaždin - Slaven Belupo, Rijeka - Osijek (26. listopada), Vukovar 1991 - Dinamo (26. listopada).

Victor Sanchez: Bez golova nema pobjeda

V. ŽGANEC ROGULJA/PIXSELL

Victor Sanchez

- Dobro smo ušli u utakmicu. Jedina velika pogreška bio je poništeni gol domaćih zbog zaleđa, kada smo imali sreće. Dominirali smo, kreirali šanse. Postigli smo jedan gol u prvom dijelu, a po prilikama mogli smo zabiti barem još dva. U drugi dio ušli smo fokusirano i opet imali šansi. Ali nismo zabili. Bili smo spremni za borbu, ali kada ne zabiješ još neki gol, uvijek si u opasnosti od izjednačenja. I to se nama dogodilo. Slaven je zabio iz prekida. Nisam zadovoljan rezultatom. Došli smo po tri boda i igrali smo za tri boda. Opet nam se dogodilo da imamo bolje šanse od suparnika, a ne osvojimo bodove. Posljednja trećina terena je najvažnija. Nema pobjeda bez golova. Stvaramo dosta šansi, ali nedostajao nam je završni dodir. Imali smo četiri čiste prigode. Nije bilo lako na ovom travnjaku. Mislim da napredujemo, ali morat ćemo biti ubojitiji u posljednjoj trećini terena - rekao je trener Bijelih Victor Sanchez.

veliko upozorenje za Rijeku. Doduše, Slaven Belupo nije izgledao pretjerano konkretno, ali stalno je tražio puteve prema kaznenom prostoru suparnika i priliku za izjednačenje. U takvoj igri bilo je puno prekida koji su sa sobom nosili potencijalnu opasnost. Tako je u 75. minuti Jagušić ubacio loptu iz slobodnog udarca s desne strane prema Andriji Filipoviću čiji je dodir glavom bio dovoljan za izjednačenje - 1:1. Filipović je 28-godišnji Crikvenićanin, rođen u Rijeci, koji je u podmladak Bijelih došao s 11 godina, a kao 17-godišnjaka, u svoje redove na posudbu pozvao ga je Juventus...

Naravno, taj gol je Koprivničanima dao snažan vjetar u leđa, začinjen vjerom da u preostalom dijelu utakmice mogu okrenuti rezultat u svoju korist. Rijeka nije djelovala kao da ju je izjednačenje presjeklo, ali, isto tako, nije ni izgledala poput momčadi koja je u stanju držati kontrolu nad tijekom zbivanja na terenu. Na ulasku u zadnjih deset minuta osnovnog dijela utakmice činilo se da bi koprivnička stihija stvarno mogla iznjedriti preokret.

Završnica nije donijela ništa posebno. Obje momčadi pokušavale su nešto kreirati, ali nisu uspijevale u tome. Zapravo, pokušaji preskakanja igre nosili su najviše uzbuđenja za gledatelje kojima je svaki prelazak centra Slaven Belupa podizao adrenalin. Tijekom sudačke nadoknade Jagušić je direktno iz kornera pokušao zatresti mrežu, ali Zlomislić se nije dao iznenaditi.

Dinamo u rutinski svladao Osijek i produbio krizu slavonskog sastava

Modri stoperi prvijencima rano odlučili pobjednika

U ogledu bez puno puno pravih prilika u fokusu su bili domaći braniči, Scott Mckenna i Sergi Dominguez koji su svojim prvijencima rano (3', 14') prelomili utakmicu

ZAGREB Nogometaši Dinama vratili se se na pobjednički kolosijek nakon pomalo šokantnog poraza od Lokomotive, Modri su u razmaku od desetak minuta doveli Osječane u šah-mat situaciju iz koje gosti u završnici više nisu našli izlaz. Sve za novi bijeg Hajduku na tri boda na vrhu ljestvice...

U utakmici u kojoj nije bilo puno pravih prilika u fokusu su bili domaći stoperi, Scott Mckenna i Sergi Dominguez koji su svojim prvijencima rano prelomili utakmicu i odveli je u mirnije vode. Osijek je u nastavku došao čak i do boljeg posjeda lopte, nametnuo se u srednjoj zoni, ali bez konkretne završnice za izbjegavanje poraza.

M. PRPIĆ/PIXSELL

SPOROVOZNA UTAKMICA - Arber Hoxha u dvoboju s Davidom Čolinom

Šok

Mario Kovačević servirao je Osječanima ofenzivnu formaciju s tri napadača, a od prve minute u ulozi onog centralnog zaigrao je Kulenović. Modri su bili bez Pierre-Gabriela, Torrentea i Živkovića, a gostima su nedostajali Hasić, Mersinaj i Matković. S druge strane Simon Rožman se očekivano odlučio za zatvoreniju varijantu s tri stopera (Cvijanović, Jelenić, Mkrtchyan) pri čemu se obrambene zadaće na bokovima odrađivali Čolina i Jurišić. Jugović je pak startao u udarnoj postavi umjesto Vrbančića koji se ozlijedio na zagrijavanju...

Gosti su brzopotezno šokirani, već nakon 14. minuta na semaforu je svjetlilo 2:0. U 3. minuti Bennacer je izveo korner s desne strane, a McKenna zabio glavom s vrha peterca - 1:0. Osječani još nisu došli do daha, a već su morali drugi put po loptu u mrežu.

Zamjene

Dominguez je prihvatio loptu nakon odbijanca iz kornera i opalio sa 17 metara, Malenica se ispružio, ali lopta koja je išla u njegov lijevi kut bila je neuhvatljiva - 2:0. Dinamo je dominirao kroz posjed i držao igru pod kontrolom, a u 24. minuti mogao do novog pogotka. Bennacer je sa 16 metara tukao kraj vratnice...

Drugo poluvrijeme započelo je u sličnom ritmu, velik kapital Modrih donio im je opuštenu igru, dok je Osijek i dalje imao problema na planu organizacije napada. Rožman je vidio da nema bitnijih pomaka u igri njegove momčad te se odlučio za trostruku zamjenu uvevši u igru Bukvića, Mikolčića i Renana Guedesa. Nešto kasnije uzvratio je Kovačević s uvođenjem Varele, Stojkovića, Villara i Ljubičića, osvježivši krila i veznu liniju.

I pokazalo se da su gosti imali svog džokera. Mikolčić je u 70. minuti lagano kraj uspavane obrane došao u obećavaju poziciju i sa 17 metara efektno pogodio gornji kut Nevistića za povratak Osijeka u utakmicu - 2:1.

Do kraja gosti su se nametnuli, ali pravih, velikih prilika s obje strane nije bilo. Pokazalo se kako je startni reful Modrih i njegovih stopera u sporovoznoj utakmici bio ključan za povratak Zagrepčana pobjedama.

Denis FRANČIŠKOVIĆ

Dinamo - Osijek 2:1

Utakmica 10. kola SuperSport Hrvatske lige: Dinamo - Osijek 2:1 (2:0). Stadion Maksimir. Gledatelja: 13.836. Sudac: Mateo Erceg (Benkovac). Strijelci: 1:0 McKenna (3'), 2:0 Dominguez (14'), 2:1 Mikolčić (70'). Žuti kartoni: Dominguez, Kulenović (Dinamo), Bukvić (Osijek).
DINAMO: Nevistić, Valinčić, Dominguez, McKenna, Goda, Zajc (od 69' Villar), Mišić, Bennacer (od 69' Ljubičić), Bakrar (od 64' Stojković), Kulenović (od 76' Beljo), Hoxha (od 64' Varela).
OSIJEK: Malenica, Cvijanović (od 70' Šopov), Jelenić, Mkrtchyan, Čolina (od 59' Guedes), Jugović (od 60' Mikolčić), Farkaš (od 59' Bukvić), Babec, Jurišić, Jakupović, Omerović (od 88' Živković).

Riera: Očekujem odličnu utakmicu

Oriol Riera odlično gura u Istri 1961. U tri utakmice na klupi pulskog prvoligaša, španjolski trener upisao je domaće pobjede nad Osijekom i Varaždinom, između kojih se »ugurao« gostujući remi ostvaren na Rujevici. Da je po njegovom dolasku započelo prvenstvo, Zeleno-žuti bi sada zauzimali poziciju na vrhu ljestvice. Na Drosini se nadaju da će današnji dolazak Hajduka biti nova prilika za 39-godišnjeg Rieru za nastavak pozitivnog niza.

- Očekuje nas odlična utakmica, kako za igrače tako i za navijače, protiv jedne od najboljih momčadi u Hrvatskoj. Dečki su spremni, znamo što trebamo raditi i ova će nam utakmica biti dobra prilika da pokažemo rast i napredak koje smo postigli kroz stanku - kaže Oriol Riera. Kormilar Puljana se osvrnuo i na probleme unutar momčadi.

- Prošlog tjedna nisu trenirali Lončar i Maurić. Ovog su se tjedna priključili, ali još uvijek nisu u potpunosti spremni. Marešić još uvijek nije zaliječio sve zdravstvene probleme, ali on će sigurno igrati, dok su svi ostali igrači spremni za nastup - dodaje trener Istre 1961.

Hajduk u Pulu stiže bez Frana Karačića, čiji je pogodak u 85. minuti odlučio pobjednika posljednjeg dvoboja na Poljudu, a neće biti niti Marka Livaje, koji nije igrao protiv Istre 1961 niti u prvom kolu.

Na Drosini se pred više od osam tisuća gledatelja očekuje sraz dviju momčadi čije se mreže u posljednjih 180 prvenstvenih minuta, plus sudačka nadoknada vremena, nisu zatresle. Daje to naslutiti na tvrdu utakmicu u kojoj bi jedan pogodak mogao presuditi pobjednika. (I. C.)

SuperSport Druga NL

BJELOVAR - GROBNIČAN 2:2

BJELOVAR ›› Utakmica 9. kola SuperSport Druge NL: Bjelovar - Grobničan 2:2 (2:0). Gradski stadion. Gledatelja: 200. Sudac: Ante Znaor (Podbablje). Strijelci: 1:0 Pejić (26'), 2:0 Kenneth (45'), 2:1 Dukađin (70'), 2:2 Rožajac (75'). Žuti kartoni: Puljić, Vukelić, Đuranović (Bjelovar), Grgić, Vinars, Rožajac, Došen, Marot (Grobničan).

BJELOVAR: Vukelić, Orlović, Đuranović, Crnčec, Šantalab, James (od 81' Abah), Kenneth, Puljić (od 81' Čordaš), Pejić, Turčin (od 70' Perić), Gibenjak.

GROBNIČAN: Jurčević, Begović (od 68' Dukađin), Marot, Vinars, Srzentić, Golić (od 25' Kosić), Bosančić, Batarelo (od 68' Rožajac), Grgić, Momčilovski (od 86' Došen), Delibegović (od 46' Ciglar).

Nogometaši Grobničana osvojili su dobar bod u derbiju začelja tjedan dana prije povratka na svoj travnjak. Grobničani su u nastavku nadoknadili dva gola zaostatka i serijal od osam gostujućih utakmica zaključili s učinkom od pet bodova.

Ostali rezultati 9. kola: H. dragovoljac - Lučko 1:3, Varteks - Solin 1:2, Jadran LP - Mladost 0:2, Đakovo Croatia - Uljanik 3:2, Trnje - Radnik Križevci 0:0, Segesta - Dugo Selo 3:0, Uskok - Kustošija 0:1. **Poredak:** Mladost 22, Kustošija 20, Jadran LP 17, Uskok 16, Radnik 15, Segesta 15, Uljanik 13, Varteks 13, Lučko 12, Solin 10, Đakovo Croatia 11, Trnje 8, Dugo Selo 6, Hrvatski dragovoljac (Z) 6, Grobničan 5, Bjelovar 5 boda. (I. VO.)

BAYERN - BORUSSIA (D) 2:1

MÜNCHEN ›› Nogometaši Bayerna svladali su Borussiju Dortmund s 2:1 u utakmici 7. kola Bundeslige. Bavarci su poveli u 22. minuti, kad je udarac iz kuta izveo Joshua Kimmich, a na bližoj vratnici Harry Kane nadskočio svog čuvara i glavom postigao 13. prvenstveni pogodak u sezoni. U 79. minuti nakon ubačaja Luisa Diaza s lijeve strane loše je pred golom reagirao Jobe Bellingham, pa ju je Michael Olise u klizećem startu ugurao u mrežu.

Julian Brandt je u 84. minuti smanjio na 2:1, ali Borussia nije uspjela izbjeći prvi poraz u sezoni.

Ostali rezultati 7. kola: Köln - Augsburg 1:1, Heidenheim - Werder 2:2, Mainz - Bayer 3:4, RB Leipzig - HSV 2:1, Wolfsburg - Stuttgart 0:3. **Poredak:** Bayern 21, RB Leipzig 16, Stuttgart 15, Borussia (D) 14, Bayer 14...

TORINO - NAPOLI 1:0

TORINO ›› Nogometaši Torina svladali su aktualnog prvaka Napoli s 1:0 u susretu 7. kola talijanskog prvenstva. Neočekivanu pobjedu domaćima osigurao je bivši napadač Napolija Giovanni Simeone golom u 32. minuti. Hrvatski veznjak Nikola Vlašić igrao je za Torino do 75. minute.

U prva dva susreta kola, Lecce - Sassuolo i Pisa - Verona, nije bilo golova.

ARAUJO SPASIO BARCU

BARCELONA ›› Nogometaši Barcelone iščupali su tri boda pobijedivši na Olimpijskom stadionu Gironu s 2:1, a pobjednički pogodak je postigao Ronald Araujo u trećoj minuti sučevog dodatka. Dominik Livaković opet je ostao na klupi za pričuve Girone.

Barcelona je u 13. minuti povela spretnim golom Pedrija u 13. minuti. Gosti su izjednačili u 20. minuti sjajnim golom Axela Witsela »škaricama« sa 14 metara. Kad se činilo da će Barcelona još jednom izgubiti dragocjene bodove u borbi za naslov prvaka, u trećoj minuti sučevog dodatka pobjedu joj je donio Ronald Araujo, pogotkom na asistenciju Frenkieja de Jonga. Barcelona je pobjedom preuzela vodeću poziciju na ljestvici s 22 boda, jednim više od Real Madrida koji će danas gostovati kod Getafea.

U prvom subotnjem dvoboju Mallorca je preokretom došla do pobjede 3:1 na gostovanju kod Seville.

POBJEDE ARSENALA I CITYJA

MANCHESTER ›› Nogometaši Manchester Cityja na nekoliko su sati preuzeli vrh ljestvice Premier lige pobjedom protiv Everton u dvoboju 8. kola. Oba gola na utakmici postigao je norveški stroj za pogotke Haaland (58', 63'). Mateo Kovačić ušao je u igru za City u 86. minuti, dok je Joško Gvardiol ostao na klupi.

Arsenal se vratio na vrh minimalnom gostujućom pobjedom protiv Fulhama u zadnjoj utakmici subotnjeg programa. Jedini gol na utakmici postigao je Trossard koji je u 58. minuti uspio ugurati loptu u mrežu iz gužve nastale nakon udarca iz kuta.

Nottingham Forest otpustio je menadžera Angea Postecogloua nakon domaćeg poraza od Chelseaja (0:3) u prvom subotnjem susretu. Postecoglou u klub je stigao 9. rujna umjesto Nuna Espirita Santa te je u osam utakmica u svim natjecanjima ostvario dva remija uz šest poraza.

Postecoglou je prošle sezone s Tottenhamom osvojio Europsku ligu, ali je napustio klupu londonskog kluba.

Rezultati 8. kola: Nottingham Forest - Chelsea 0:3, Sunderland - Wolverhampton 2:0, Brighton - Newcastle United 2:1, Crystal Palace - Bournemouth 3:3, Burnley - Leeds United 2:0, Manchester City - Everton 2:0, Fulham - Arsenal 0:1.

Poredak: Arsenal 19, Manchester City 16, Liverpool 15, Bournemouth 15, Tottenham 14, Chelsea 14, Sunderland 14, Crystal Palace 13, Brighton 12, Everton 11, Manchester United 10...

Kuglačice Mlake predale su peterostruku krunu pobjednica Svjetskog kupa, ali

Tigricama bronca utjehe

BOLZANO ›› Kuglačice Mlake predale su peterostruku krunu pobjednica Svjetskog kupa, ali se iz Bolzana ipak ne vraćaju praznih ruku. Osvojile su broncu utjehe, pobijedivši slovenski Kamnik 6:2 (14:10, 3.552:3.444). Već je nakon prvog para igračica, u kojem su nastupile reprezentativke Valentina Gal i Venesa Bogdanović, bilo jasno u kojem smjeru ide utakmica za treće mjesto. Dva boda uz 98 čunjeva prednosti bili su velik kapital, a kada je Sara Pejak dodala treći bod, pitanje trećeg mjesta bilo je riješeno.

- Bronca je donijela malo utjehe, iako smo naučeni na malo više - kaže trener Mlake Tonči Mikac, koji je jedva zaspao poslije polufinala i tijesnoga poraza od njemačkog Liedolsheima. Priliku za uzvrat Tigrice će imati u Ligi prvaka.

- Liga prvaka je neki drugi

KK MLAKA

U SVJETSKOM KUGLAČKOM VRHU - Kuglačice Mlake

SUPERSPORT PRVA NL Nogometaši Orijenta nisu uspjeli sačuv

Žuljević u nad šokirao Krime

PREURANJENO SLAVLJE - Krimejčani su vodeći pogodak Dominika Rešetara burno proslavili s klupskim ekonomom Ljuljom Sušanj

D. MIĆULINIĆ

Orijent je ispustio dva boda u završnici utakmice protiv najgoreg gosta Krimeje ove sezone na sličan način na koji je prije dva tjedna dobio Jarun

Ivan VOLARIĆ

ORIJENT	1
KARLOVAC	1

RIJEKA ›› Utakmica 11. kola SuperSport Prve NL: Orijent - Karlovac 1:1 (0:0). Stadion na Krimeji. Gledatelja: 600. Sudac: Luka Slišković (Zagreb) 6,5. Strijelci: 1:0 Rešetar (54'), 1:1 Žuljević (90'). Žuti kartoni: Kordić-Gružić, Prpić (Orijent), Mrkela, Ereiz, Žuljević (Karlovac).

ORIJENT: Baždarić 6,5, Braut 6,5, Prpić 6, Rešetar 7 (od 77' Zrilić -), Kordić-Gružić 6, Bilajac 6 (od 60' Medojević 6), Ušalj 6, Burčul 6,5, Galešić 6,5, Gajzler 7 (od 77' Panić -), Tadejević 6,5.

KARLOVAC: Marić 6,5, Šimunić 6, Braun 5,5 (od 46' Stepinac 6), Paracki 6, Kovačević 5,5 (od 46' Gašpar 6), Žuljević 6,5, Mrkela 6, Buneta 5,5 (od 46' Ereiz 6), Stipić 6, Simčić 6 (od 57' Koščević 6), Mionić 5,5 (od 77' Žilinski -).

U trećoj minuti sudačke nadoknade vremena gostima iz Karlovca isplatio se »ho-ruk nogomet«, odnosno besciljno nabijanje dugih lopti prema domaćem kaznenom prostoru. Marko Žuljević podmetnuo je glavu na vrhu peterca nakon ne toliko opasnog udarca Davida Ereiza i šokirao Krimeju. Orijent je ispustio dva boda u završnici utakmice protiv najgoreg gosta Krimeje ove sezone na sličan način na koji je prije dva tjedna dobio Jarun. Sretnim pogotkom u smiraju utakmice. Doduše,

se iz Bolzana ne vraćaju praznih ruku

trenutak, treba biti u pravom stanju. Nije to tako jednostavno, preslikati s papira na papir. To nam je zadatak, raditi i biti dobri.

Gal i Bogdanović su sjajno krenule, utabale su stazu prema bronci.

- To smo očekivali i u polufinalu. Nije to bilo daleko, međutim, Gal je izgubila poen u zadnja dva hica. Da smo poveli 2:0, psihologija radi na drugačiji način. Ovako su Njemice osjetile da su se izvukle, bilo im je lakše u drugom bloku. Na kraju je umjesto vodstva od barem 3:1, bilo 1:3. Sve su cifre bile tu, bili smo blizu, sve je to bilo u pet ili deset drva, uključujući i drugi polufinale. Mi smo sada srušili 30 drva više, a to bi bilo dovoljno za finale... Poseban je osjećaj kada izgubiš, a nemaš osjećaj da je suparnik bio bolji. Jedino smo malo darivali lidera njemačkoga prvenstva. Nema velikog tugovanja, idući vikend je nova utakmica, a čeka nas i Liga prvaka - zaključio je Mikac.

Liedolsheim je na kraju osvojio Svjetski kup, finale s Composites Neunkirchenom završilo je 4:4, ali bile su bolje u setovima (14,5:9,5, 3.488:3.506). Rezultat dana na kraju su ipak imale - Riječanke.

Rezultati: Gal - Radić 1:0 (3:1, 617:571), Bogdanović - Pirman 1:0 (4:0, 579:527), Repnik (Bakić) - Koprivc 0:1 (1:3, 547:613), Pejak - Kokalj 1:0 (3:1, 615:551), Polanšćak (Sinković) - Ahačič Premrl 1:0 (3:1, 608:553), Pofuk - Drnovšek 0:1 (0:4, 585:629).

Kuglačice Istre osvojile su srebro u Europskom kupu. U finalu u Osijeku poražene su od njemačkog Pöllwitza 6:2 (16,5:7,5, 3.484:3.643). Splitski Mertojak je osvojio broncu u Osijeku pobjedom nad Slovačkom Trstenom Starek s 5:3 (14:10, 3.755:3.667). Zadar je treći u NBC kupu u Münchenu. U malom finalu pobijedili su Voith St. Pölten 5:3 (15:9, 3.772:3.751).

Z. HORVAT

vati vodstvo u finišu utakmice

loknadi

eju

UTAKMICE 11. KOLA:

Sesvete - Hrvace	2:2
Opatija - Rudeš	0:1
BSK - Croatia	1:0
Orijent - Karlovac	1:1
Jarun - Dubrava TK	ned 13.45
Cibalia - Dugopolje	ned 15.30

Rudeš	11	5	3	2	13:9	21
Karlovac	11	6	2	2	18:9	20
Sesvete	11	4	6	1	11:7	18
Orijent	11	4	5	2	18:11	17
Dugopolje	10	5	2	3	10:9	17
Dubrava	10	4	2	4	10:12	14
Hrvace	11	4	2	5	16:19	14
Cibalia	10	3	4	3	8:9	13
Croatia (Z)	11	3	3	5	11:12	12
BSK	11	3	3	5	10:12	12
Jarun	10	2	3	5	8:12	9
Opatija	11	1	3	7	6:18	6

Sljedeće kolo (25. listopada): Orijent - Dugopolje (24. listopada), Cibalia - Hrvace (24. listopada), Sesvete - Rudeš, Opatija - BSK, Jarun - Karlovac, Croatia - Dubrava (26. listopada)

bitna je razlika u tome što su Krimejčani, za razliku od utakmice s Jarunom, stvorili sasvim dovoljan broj (polu) prilika da su morali mirnije dočekati završnicu utakmice.

Desetak pokušaja

Prvo poluvrijeme nalikovalo je na promet jednosmjernom ulicom. Svi putevi vodili su prema golu gostiju. Karlovčani su stali u niski blok i prepustili se rastrčanom domaćinu koji je do odmora lakoćom došao do desetak pokušaja. Većinom udaraca s ruba šesnaesterca ili iz gužve unutar kaznenog prostora. No, svaki put nedostajalo je malo preciznosti ili bi se pak u posljednji trenutak ispriječio neki igrač Karlovca u bloku. Izuzetak je 40. minuta kada je Filip Braut ostao sam na vrhu šesnaesterca, a vratar Domagoj Ivan Marić pravovremeno istrčao i ušao u udarac. Raspoloženi Niko Gajzler dobro je razigravao suigrače i razvlačio obranu predvođenu veteranom Goranom Parackim, koji je prije više od dva desetljeća slovio za darovitog juniora Rijeke s povremenim izletima u prvu momčad Bijelih. Imali su Krimejčani u tom razdoblju i podršku bure, no unatoč svemu tome niti jedna lopta nije završila u gostujućoj mreži. Karlovčani su pak djelovali toliko skromno da je teško objašnjivo kako su 11. kolo dočekali kao lider Prve NL.

Baždarićeva obrana

Ne čudi stoga da je Igor Pamić nastavak otvorio s tri promjene. Efekti su bili kratkoga daha. U 54. minuti nakon drugog uzastopnog udarca iz kuta Dominik Rešetar podmetnuo je nogu i pogodio gornji lijevi kut Maričevih vratiju - 1:0. Vodeći pogodak trebao je imati dvostruki učinak. Rasteretiti domaćina i natjerati goste da izađu iz svojega bunkera.

U 74. minuti Rešetar je mogao do drugog pogotka. Gajzler je projurio do korner linije, odigrao oštru loptu u peterac, a Rešetar se umjesto lopte zakoprcao u mreži. Tri minute kasnije gosti su otkrili čari bure i prvi put opasnije zaprijetili. Stepinac je nakon udarca iz kuta i vraćene lopte u šesnaesterac ostao sam na udarcu, a vratar Baždarić izvukao loptu ispod grede. Šušnićeve pričuve trebale su dignuti intezitet trke i »otjerati goste« s domaće polovice. Dogodilo se suprotno. Krimejčani su se uvukli u svoj šesnaesterac i prepustili Karlovčanima stihijske pokušaje.

NK Opatija

ŽLIBANOVIĆ: DODATNO ZAPETI

A. KRIŽANEC

Rajan Žlibanović

RIJEKA ›› U opatijskim redovima nadali su se da će ogled protiv Rudeša biti »okidač«, odnosno da će pobjedom nad »superligaškim« pretendentom započeti pozitivan niz rezultata koji će ih dignuti s posljednjeg mjesta na prvenstvenoj ljestvici. Ne može se reći da Opatijci nisu uložili jako puno truda i energije, većina igrača pošteno je odradila utakmicu na Kantridi, ali sve to nije bilo dostatno da se izbjegne poraz, a kamoli stigne do priželjkivane pobjede. Sve je prelomio pogodak Vilima Krušlina u 63. minuti koji može poslužiti kao dobar predložak za reklamni spot SuperSport Prve NL.

- Bili smo u ovoj utakmici dosta organizirani u odnosu na posljednje utakmice. Međutim, igrač Rudeša je stvarno fantastično pogodio - govorio je nakon utakmice Rajan Žlibanović, 18-godišnji veznjak kojega je Rijeka ljetos poslala na posudbu u redove aktualnog viceprvaka SuperSport Prve NL.

- Što reći nego da povrh svega nemamo ni sreće. Pokazali smo puno želje, djelovali smo dosta agresivno, imali smo neke situacije prema naprijed gdje smo morali bolje reagirati. Neki igrači su u određenoj krizi, vjerujem da će se vratiti u formu kada bude najpotrebnije. Moramo skupiti glave i pokušati se što prije izvući iz ovoga.

Opatija je prvu i posljednju prvenstvenu pobjedu ove sezone ostvarila još krajem kolovoza. Nakon toga nanizala je osam utakmica bez pobjede, a pritom je šest utakmica izgubila.

- Ne znam što pametno reći osim da moramo zapeti više neko ikad. Kako na treninzima, tako i na utakmicama. To je jedini put za pronaći izlaz iz ove situacije. Sigurno je da imamo kvalitetne igrače, rekao bih da smo u vrhu lige po tom kriteriju. Međutim, poklopilo se puno toga negativnog, a u zadnje vrijeme nas ni sreća ne mazi - dodao je Žlibanović.

Opatijci nadolazeće subote dočekuju BSK, šest dana kasnije na Kantridu dolazi Croatia Zmijavci.

- Nadam se da ćemo što prije krenuti skupljati bodove i početi hvatiti priključak za ostalim klubovima - rekao je Žlibanović.

I. VOLARIĆ

Pomorac i Buje remizirali u 8. kolu Treće NL Zapad

Melon junak derbija bez okusa i mirisa

Uz dvije nule na semaforu, utakmica nije zaslužila visoku ocjenu, više se očekivalo od rivala koji pretendiraju na sam vrh ljestvice. Vratar Laren Melon najbolji

N. BLAGOJEVIĆ

BEZ DINAMITA U NOGAMA - Marino Matković u bujskom okruženju

POMORAC	0
BUJE	0

KOSTRENA ›› Utakmica 8. kola Treće NL Zapad: Pomorac - Buje 0:0. Stadion Žuknica. Gledatelja: 50. Sudac: Luka Milković (Viškovo) - 6. Pomoćnici: Rožman (Viškovo) i Olajoš (Rijeka). Žuti kartoni: Lapić, Ende (Pomorac), Fakin (Buje). Crveni karton: Mikulica (79'- drugi žuti).

POMORAC: Nicoletti 6, Bradarić 5,5 (od 46' Biškupović -, od 81' Ende -), Mikulica 5, Lapić 6, Burul 6 (od 66' Stojković), Benčić 6, Šprem-Veljavečki 6, Matković 5,5 (od 73' Sobotinčić -), Dundović 5, Mendrila 5 (od 66' Pičuljan 5,5), Rupčić 6,5.

BUJE: Melon 7, Dubaz 6, Gržetić 6,5, Johnson 6, Krizmanić 6, Šusterajter 6, Radovčić 5,5 (od 78' Šoškić -), Raković 5,5 (od 63' Bartulović), Fakin 6, Sficco 5,5, Seck 5,5.

Derbi osmog kola trećeligaškog Zapada završio je bez pobjednika i golova, uz dvije nule na semaforu, utakmica nije zaslužila visoku ocjenu, više se očekivalo od rivala koji pretendiraju na sam vrh ljestvice. Klasični derbi bez okusa i mirisa u kojem se u junaka promovirao vratar gostiju Laren Melon.

Sve je ostalo na onoj »ista meta, isto odstojanje«, Kostrenjani su ostali bodovno izjednačeni s Pazinkom na vrhu, uz istu gol razliku (+16). Pazinka, Pomorac i Buje i dalje su neporaženi, vodeći dvojac ima dva, momčad sa zapadne obale Istre četiri remija.

Šansa Bradarića

U konačnici sve se pretvorilo u tvrdo nadmetanje pri čemu su se gosti dobro branili, a Pomorac tragao za igrom, Kostrenjani nisu bili niti sjena momčadi koja je tako uvjerljivo razbila Lokose pod stijenama Kantride.

Prvo poluvrijeme nije niti izbliza ispunilo očekivanja derbija. Igrao se tvrd nogomet, s puno obostranih pogrešaka i bez prave ideje. Gosti su se postavili čvrsto i Kostrenjani su imali problema u organizaciji napada. Kao da ih je uspavalo i jako sunce listopada...

U takvom odnosu snaga lopta je uglavnom kružila oko sredine travnjaka, uz puno zračnih duela, a kad je spuštena na travnjak često nije nalazila pravu adresu.

Momčad Saše Kolića često je visoko napadala, a u cjelini Pomorac je ipak ostavio nešto bolji dojam i imao izrazitije šanse. Već u 5. minuti Matković je dobro zavrnuo prizemnu loptu za Bradarića, a on s vrha peterca pucao, no vratar Melon spasio je svoju momčad.

U 8. minuti Šusterajter je izveo korner, a Johnson glavom pucao kraj gola. Kostrenjani su mogli profitirati u 21. minuti, no vratar gostiju bio je brži od Mendrile. Uspavanku je potom pokušao razbiti Burul koji je s tridesetak metara pokušao iznenaditi Melona. Lopta je poletjela u visokom luku te se spuštala završivši metar iznad grede.

U 38. minuti stvorila se velika gužva u šesnaestercu Pomorca pri čemu su dva udarca gostiju završavala u domaćem bloku. Dosta uzbuđenja donijela je pak 40. minuta kada je vratar Melon u jednoj gužvi ostati ležati na crti gola, sudac je pustio igru, a Lapić pucao uz proteste gostiju, pri čemu se lopta od bloka odbila u korner. Stanka je potrajala pet minuta, a Melon nastavio utakmicu s povezom oko glave. Bilo je to sve u nesadržajnih prvih 45 minuta u kojima nije bilo pravog nogometa.

Razbijena monotonija

Početkom drugog poluvremena u 55. minuti Biškupović koji je ušao s klupe dvaput je u istoj akciji zaprijetio vratima, prvi udarac čuvar mreže je odbio, kod drugog prizemna lopta je prohujala kraj vratnice. Ništa se ozbiljnije nije događalo do same završnice utakmice, točnije 78. minute. Tada je Šprem-Veljavečki glavom pucao nakon ubačaja iz kuta, a vratar refleksno obranio dosta zahtjevni udarac.

U 79. minuti razbijena je monotonija na travnjaku. Mikulica je zaradio drugi žuti karton i isključenje, a igra poprimila potpuno drugačije obrise. Trener domaćih Tomislav Lopac promptno je reagirao, izvadio iz igre Biškupovića s lijevog krila, a obranu ojačao s iskusnikom Endeom. Valjalo se sačuvati i nulu...

Nakon toga gosti su preuzeli konce igre i preselili njeno težište na polovicu Istrana. Gosti su imali jalovi posjed, a minute su curile, dojam je da su obje momčadi bile zadovoljne pogledom na semafor, a opet s druge strane želje i iznenaditi suparnika. I Pomorac je imao nekoliko izleta na suprotnu polovicu, pa i onih obećavajućih, ali sve je to bilo premalo da se i rezultatski prelomi utakmica.

D. FRANČIŠKOVIĆ

Halubjan - OŠK Omišalj 5:2

Rezultati 8. kola: Halubjan - OŠK Omišalj 5:2 (Jurković 38'-11m, Valenčić 41', Tadić 45', Knežević 50', Stanić 68'/Mijić 14', Vukelić 61'), Banjole - Lokomotiva 1:1 (Matteoni 3'/Josipović 5'), Vinodol - Kraljevica 1:2 (Tomić 51'/Matić 36', 89'), Naprijed - Rudar 1:1 (Jandrek 86'-11m/Licul 67'), Novalja - Crikvenica 1:1 (Brkić 84'/Dos Anjos 53'), Pazinka - Jadran 2:2 (Maružin 31', 86'/Durmo 26', Paulinić 70'), Krk - Nehaj 4:0 (Lucić 14', Jelić 23'-11m, 90' Jurešić 50').

Poredak: Pazinka 20, Pomorac 20, Buje 16, Naprijed 14, Lokomotiva 14, Banjole 12, Krk 11, Novalja 10, Kraljevica 10, Vinodol 9, Rudar 7, Jadran 7, Halubjan 7, Crikvenica 6, Nehaj 6, OŠK Omišalj 3.

Kvalifikacije za EP rukometašica

HRVATSKA GOST KOSOVA

ZAGREB Hrvatske rukometašice danas u Prištini čeka kvalifikacijska utakmica za Europsko prvenstvo 2026. protiv Kosova, a izbornik Ivica Obrvan ističe kako u ovom susretu neće biti problema ako njegove igračice budu fokusirane i poprave napad.

- Nismo mi Francuska ni Švedska da možemo računati na uvjerljivu pobjedu protiv Kosova, ali moramo pružiti dobru igru i utakmica mora shvatiti ozbiljno. Trebamo jednom dobrom utakmicom zabilježiti još dva dva boda i u ovom paketu u dvije startne utakmice kvalifikacija za EP 2026 skupiti četiri boda. Ne mogu decidirano reći da je Kosovo bolje od Finske, to su dvije podjednake reprezentacije. Mi smo bolja ekipa bez obzira na veliki broj izostanaka i ozljeda, imamo sada Luciju Bešen i Andreju Šimaru i to je dobitak. Zadovoljan bih bio jednom dobrom igrom, kontroliranom utakmicom i rezultatom, prije svega pobjedom. Utakmica protiv Finske obrana je bila dobra i ako sada popravimo realizaciju, bit će sve u redu - rekao je izbornik Ivica Obrvan.

Susret kvalifikacija između Kosova i Hrvatske na rasporedu je od 17.15 sati.

Prvo kolo Super lige

SV. JAKOV	20
OTOK	6

ČAVLE Susret 1. kola: Sv. Jakov Jadranovo - Otok 20:6. Dvorana Hrastenica. Rezultati, pojedinačno (2:0): Šaban - Budimir-Bekan 13:4. Krug (1:1): Jerčinović jr. - Norac-Kevo 21:21. Par (2:0): Šipek, Klarić - D. Botica, Milanović-Litre 12:5. Trojka (2:0): Poslek, A. Šipek, Petz - Bašić, Jukić, Šušak 11:6. Brzinsko izbijanje (4:0): Klarić - L. Botica 40/46:16/45, A. Šipek - Bašić 41/47:32/39. Precizno izbijanje (2:2): Jerčinović ml. - Botica 12:16, Šaban - Norac-Kevo 21:16. Štafetno izbijanje (2:0): L Šipek, Klarić - L. Botica, Bašić 49/57:27/54. Pojedinačno (1:1): A. Šipek - Norac-Kevo 9:9. Par (4:2): Šaban, Knežević - L. Botica, Jukić 13:2, Jerčinović ml., Polić - D. Botica, Bašić 10:11, Poslek, Petz - Milanović-Litre, Šušak 13:7.

Jakovari su otvorili prvenstvo uvjerljivom pobjedom.

ISTRA POREČ	20
RIJEKA	6

POREČ Susret 1. kola: Istra Poreč - Rijeka 20:6. Rezultati, pojedinačno (2:0): Marčelja - Načinović 13:4. Krug (0:2): Tonejc - Percan 27:29. Par (2:0): Lukšić, Jermaniš - Gulja, Jelovica 13:5. Trojka (2:0): Tadić, Matijašić, Glavić - Cuculić, Flego, Juretić 13:2. Brzinsko izbijanje (4:0): Glavić - Načinović 44/48:43/45, Borčnik - Cetina 47/50:35/49. Precizno izbijanje (2:2): Tadić - Dorić 15:11, Marčelja - Juretić 14:27. Štafetno izbijanje (2:0): Glavić, Borčnik - Načinović, Cetina 49/58:41/57. Pojedinačno (0:2): Lukšić - Percan 7:8. Par (6:0): Matijašić, Puniš - Jelovica, Juretić 11:9, Glavić, Jermaniš - Flego, Dorić 7:5, Borčnik, Marčelja - Gulja, Cuculić 13:2.

Ostali rezultati: Pula - Metković 23:3, Zrinjevac - Naklice 26:0. (Z. H.)

N. BLAGOJEVIĆ

Karlo Šaban

SPORT NEDJELJOM

NOGOMET

PRVA ŽUPANIJSKA LIGA (15.30)
RIJEKA (Kantrida): Grbci 2000 - Vihor
CRIKVENICA: Turbina - Mune
DRAŽICE: Rječina - Stari grad
MALI LOŠINJ (15): Lošinj - Rab
VRBOVSKO: Vrbovsko - Goranin
DRUGA ŽUPANIJSKA LIGA (15.30)
MORAVICE: Željezničar - Polet
RAVNA GORA: Goranka - Mrkopalj
LOKVE: Risnjak - Gomirje

KOŠARKA

PREMIJER LIGA (Ž)
DUBROVNIK (17): Ragusa - FSV
PRVA LIGA (M)
ZAGREB (17): Mladost - Crikvenica
A-2 LIGA - ZAPAD (M)
RIJEKA (D. Lukarić, 17): Kvarner Junior - Krk
KRALJEVICA (15): Kraljevica - Rovinj
PULA (20): Pula 1981 - Kastav

ODBOJKA

PRVA LIGA (M)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 15): Rijeka II - Mladost
PRVA B LIGA ZAPAD (Ž)
RIJEKA (Dvorana mladosti, 12): Gornja Vežica - Kostrena
MAVRINCI (18): Grobničan - Veruda
DRUGA LIGA ZAPAD (M)
MAVRINCI (16): Grobničan - Umag

RUKOMET

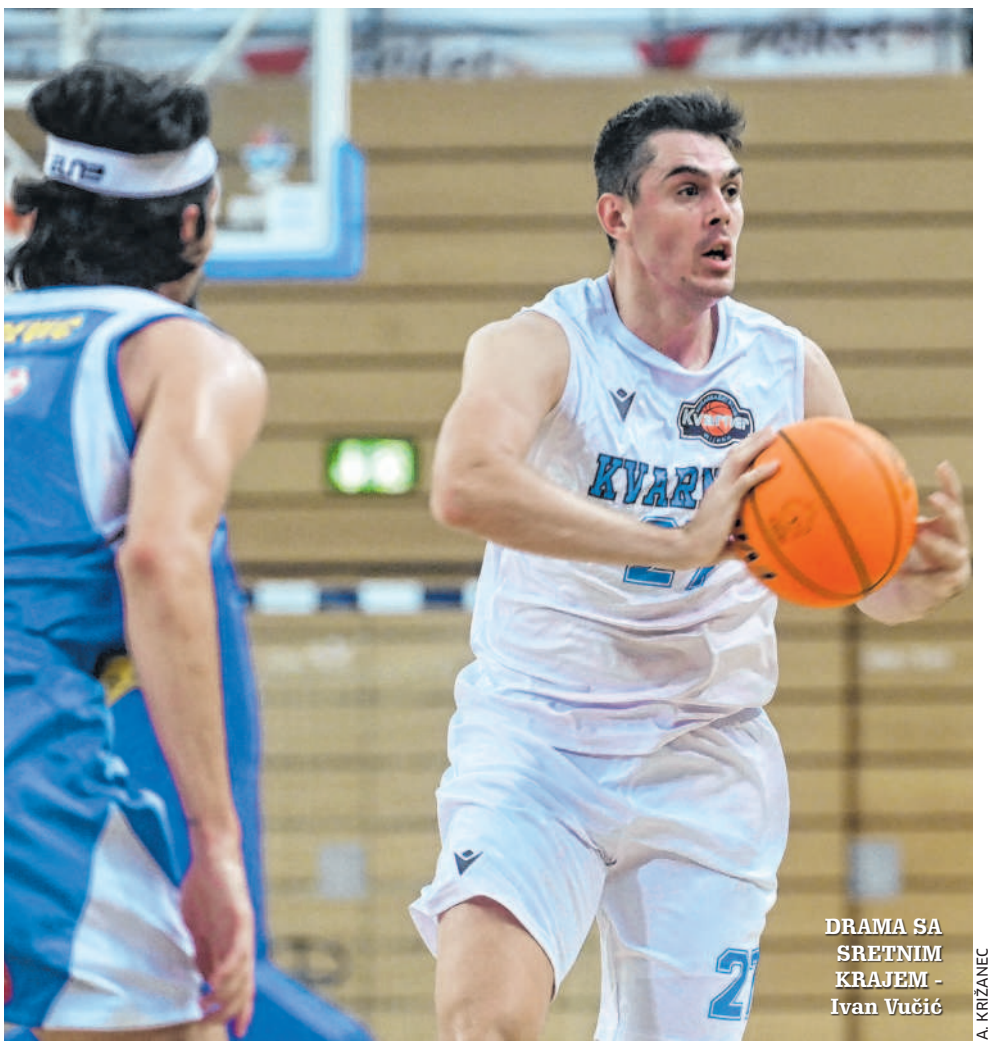
PAKET24 PREMIJER LIGA (M)
RIJEKA (Centar Zamet, 18): Zamet - Poreč
DRUGA LIGA ZAPAD (Ž)
OPATIJA (18): Liburnija Opatija - Poreč
SENJ (16): Senia - Ivanić

PREMIJER LIGA Košarkaši Kvarnera u derbiju začelja svladali

Šćepanović startao p

Novi trener Aleksandar Šćepanović će s igračima morati još puno raditi da njihova igra dođe na prihvatljivu razinu. Riječanima je pobjedu na kraju donijela trica Ivana Vučića iz 38. minute.

Katarina BLAŽEVIĆ

DRAMA SA SRETNIM KRAJEM - Ivan Vučić

A. KRIŽANEC

ŠIBENIK Petar Vujačić je u zadnjim sekundama utakmice šutirao tricu sa sedam metara i promašio pa je Kvarner pod novim trenerom Aleksandrom Šćepanovićem u četvrtom kolu upisao svoju premijernu ovosezonsku pobjedu. Riječani su se provukli u derbiju začelja, Šibenka je sada na samom dnu s 0-4, ali Šćepanović će s igračima morati još puno raditi da njihova igra dođe na neku prihvatljivu razinu. Riječanima je pobjedu na kraju donijela trica Ivana Vučića iz 38. minute (59:62), ali i loše napadačke odluke protivnika.

Start je izgledao kao upoznavanje novog trenera s ekipom, pa je tako već u osmoj minuti svaki igrač Kvarnera u zapisniku dobio priliku na terenu. U Šibeniku nije bilo Montaviousa Murphyja, što je znak da je blizu kraja suradnje s riječkim klubom jer nije zadovoljio struku Kvarnera još od razdoblja priprema.

Rasprodaja lopti

Što se igre tiče, sve se nastavilo jednako kao i kada je trener bio Ante Nazor. Kvarner je izgubio 16 lopti u prvom poluvremenu, dok je šut iz igre kod obiju momčadi bio vrlo loš. Kvarner je na veliki odmor otišao sa statistikom od osam realiziranih šuteva iz 25 pokušaja, dok je Šibenka bila uspješna 11 puta iz 35 pokušaja. Prve dvije dionice su bile skromne, bilo je očigledno kako se radi o derbiju začelja i kako su obje ekipe u velikom grču.

U zadnjih par minuta prve četvrtine kod Kvarnera je na terenu bila petorka s klupe. Šćepanović nije bio zadovoljan s prvotimcima (Ogrizović, Eaddy, Smojver, Jukić, Vučić), koji su izgubili sedam lopti u prvih sedam minuta! Na kraju svega, s obzirom na broj izgubljenih lopti i očajan šut, Kvarner je bio itekako zadovoljan kada je na veliki odmor otišao s poenom zaostatka (29:28). Izvukla ga je mini serija 6:0 na kraju druge dionice u kojoj su poene ugradili Ogrizović i Vučić.

Klackalica

Egal se nastavio kroz treću dionicu. Ogrizović je imao dobro razdoblje na startu poluvremena, prvo je ukrao loptu i proigrao Vučića, a potom je i sam dodao dva poena i

Šibenka - Kvarner 61:62

Utakmica 4. kola SuperSport Premijer lige košarkaša: Šibenka - Kvarner 61:62 (15:11, 14:17, 16:20, 16:14). SD Baldekin. Gledatelja: 450. Suci: Hordov, Mjeda i Bajramović.
ŠIBENKA: Vujačić 6 (1-2), Brala 7 (2-2), Mikšić 20 (1-1), Bojić 9 (3-4), Jelić 8 (1-1), Golson 5 (3-4), Klarin 2, Šljivarić, Badrak, Šarić 4, Škugor, Brajković.
KVARNER: Ogrizović 8 (2-5), Eaddy 6 (2-2), Smojver 2, Jukić 6 (4-5), Vučić 23 (5-6), Cvitanović, Fantina 2, Vujičić 7 (4-4), Miličević 8, Jambrović.

Kvalifikacije Kupa Hrvatske za vaterpoliste - skupina A

Golijada Primorjaša u Zadru

KPK	4
PRIMORJE EB	26

ZADAR Utakmica 2. kola kvalifikacijskog turnira Kupa Hrvatske za vaterpoliste - skupina A: KPK - Primorje Erste bank 4:26 (0:3, 2:7, 1:8, 1:8). Bazen Višnjik. Suci: Rončević (Split) i Bura (Šibenik).

KPK: Vuković, Radovanović, Eterović, Šimac, Brajović 1, Jurjević, Bošković, Denoble, Tedeschi, Ćenan, Prkoča, Fabris 2, Šeparović, Jajčinović 1, Andrić.

PRIMORJE ERSTE BANK: A. Vukojević, Dragošević, Baucalo 2, Seman, Brubnjak 4, Snel 2, Radulović 6, Rakovac, Doknić 1, Babić 3, Crippa 2, I. Vukojević 5, Kren, Dujmić 1.

Lako predjelo za primorjaše uoči subotnjeg ručka. Više nego visoka pobjeda ostvarena je košarkaškom razlikom, rezultat 26:4 najbolje kaže gdje je Primorje EB u odnosu na korčulanski KPK. U prve dvije četvrtvrtine Riječani su postigli deset, a u »drugom poluvremenu« čak 16 golova na pucačkom treningu.

PRIMORJE EB	24
ZADAR 1952	8

ZADAR - Utakmica 3. kola: Primorje Erste bank - Zadar 24:8 (4:2, 5:2, 7:1, 8:3), Bazen Višnjik. Suci: Rončević (Split), Copić (Šibenik).

PRIMORJE ERSTE BANK: A. Vukojević, Dragošević 1, Baucalo, Seman, Brubnjak 5, Snel 2, Radulović 3, Rakovac, Burburan 4, L. Babić, Crippa 4, I. Vukojević 5, Sudulić, Doknić.

ZADAR 1952: Anić, Mrvica, Perić, Galušić, Pešterić 1, Jovančević 3, L. Dondivić, Žilić 1, Butić, A. Dondivić 1, D. Babić, Jurišić 2, Dundov, Antić.

Primorjaši su očekivano povukli i posljednju stranicu zadarskog trokuta i osvojili prvo mjesto na turniru u Višniku. Ušli su u nokaut fazu natjecanja u koju, s obzirom na razliku u kvaliteti, ne bi prošli jedino da su plivali leđno. U posljednjem nastupu žrtva im je bio domaći Zadar 1952 kojem su do vrha nakrcali mrežu kao i prethodnim suparnicima. U posljednje dvije četvrtine su adresirali čak 15 golova, dovoljno za pobjedu 24:8 i upotpunjavanje dojma kako im je naporniji put do Zadra i natrag od putovanja u četvrtfinale. (I. D.)

N. BLAGOJEVIĆ

ŠETNJA KROZ KVALIFIKACIJE - Marko Radulović

i Šibenku s pola koša razlike

pobjedom

DL Škrljevo 110
Vrijednosnice Osijek 56

D. MIKULINIĆ

LAKO S OSJEČANIMA - Roko Cetina

Utakmica 2. kola Prve lige košarkaša: DepoLink Škrljevo - Vrijednosnice Osijek 110:56 (30:10, 30:21, 22:10, 28:15). Dvorana Kostrena. Gledatelja: 150. Suci: Koraca, Trebatički i Miletić.
DEPOLINK ŠKRLJEVO: Pilepić 9 (2-3), Jelenković 7, Đugum 7 (1-2), Konjević 16 (4-4), Zelanto 6 (0-4), Tomas 5 (2-2), Akrap 7 (3-4), Kremenović 8 (1-2), Cetina 21 (5-7), Kotrulja 12 (1-1), Deković 5, Cvitković 7 (1-4).
VRIJEDNOSNICE O.: Rodrigo 11 (1-2), Vujeva 6 (2-2), Mihić, Pranjić 4, Pleša 10, Budač 3, Stojčić 7, Gavranović 8 (1-4), Ćosić 5 (1-2), Barač 2.
U prvom kolu pobjeda s 44 poena razlike, a u drugom s 54... Škrljevčani su očekivano dominirali na parketu protiv osječke momčadi, koja je prošle sezone igrala u Premijer ligi, ali sada u sastavu ima kadete i juniore. Stoga, trener DepoLink Škrljeva Petar Maleš je imao priliku odmoriti glavne igrače. Svoje su minute odlično iskoristili svi igrači s klupe, a posebice Roko Cetina i Nino Kotrulja. (K. B.)

slobodno bacanje (33:34, 23'). No, Šibenka je ubrzo ponovo preuzela vodstvo. Bila je to četvrtina u kojoj je viđena prava rezultatska klackalica. Eaddy i Vučić su povezali poene na kraju dionice za vodstvo Kvarnera 48:45. Imao je Vučić par dobrih kontranapada, ali Šibenka je u 33. minuti ponovo preokrenula rezultat (52:50).

Činilo se da je Kvarner u naletu nakon što je Miličević pogodio tricu preko Jelića, a Eaddy konačno jednim lijepim dodavanjem savršeno uposlio Vučića - 56:57. Ivan Velić je pozvao minutu odmora, nakon čega su njegovi igrači ubrzo ponovo izjednačili. Vučić je u 38. minuti realizirao jedan otvoreni dalekometni šut, koji se pokazao ključnim... Upisao je i »double-double« s 23 poena i 11 skokova.

Odbojkaši Rijeke poraženi u trećem kolu Superlige kod aktualnog prvaka

Oslabljena momčad pružila dobar otpor

Osječani u svojim redovima imaju nekoliko reprezentativaca, ali prvo ime bio je bivši reprezentativac Leo Andrić (18 poena), koji je godinama igrao u inozemstvu. Kod Rijeke Ivan Vuk upisao 13 poena

OSIJEK ›› Odbojkaši Rijeke očekivano su poraženi u trećem superligaškom kolu u gostima kod aktualnog prvaka, osječke Murse. No, s obzirom da gosti u sastavu nisu imali iskusnog kapetana Sandra Dukića, a od početka sezone imaju problema s ozljedama, sasvim su se solidno i držali te pružili dobar otpor velikom favoritu.

Osječani u svojim redovima imaju nekoliko reprezentativaca, ali prvo ime bio je bivši reprezentativac Leo Andrić (18 poena), koji je godinama igrao u inozemstvu. Kod Rijeke je Ivan Vuk upisao 13 poena.

Riječani su posustali tek u trećoj dionici, a u prve dvije su uspjeli »pritisnuti« protivnika i osvojiti 20, odnosno 19 poena. Kada je Bojan Baić blokom smanjio vodstvo Murse na »minus dva« (15:13), trener domaćih je morao pozvati minutu odmora. Domaći su ranije povezali greške na servisu i u napadu te su vlastitom dekoncentracijom dopustili gostima da set dovedu u egal. Ipak, brzo su se pribrali i poveli 19:14, a malo kasnije s dva smeća i 23:17. Borbeni Riječani se nisu dali.

D. MIKULINIĆ

U OBRANI - Ivan Lozić, Marko Ličina i David Haluška

Mursa 3
Rijeka 0

Utakmica 3. kola Superlige odbojkaša: Mursa - Rijeka 3:0 (25:20, 25:19, 25:15). NŠD Gradski vrt. Gledatelja: 80. Suci: Kramar Šandl i Vedriš.
MURSA: Bogdanović 4, Grgić, Bakonji 6, Jakovac 6, Škugor, Janković 4, Šoš 2, Andrić 18, Buzdugan, Šunjo 4, Đirlić 10, Busak Vidaković (L).
RIJEKA: Baić 1, Ličina 1, Vuk 13, Kupsjak 3, Banko (L), Colnar 1, Lozić 7, Smiljanić (L), Haluška 2, Žeželić 4.

Mursa nije iskoristila dvije set-lopte jer su David Haluška i Ivan Vuk povezali poene. Iz trećeg puta je uspješan bio blok Lea Andrića.

Iako je u drugom setu osvojila poen manje, Rijeka je bila bolja te je na krilima Ivana Lozića i Ivana Vuka povela 10:7. Osječani su preokrenuli rezultat tek nakon nekoliko grešaka Rijeke, ali gosti su i dalje držali set u egalu. Vuk je poentirao za 15:14, da bi Ivan Đirlić s dva uspješna napada odvojio svoju momčad od protivnika (19:15). Riječane su opet koštale vlastite greške, a na kraju je Andrić povezao dva asa za 25:19.

U trećem setu je sve bilo riješeno vrlo brzo. Osječani su odličnim napadom poveli 12:5, a onda i 17:10. Da je bilo Dukićevih poena, Riječani bi vrlo vjerojatno osvojili jedan set kod prvaka, a možda ga i dodatno namučili...

Katarina BLAŽEVIĆ

Rijeka - Mladost II 3:0

Utakmica 3. kola Prve lige odbojkašica: Rijeka - Mladost II 3:0 (25:16, 25:12, 25:12). Dvorana mladosti. Suci: Ivanković i Andrijanić.
RIJEKA: Licul, Juričić, Jorgić (L), Volarić (L), Stojimirović, Čabrijan, Boban, Marinac Žilić, Milošević, Popović, Perčić, Barać, Ljubez, Stankovsky.
MLADOST II: Glavinić, Poropat, Marić, Krišto, Marković, Kitarović, Piškor, Jakopčević, Šimović, Pustaj, Knežević, Rašić (L), Hanžić (L).
Odbojkašice Rijeke upisale su i drugu uvjerljivu pobjedu ove sezone. Riječanke su nakon CRO Teama nadigrale i drugu ekipu Mladosti, koja je u drugom i trećem setu osvojila tek po 12 poena, a jedina loša vijest je ozljeda Sare Barać odmah na startu susreta.

D. MIKULINIĆ

LAKO DO BODOVA - Lea Boban

Domaće su na Trsatu dominirale. U drugom setu su imale impresivnu seriju 15:2, a slično je bilo i u trećem kada su povele 21:5! Inače, Mladost je u prva dva kola upisala dvije pobjede bez izgubljenog seta... (K. B.)

Velika nagrada SAD-a u Formuli 1

VERSTAPPENU SPRINT, SUDAR PIASTRIJA I NORRISA

REUTERS

BEZ BODOVA - Sudar Oscara Piastrija i Landa Norrisa

AUSTIN ›› Aktualni svjetski prvak u formuli 1 Nizozemac Max Verstappen (Red Bull) treću je godinu zaredom slavio na sprint utrci za Veliku nagradu SAD-a voženoj u Austinu.

Do novih osam bodova u redoslijedu za SP Verstappen je stigao u neobičnoj utrci koja se većim tijekom vozila iza »safety cara«, na početku zbog sudara dvojice momčadskih kolega iz McLarena Oscar Piastrija i Landa Norrisa, ujedno i vodećeg dvojca u ukupnom redoslijedu SP-a, a utrka je i završena iza »safety cara« zbog sudara Lancea Strolla i Estebana Ocona.

Drugi je ciljem prošao Britanac George Russell (Mercedes), a treći Španjolac Carlos Sainz (Williams).

Pet utrka prije kraja SP-a, od kojih su dvije sprinterske, vodeći je Piastri s 336, drugi Norris ima 314, a treći Verstappen 281 bodom. (Hina)

U sedmom kolu Paket24 Premijer lige rukometaši Zameta ugošćuju susjede

Perkov: Prekinuti niz Porečana

Nadamo se da će dva boda ostati na Zametu, da ćemo pokazati pravu igru. Pozivam navijače da nas bodre u što većem broju - kaže mladi bek Zamećana

RIJEKA ›› Rukometaši Zameta večer dočekuju kvalitetni Poreč u sedmom kolu Paket24 Premijer lige, nadajući se nužnim bodovima.

- Pred nama je zahtjevni susjedski derbi na našem parketu, Porečani su u proteklom razdoblju praktički svake sezone u Ligi za prvaka. To samo dokaztuje da su ozbiljan klub - kaže mladi lijevi bek Zameta, 22-godišnji Matija Perkov. - Iza Poreča je pozitivan niz, stižu stoga na Zamet rasterećeni i sigurno motivirani da daju sve od sebe i pokušaju pobijediti, nastave uspješnu seriju. Ali, jasno da se nadamo da će dva boda ostati na Zametu, da ćemo pokazati pravu, borbenu igru. Vjerujem da će svatko tko dobije priliku zaigrati opravdati povjerenje trenera i ugraditi dio sebe u pobjedu. Pozivam naše navijače da nas podrže u što većem broju.

Ceperferiate

Matija Perkov

Zametu se vraća Tin Tomljanović, ali je je i dalje bez drugog ključnog beka Luke Mrakovčića, kao i golgetera s krila Darija Černeke.

- U ovoj situaciji mi iz drugog plana imamo više šanse, nadam se da ćemo iskoristiti svaku dobijenu minutu, pokazati se u što boljem svjetlu i pridonijeti uspjehu - nada se Perkov.

Petar Radoičić, ljevoruki bek stigao je ovog ljetas Cetinja, dokazao je ekspresno da nije samo crnogorka prinova, nego i pravo pojačanje.

- U Zametu sam se dobro snašao, suigrači su me dobro prihvatili i hvala im na tome. U ekipi ima puno mladih reprezentativaca i iskusnih igrača. Došao sam tu jer ovo je pravi klub za razvoj mladih igrača -. rekao je. - Sezonu smo dobro počeli, ali ozljede koje su nam se dogodile jako su nam otežale put, nadam se da ćemo uskoro biti u punom sastavu. Očekuje nas teška utakmica, Poreč je dobro krenuo u sezonu, ali naša želja za pobjedom ne kaska. Pokazat ćrmo najbolje što imamo. Igranje bez starijih igrača je otežavajuća okolnost, s manjim sastavom neki moraju igrati 60 minuta. Pokušat ćemo ih iznenaditi našom mladošću i osvojiti bodove, vjerujem u to.

Utakmica u Centru Zamet počinje u 18 sati.

I. DUVNJAK

SJEĆANJA

Sjećanje na voljenu majku

BOŽICU ŠKRBIĆ

19.10.2021. - 19.10.2025.

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomenu na tebe.

Tvoji kćer SUZANA, zet ERVIN, unuci JOSIP i EVA

184727

Sjećanje

EDUARD LAZARIĆ

19.10.2013. - 19.10.2025.

Zagrlimo sjećanja u njima je netko ko više nije tu.

NJEGOVA OBITELJ

184762

IN MEMORIAM

VJERA GUGIĆ ROĐ. NOVAK

19.10.1925. - 24.1.1997.

Hvala svima koji je se ponekad sjete i obiđu njen grob.

Sin VEDRAN s obitelji 184802

Tužno sjećanje na voljenu mamu

MARIJU VRATOVIĆ

19.10.2024.- 19.10.2025.

Godina je prošla, ali ti ne blijediš u mom srcu i mojim mislima.

Kćer ŽIVANA 184722

Dragi naš

IVAN BRALIĆ

19.10.2023. - 19.10.2025.

Vrijeme koje prolazi bez tebe tužno je.
Sjećanje na tebe bolno je ali ljubav prema tebi vječna je. U našim si mislima i srcima.

Tvoji: supruga ANKICA, kćer IVA i ROBERT, unuk IVANO, sin PETAR i ANA 184673

Krv je LIJEK. . . . .
Krv je DAR. . . . . .
DARUJMO KRV!
ZAVOD ZA TRANSFUZIOLOGIJU CRVENI KRIŽ RIJEKA
Rijeka, Cambierieva 17
ponedjeljkom, utorkom i petkom od 8 do 15 sati
srijedom i četvrtkom od 8 do 19 sati

Tužno sjećanje na naše voljene

VANDU SERGO

19.10.2014. - 19.10.2025.

SMILJENKA POŠĆIĆA

22.12.2014. - 19.10.2025.

10 let je pasalo...
Uspomena na vas živi vječno.
Zavavik s nami.
Vole vas vaši
WALLY, HELENA, LEANA i DENIS

184686

Sjećanje na našu dragu i voljenu

VLASTU GRIFFITH

rod. Šarinić

19.10.2016 - 19.10.2025

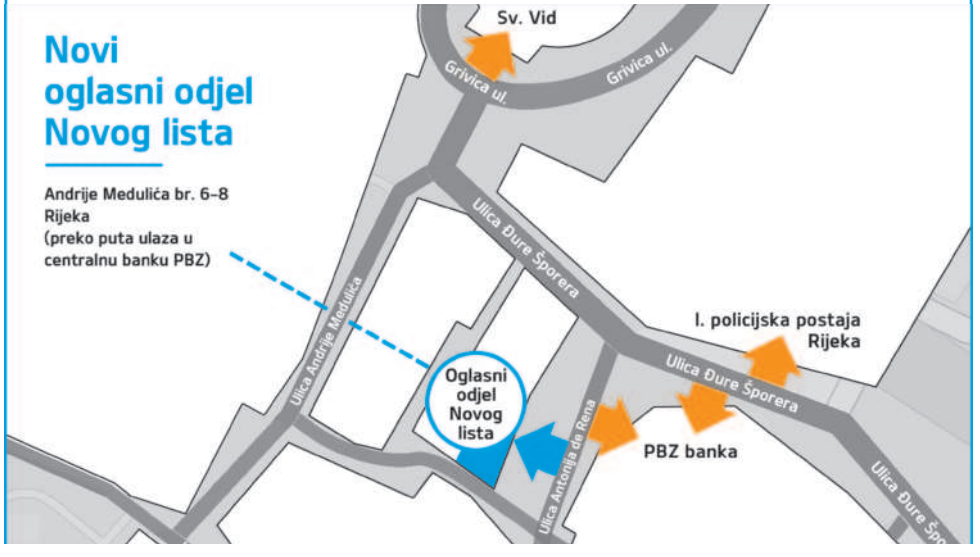
Naša srca tvoj su vječni dom.

Obitelji ZOVIĆ, GRIFFITH I YOUNG

183481

OGLASNI RIJEKA

RADNO VRIJEME
PONEDJELJAK - PETAK
8 - 18 SATI
(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)
SUBOTOM ZATVORENO
NEDJELJOM I PRAZNICIMA
13 - 18 SATI
tel: 051 212 102

ČITAJ NOVI LIST 0-24

SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

KLIKNI ZA VIŠE

OD PONEDJELJKA 13. listopada

DNEVNI HOROSKOP

OVAN 21.III. - 21.IV.

Dobro ćete se osjećati i bit ćete raspoloženi za druženje i razgovor. Trebali bi se više potruditi kako bi iskoristili povoljne poslovne okolnosti. Trebalo bi popraviti financijsku situaciju. Razgovarajte sa starijim članovima obitelji koji vam žele pomoći.

BIK 21.IV. - 21.V.

S kolegama ste ostvarili dobar kontakt koji vam pomaže u ostvarivanju poslovnih ciljeva. Povremeno ćete osjećati nezadovoljstvo zbog nemogućnosti rješavanja nekih problema. Uspješno ćete kontrolirati sve što se događa, no danas odmarajte.

BLIZANCI 22.V. - 21.VI.

Na poslu ćete pokazati izuzetan trud i želju za zalaganjem. Promatrajte što se trenutno događa u vašoj poslovnoj okolini. Okolnosti su vam naklonjene, ali ipak morate biti oprezni. Danas odmarajte i posvetite se obitelji.

RAK 22.VI. - 22.VII.

Morat ćete širiti poslovne kontakte zbog pronalaženja novih izvora prihoda. Bit ćete zadovoljni onim što se događa u vašoj poslovnoj okolini. Poslovne okolnosti su vam naklonjene. Danas slobodno vrijeme posvetite svojim najdražima.

LAV 23.VII. - 22.VIII.

Danas odmarajte a sutra izbjegavajte pregovore koji bi mogli ugroziti posao. Osjećat ćete se bolje nego prethodnih nekoliko dana i moći ćete uspješnije raditi na završavanju započetih poslova.

DJEVICA 23.VIII. - 22.IX.

Obitelj i odmor su vam na prvom mjestu. Dosta ćete razmišljati o onome što se događa i pokušat ćete pronaći najbolje rješenje. Brzo ćete odustajati i to bi vam moglo predstavljati najveći problem. Nećete biti posve sigurni u svoje postupke.

VAGA 23.IX. - 22.X.

Danas je dan za odmor. Smetat će vam jedino velik broj obaveza. Uspješno ćete rješavati poslovne probleme koji su se pojavili posljednjih dana. Ljubavna situacija je dobra, no treba se i dalje truditi.

ŠKORPION 23.X. - 21.XI.

Današnji je dan kao stvoren za odmaranje i druženje s članovima obitelji. Posvetit ćete se realizaciji svojih planova od kojih dosta očekujete. Oprez je potreban, ali ipak ne pretjerano. Ljubavna situacija je dobra.

STRIJELAC 22.XI. - 21.XII.

Nećete biti raspoloženi za posao i pokušat ćete izbjeći manje važne obaveze. U vašem okruženju moglo bi biti dosta problema i zbog toga ćete morati biti oprezni. Sada je situacija nepovoljna i zbog toga bi se trebali jače angažirati u svemu.

JARAC 22.XII. - 20.I.

Nećete biti zainteresirani za nove poslovne izazove, no svejedno ćete se dosta angažirati i zbog toga će biti dobrih rezultata. Posvetit ćete se završavanju poslova ali i obiteljskom druženju.

VODENJAK 21.I. - 18.II.

Okolnosti su vam naklonjene, ali bi ipak trebali razmisliti prije nego krenete u nove poslove. Dosta ćete razmišljati o poslu i onome što bi trebali napraviti, no danas vam je obitelj na prvom mjestu.

RIBE 19.II. - 20.III.

Danas dan posvetite druženju s članovima obitelji, a sutra ćete razmišljati o poslu. Izbjegavajte bilo kakve sukobe. Premda će sutra na poslu povremeno biti napetosti, današnji je dan kao stvoren za izlet i odmor.

FENIKSOV SUDOKU

		3	9			2	6	
	1		4		7		5	
	3	9			2	1		
		6	3			8	4	
	4		6		3		2	
	5	2			8	7		

RJEŠENJE

FENIKS ENIGMATSKI MAGAZIN

3	9	7	5	2	4	6	1	8
6	5	2	1	9	8	7	3	4
8	4	1	6	7	3	5	2	9
7	2	6	3	1	9	8	4	5
1	8	4	7	5	6	3	9	2
5	3	9	8	4	2	1	7	6
2	1	8	4	6	7	9	5	3
4	7	3	9	8	5	2	6	1
9	6	5	2	3	1	4	8	7

Dogodilo se na današnji dan

Karlo Martel pobijedio je Saracene

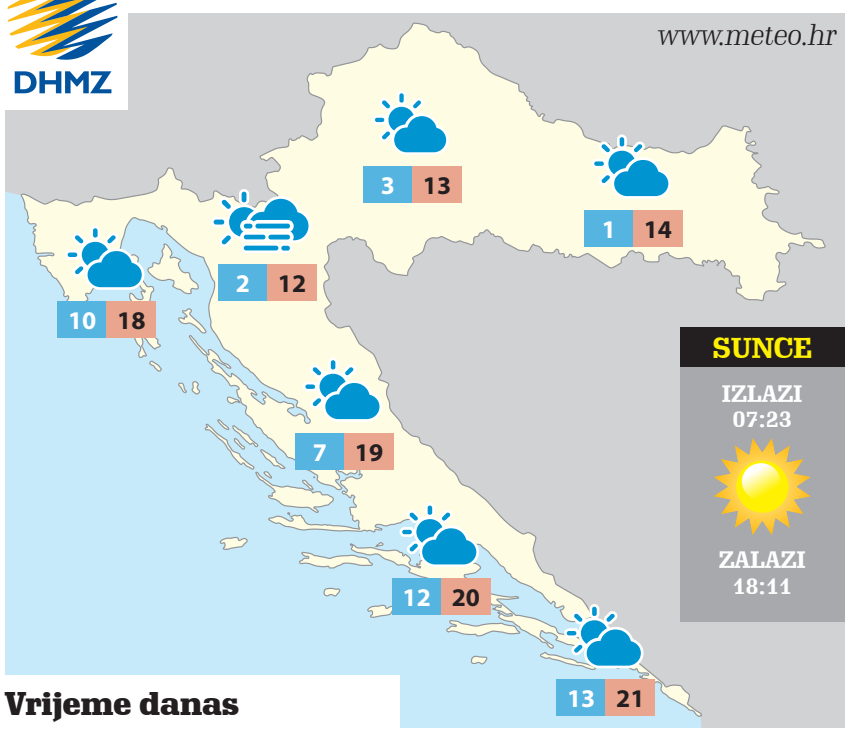
Wikipedija

Godine 732. Franački vojskovođa Karlo Martel pobijedio je Saracene Abd-er-Rahmana u bitki kod Poitiersa i tako zaustavio muslimansko napredovanje u Zapadnoj Europi, zabilježeno je u povijesnim materijalima. U potonjima piše da je Karlo Martel franački majordom i vojskovođa, poznat po pobjedi u bitci kod Toursa. Bio je izvanbračni sin Pipina Herštalskog i njegove ljubavnice Alpaide. Služio je kao majordom na franačkom dvoru, a kao vojskovođa se proslavio pobjedom nad muslimanskom vojskom u bitci kod Toursa 732. godine, nakon koje je stekao nadimak Martel, što u prijevodu znači čekić. Potječe iz dinastije Pipinida koja će kasnije po njemu biti nazvana Karolinzi. Tijekom prve arapska invazije Francuske vojvoda Odo od Akvitanije će u bitci kod Toulousa 721. godine odnijeti odlučujuću pobjedu koja mu ubrzo donosi ljubomoru najviših državnih dužnosnika. Jedan od važnijih razloga za novu invaziju 732. godine postaju vijesti o ratu Karla i prilično nezavisnog Oda koje su stigle na Pirinejski poluotok. Značajan povijesni izvor o bitci kod Toursa je Kronika iz 754. godine u kojoj piše da je u bitci koju će sam, napušteni vojvoda od Akvitanije voditi protiv Arapa 732. godine na rijeci Garonne njegova vojska bila potpuno uništena nakon čega on mora ponizno tražiti zaštitu kod Karla. Tek nakon tih događaja slijedi velika bitka kod Toursa koja se odigrava u listopadu 732. negdje između gradova Tours i Poitiers. Karlo je raspolagao vojskom od 15-75 tisuća pješaka dok je muslimanska vojska, koju je vodio emir Abd er Rahman, brojila 60-400 tisuća konjanika. Muslimanska teško-oklopljena konjica smatrana je do tada gotovo nepobjedivom, a bila je i brojčano nadmoćna nad franačkom vojskom. Karlo je vodio obrambenu borbu, stvorivši sa svojim ljudima kvadratnu formaciju koja se uspjela oduprijeti konjaničkim naletima. U borbi je ubijen muslimanski vođa, što je izazvalo neslaganje među preživjelim generalima, te uzrokovalo poraz i povlačenje muslimana. Ishod borbe zaustavio je muslimanska osvajanja u zapadnoj Europi, a u sljedeće dvije generacije muslimani su protjerani preko Pirineja. Nakon briljantne pobjede kod Toursa, Karlu je znatno porastao ugled i postao je apsolutni gospodar kraljevstva. Budući da je Karlo bio prvenstveno vojskovođa, svoj utjecaj je iskoristio kako bi proveo opsežnu vojnu reformu, istaknuto je u građi. (S.U.)

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

DHMZ

www.meteo.hr

Vrijeme danas

U većini krajeva pretežno sunčano, osobito na Jadranu. Umjerene, prolazno i povećane naoblake bit će u prvom dijelu dana ponajprije na kopnu, zatim ponegdje i navečer uz postupno naoblačenje sa zapada. Na Jadranu slaba do umjerena bura, ujutro podno Velebita i jaka. Najniža temperatura zraka od 0 do 5, na Jadranu od 9 do 14 °C. Najviša dnevna uglavnom između 11 i 14, na Jadranu 17 i 22 °C.

Sljedeća 3 dana

Promjenljivo, na kopnu i pretežno oblačno, osobito od utorka s povremenom kišom, na Jadranu i pljuskovima s grmljavinom. Već u drugom dijelu ponedjeljka kiše će biti na zapadu zemlje, gdje osobito u utorak može biti obilna. Vjetar na kopnu mjestimice umjeren južni i jugozapadni, u gorju s jakim i olujnim udarima. Na Jadranu većinom umjereno jugo i južni vjetar, u utorak će prolazno biti i jaki. Temperatura zraka u porastu, osobito jutarnja.

MJESEČEVE MIJENE

21.10. 13:25	29. 10. 17:21	5. 11. 14:19	12. 11. 6:28

FENIKSOVA SKANDINAVKA

AUTOR: TOMISLAV REBROVIĆ	MLADI VOJNIK, REGRUT	MIOMIRIS	ARBITAR U SPORTU	VATRALJ, GRN (MN.)	"DOŽIVLJAJ" ZA VRIJEME SPAVANJA	BEZVRIJEDNA STVAR, TRICA	"ANNO"	LAGANA KOPRENASTA TKANINA (FR.)	IVO POGORELIĆ	SMJER VODE TEKUĆICE	SIPAJUĆI ISTRESTI	ŽITELJ GRADA I LUKE NA S OBALI BRAČA	ODOBRITI, POTVRDITI (PREN.)
(SKUPA S **) ZAVRŠETAK TEKSTA KARIKATURE													
EKONOM U NOGOMETNOM KLUBU							SJEVERNOAMERIČKA NABORUŠA / DUDEKOV TETEC						*
MLIN NA VODENI POGON									ODJELJAK U PUTNIČKOM VAGONU / NATKONOBAR (NJEM.)				*
MUSLIMANSKA MOLITVA					PRILOG: BODRO, KREPKO / JAPAN					BOJA KOŽE LICA, PUT / OZZY OSBOURNE			
"DINAMOVA" LEGENDA, RATKO								TALIJANSKI SKLADATELJ, ARRIGO / DIJELOVI TJEDNA					
KAUBOJSKO NATJECANJE											"AVENIJA" / PRITOK DUNAVA KOD PASSAUA		
RIJEKA KOJA PROTJEČE KOSOVSKOM MITROVICOM										PJEVAČICA KRALJIĆ / "AD ACTA"			
JAPANSKA VALUTA									PAPIN GODIŠNJI PRIHOD / "JUG"				
PRISTAŠE ARIJANSTVA													

RJEŠENJE: NAS OSTAVITI SA, ORUŽAR, OPOSUM, VODENICA, KUPE, AMAZ, CILO, TEN, KACIJAN, BOITO, RODEO, AV, IBAR, IRA, JEN, ANAT, ARIJANCI.

LUMEN
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
NOVI LIST
BROJ 826

FILMSKA TRILOGIJA FRANCISA FORDA COPPOLE S GLUMICOM NA SLICI
PREMINULA AMERIČKA GLUMICA NA SLICI (U DOBI OD 78 GODINA)
SUDIONIK NAJVEĆE MEĐUNARODNE SPORTSKE PRIREDBE
ODŠEPATI
GLUMAC NEESON
"INDUSTRIJA MOTORA I TRAKTORA"
POBJEDONOSNI POTEZ U ŠAHU
PROGRAM EUROPSKE ZAJEDNICE OSMIŠLJEN 1989. RADI GOSPODARSKE OBNOVE POSTKOMUNIST. DRŽAVA
ITALIJA
FILM WOODYJA ALLENA S GLUMICOM NA SLICI U NASLOVNOJ ULOZI (1978. NAGRAĐENA "OSCAROM")
"JUNIOR"
FILM WARRENA BEATTYJA S GLUMICOM NA SLICI

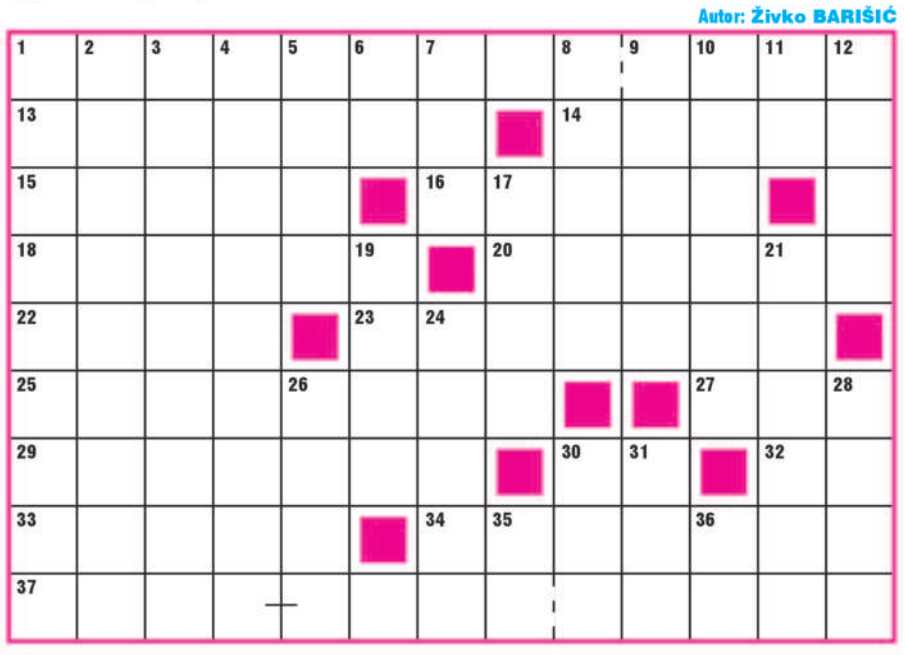
"KULTURNO DRUŠTVO"
HRVATSKI RUKOMETNI STRUČNJAK, IVAN-JANEZ
FRAZEM: ISTODOBNO, UJEDNO
"ROCK 'N' ROLL"
BUDALAST, LUD (NJEM.)
FILM WOODY-JA ALLENA IZ 1979. S GLUMICOM NA SLICI
NINA VIOLIĆ
KNJIŽEVNIK KOJI SE ODLI-KUJE DOBRIM STILOM
FENIKS
NORMAN OD MILJA
DONOSILAC (ZAST.)
PJEVAČKI ZBOR
GLUMICA PEREZ
SOL MOKRAĆNE KISELINE
DEJANA OD MILJA
SLAVNI BRAZ. TENISAČ, GUSTAVO
UDARAC ODO-ZDO U BOKSU
AUTOR: RAJKO RICIJAŠ
SRAMOTNI PEČAT
FRAZEM: ZATO, ZBOG TOGA
BELGIJA
ALMA PRICA
OTON KUĆERA
"VOJNO-REDARSTVENA AKCIJA"
NOVOZELAND. DOMORODAC
UKRASNI I GRAĐEVINSKI KAMEN
TOBOLČAR IZ PORODICE PRAVIH KLOKANA
"INTERNAT. HEALTH INSURANCE"
VLASNIK, POSJEDNIK
FILM NANCY MEYERS IZ 2003. S GLUMICOM NA SLICI
IONSKA CIJEV
ALBERTO TOMBA
NEKADAŠNJA SARAJEVSKA POP-GRUPA
PRVI ČOVJEK PO BIBLIJI
NAROD U INDIJI I ŠRI LANKI
GRČKA BOŽICA ZORE
NAJMANJA INDIJSKA SAV. DRŽAVA (GLAVNI GRAD PANAJI)
AM. GLUMAC I PLESAČ, FRED
ARIJAN OD MILJA
TENISAČ ĐERE
DOZNAKA ZA ROBU
OPERA GIUSEPPEA VERDIJA
"NOMINATIV"
VINKO COCE
SJAJNA KOVINA (ZNAK CO)
OSOBNA ZAMJENICA
"NEUTRAL"
GLUMAC PACINO
FILM JERRYJA ZAKSA IZ 1997. S GLUMICOM NA SLICI
"RADIJUS"
ALICIA KEYS
"OBJEKT"
AMERIČKA GLUMICA, LEE ("DANI VINA I RUŽA")
MOČVARNO ZEMLJIŠTE
PJEVAČ DI BARI

KRIŽALJKA

VODORAVNO: 1. Grad na Savi i sjedište Brodsko-posavske županije, **13.** Indijsko filozofsko naučavanje koje se temelji na upanišadskoj metafizici, **14.** Španjolska vrsta gajdi raširena osobito u provinciji Galiciji, **15.** Mjesto i lječilište u Boki kotorskoj, **16.** Nesređeno stanje, metež, **18.** Dijelovi tijela uz vrat, **20.** Realna gimnazija, **22.** Životni poticaj kao osnova stvaranja, polet, zanos, **23.** Tlorisi, **25.** Pjevačica i glumica kazališta "Komedija", Danijela, **27.** Ime karikaturista Reisingera, **29.** Upala kosti (grč.), **30.** Auto-oznaka za Novu Gradišku, **32.** Inicijali sociologa Čaldarovića, **33.** Hrvatski violončelist, Josip, **34.** Potomci nespolnoga razmnožavanja, **37.** Bivši bosanskohercegovački nogometni reprezentativac (igrao za "Hajduk").

OKOMITO: 1. Bezdušnost, **2.** Osobe koje poštuju zakone, **3.** Najstabilniji triciklički zasićeni ugljikovodik, **4.** Ime motociklista Rossija, **5.** Rijeka u Mongoliji, **6.** Inicijali izumitelja Tesle, **7.** Najveća tambura u BiH, **8.** Gitarist grupe "Cubisma", Mario, **9.** Kovina crvenkaste boje (znak Cu), **10.** Znameniti venecijanski most, **11.** Kratica za "osnovna tarifa", **12.** Otmjena gospođa, **17.** Biljka iz koje se dobiva crvena boja alizarin, **19.** Grad sjeverozapadno od Pescare, **21.** Najveći (morski) sisavci, **24.** Crne močvarne ptice s lisom na čelu, **26.** Model "Hyundaija", **28.** Hrvatska orguljašica, Ljerka, **30.** Organ njuha, **31.** Afrička "bikoglava" antilopa, **35.** Inicijali glumca Neesona, **36.** Kratica za "Osnovna škola".

Autor: Živko BARIŠIĆ

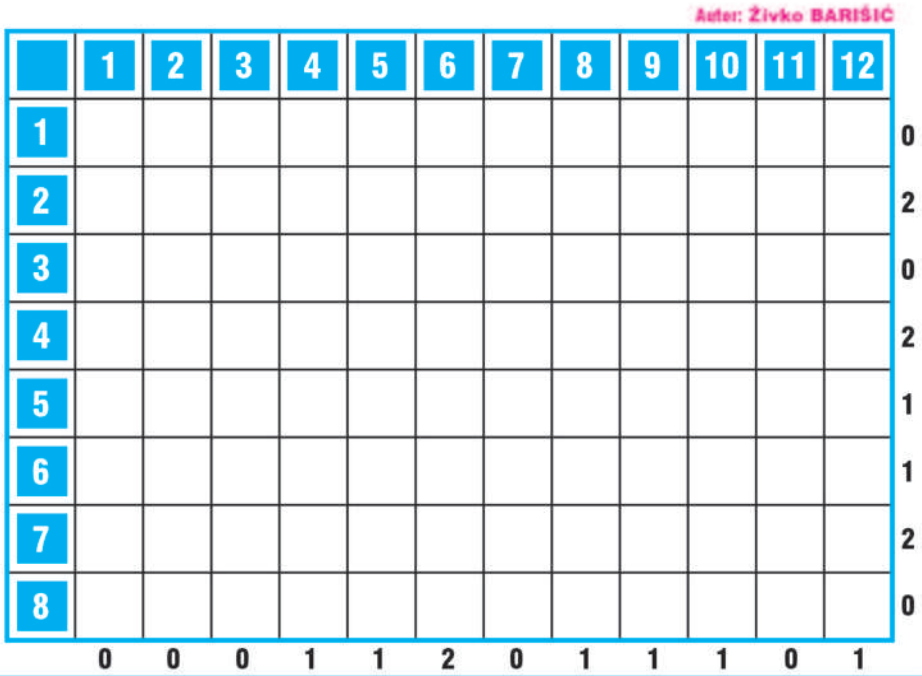

TALIJANKA

VODORAVNO: 1. Bivša država u srednjoj Europi, **2.** Drugi, ostali - Japanski grad i luka na sjeveroistočnoj obali otoka Kyushu - Kratica za "Arkansas", **3.** Čovjek koji pati od opće potištenosti, slabljenja volje i neambicioznosti, **4.** Zajamčene slobode ili mogućnosti uživanja čega - Stoti dio japanskog jena - Kratica za "voltamper", **5.** Potomak po muškoj lozi (lat.) - Leđni dio goveđe kože, služi za izradbu potplata, **6.** Prilog; nemilo, mrsko - Talijanska glumica, Virna ("Kraljica Margot"), **7.** Dogovoreni vidni ili slušni signal - Grana fizike koja se bavi svojstvima i širenjem svjetlosti te međudjelovanjem svjetlosti i tvari, **8.** Privlačnost, ljepota.

OKOMITO: 1. Afrički čovjekoliki majmun, **2.** Tvar ili smjesa koja služi kao izvor energije, **3.** Manastir na Svetoj Gori, **4.** Znak za kisik - Mongolska nomatkinja, Obarka, **5.** Višestavačna skladba za jedno glazbalo - Znak za kalij, **6.** Obličje, figura - Pripadnik istočnogermanskog naroda, **7.** Instrument za pregled srednjeg uha (mn.), **8.** Oznaka za tonsko stupnjevanje boje - Kratica za "televizija", **9.** Suprotni veznik - Polisaharid sličan škrobu, **10.** Naš plivač, olimpijac Krešimir - Nadimak bubnjara Ivana Stančića, **11.** Neotrovna zmija primorskih krajeva, **12.** Stanovnici glavnog grada Gane - Auto-oznaka za Tajland.

Autor: Živko BARIŠIĆ

NOVI LIST
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
LUMEN

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite i zaokružite nazive životinja dane u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja, preostala slova dat će još jednu životinju (na slici) iz porodice rakuna. **Napomena:** pojam LAV nije sastavni dio pojma SERVAL.

D	V	N	I	L	E	M	R	E	H
R	R	I	A	C	I	S	A	L	I
A	A	A	D	LJ	Ž	S	A	K	J
P	G	P	P	R	U	K	I	A	E
O	I	U	O	E	A	T	Z	C	N
E	T	M	A	R	G	A	J	I	A
L	O	A	A	A	V	J	N	M	R
A	J	K	N	A	A	A	E	N	E
V	O	U	C	G	K	D	K	U	T
R	K	C	U	T	V	O	N	K	N
E	K	A	E	J	A	U	A	A	A
S	R	B	E	L	L	DŽ	K	R	P
U	I	D	A	S	O	G	N	U	M
C	M	E	R	K	A	T	V	O	R

- CIBETKA
- GEPARD
- HERMELIN
- HIJENA
- JAGUAR
- JAZAVAC
- KARAKAL
- KOALA
- KOJOT
- KUNA
- LASICA
- LAV
- LEOPARD
- LISICA
- MARGAJ
- MEDVJED
- MERKAT
- MORŽ
- MUNGOS
- OCELOT
- PANDA
- PANTERA
- PUMA
- RAKUN
- SERVAL
- TIGAR
- TULJAN
- TVOR
- VIDRA
- VUK

RJEŠENJE:

PREMETALJKA

Riječki glazbenik je...

VRUĆ DAR ŽENI!

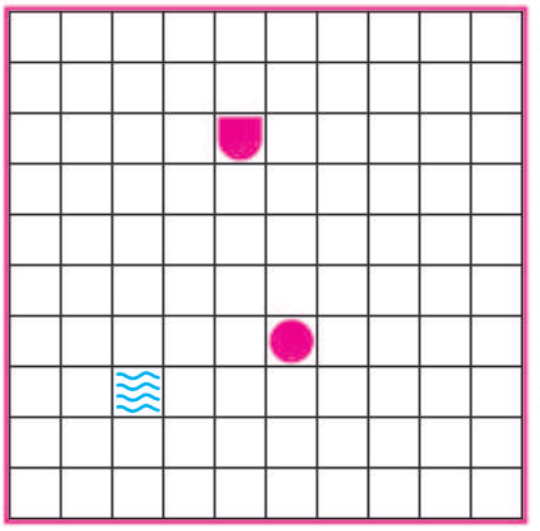

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

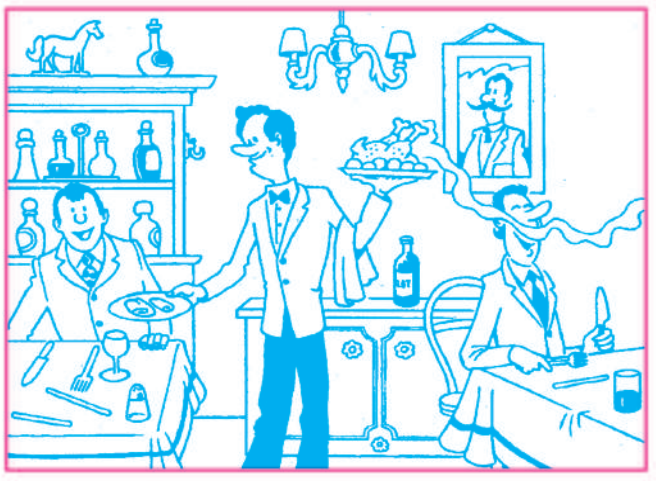
SUDOKU TEŽINA

	5					3	9	
	6				3	7		
3	9		6					1
				3	2	8		
			4		6			
		3	9	7				
1					8		2	4
		5	3				1	
	7	6					3	

SPOJITE BROJEVE

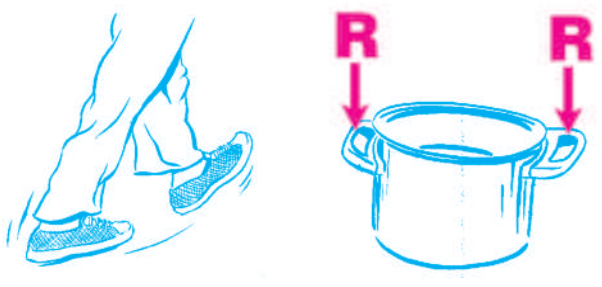
20 RAZLIKA

REBUS

ODGONETKA: 4, 5; FRAZA: 5, 1, 3

Rješenje:

ABC SPOJNICE

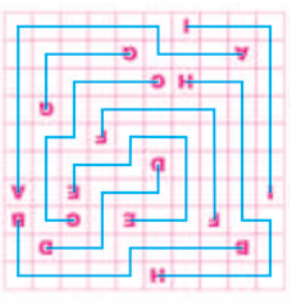
Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

				H					
	B							D	
		F			E		C		B
I							E		A
				D					
						F			
								G	
			H	C					
	A				G				
			I						

RJEŠENJA

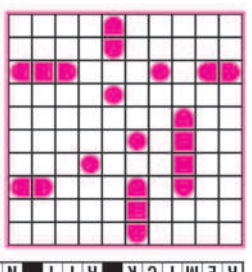
Izrada: redakcija "Feniksa"
Urednik: Vedran Vučinić
Izdavač: Novi List d.d.

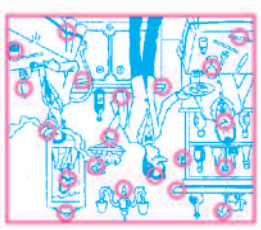
OSMOSMJERKA: KINKAĐU
PREMETALJKA: VEDRAN RUŽIĆ
REBUS: KORA KRUHA

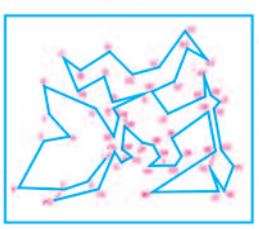

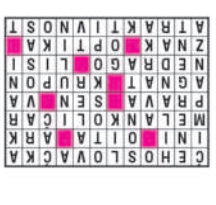
8	3	9	5	4	1	6	7	2
7	1	6	9	2	3	5	4	8
4	2	5	8	6	7	4	3	1
3	6	4	2	7	5	9	8	9
9	5	8	3	1	4	7	6	2
2	7	3	4	5	8	2	9	1
1	4	2	7	9	6	8	5	3
5	9	7	6	8	2	3	1	4
6	8	1	3	9	4	5	2	7

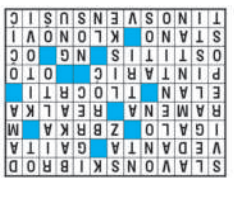
FENIKS

DOK. DANA

DOKUMENTARAC HRT2 20.20

Slava ubija: Tupac

Tupac je preobrazio rap iz jednostavnog uličnog trenda u elitnu umjetničku formu. Postavio je temelje za današnju verziju hip-hopa i nastavio njegov razvoj kao pjesnik čije su priče o otuđenosti osvojile mlade, bez obzira na rasnu pripadnost i podrijetlo. Od početka je slutio da neće dugo živjeti, a imao je snažnu želju da svojim stvaralaštvom ostavi trag. Neprekidno je pisao, skladao i snimao. Čak i dok je služio zatvorsku kaznu, pisao je scenarij. Znajući da nema mnogo vremena na ovom svijetu, došao je s jasnom svrhom - i ostavio naslijeđe koje je duboko utjecalo na cijeli naraštaj. Okolnosti njegove smrti nikada nisu razjašnjene. S obzirom na to da je većina ključnih sudionika mrtva ili služi dugogodišnju zatvorsku kaznu, vjerojatno nikad nećemo saznati što se točno dogodilo. Ipak, to neće spriječiti ljude da pokušaju otkriti.

TALK SHOW HRT1 14.00

Nedjeljom u 2

Zašto ubijamo životinje i bismo li kao vrsta mogli opstati bez mesa? Je li prehrana bez mesa zdrava i doprinosi li očuvanju okoliša - samo su neka od pitanja o kojima će biti riječi u emisiji »Nedjeljom u 2«, čiji je gost predsjednik udruge Prijatelji životinja, Luka Oman.

SERIJA HRT2 11.10

Grantchester

Sidney se osjeća izgubljen kao nikad i s mukom se pokušava sjetiti posljednjih riječi ubijene žene, a Geordie istražuje oronulu zgradu povezanu s ubojitom mrežom poroka.

➡ Nacionalni programi

HRT 1

07.10 Ljubav poslijepodne, am. film (1957.) - Zlatno doba Hollywoda
09.20 Pozitivno
09.50 Biblija
10.00 Dugo Selo (Lukarišće): Misa, prijenos
11.05 Priče s končom iz borše Stanka Ferića: Okus sjećanja - šibenska maraština, pučka i predajna kultura
11.40 TV kalendar
12.00 Dnevnik 1
12.15 Sport
12.18 Vrijeme
12.20 HAK - promet info
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Zadar: More
14.00 Nedjeljom u 2
15.08 Blaž među ženama, humoristična serija (3/14)
15.55 Mir i dobro
16.25 HAK - promet info
16.30 Vijesti
16.51 Oblak u službi zakona (3), serija (5/12)
17.40 Volim Hrvatsku (5/15)
18.59 Vrijeme
19.00 Dnevnik 2
20.08 LOTO 6
20.15 Superpotjera
21.10 Appaloosa na kraju puta, am. film (2008.)
23.05 Dnevnik 3
23.24 Vijesti iz kulture
23.35 Slava ubija: Tupac, doku. serija (5/5)
00.40 Yves Saint Laurent, francusko-belgijski film (2014.)
02.20 Plodovi zemlje
03.10 Nedjeljom u 2
04.10 Priče s končom iz borše Stanka Ferića: Okus sjećanja - šibenska maraština, pučka i predajna kultura
04.40 Vijesti iz kulture

HRT 2

06.45 DW: Sutrašnjica danas
07.15 Svijet znanosti
07.45 Fino i vino
08.15 Rekreacija
08.50 Psi na zadatku: Bubica - pas gurman, doku. serija (1/4)
09.20 Hotel Portofino (3), serija (2/6)
10.15 Hotel Portofino (3), serija (3/6)
11.10 Krimi matineja: Grantchester (4), serija (2/6)
12.00 Krimi matineja: Foyleov rat (2), serija (1/4)
13.45 Anthony Bourdain - Upoznavanje nepoznatog (10), doku. serija (4/8)
14.30 Dulum zemlje (4): Obitelj Zampera, doku. serija (3/6)
15.25 Magazin LP
15.55 SuperSport HNL: Istra 1961 - Hajduk, prijenos
18.00 Zadar: Europsko prvenstvo u stolnom tenisu, prijenos
20.20 Slava ubija: Tupac, doku. serija (5/5)
21.25 Stadion
22.30 U areni: Serena Williams, doku. serija (1/8)
23.25 Foyleov rat (2), serija (1/4)
01.05 Grantchester (4), serija (2/6)
01.50 Goldbergovi (10), humoristična serija (3/22)
02.11 Goldbergovi (10), humoristična serija (4/22)
02.32 Klub čitatelja
03.27 Noćni glazbeni program - spotovi

HRT 3

06.37 Juhuhu - program za djecu
13.00 Skitancije: Divlji ljepotan, doku. serija (2/5)
14.00 Klasici narodu: Gabriel Garcia Marquez - 100 godina samoće (5/15)
14.50 Fotografija u Hrvatskoj:
15.00 Povodom 100. obljetnice rođenja: Tko je taj Zvonimir Bajsić?, doku. film (2016.)
15.55 Ovo je filozofija: Platon, doku. serija (2/24)
16.50 Crvena rijeka, am. film
19.00 Vrijeme je za jazz: Chief Adjuah feat. Cecil Alexander, Ryoma Takenaga, Ele Howell
20.00 Jedno djelo (8): Petra Slobodnjak – Displacement Planinska 7 (10/10)
20.10 Vodimo vas u... 50. Osorske glazbene večeri - Zbor HRT-a i ansambl Concerto dei venti pod ravnanjem T. Fačinija, snimka
21.40 Dalida, žena koja je sanjala o drukčijoj pozornici, glazbeno-doku. film
23.20 Na rubu znanosti: Sintropija
00.10 Dječak koji se skrio, talijansko-francuski film
02.00 Vodimo vas u... 50. Osorske glazbene večeri - Zbor HRT-a i ansambl Concerto dei venti pod ravnanjem T. Fačinija, snimka
03.30 Klasici narodu: Gabriel Garcia Marquez - 100 godina samoće (5/15)
04.20 Skica za portret:
04.30 Vrijeme je za jazz: Chief Adjuah feat. Cecil Alexander, Ryoma Takenaga, Ele Howell

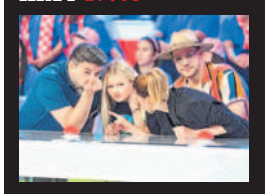
RTL

06.40 Top.HR, glazbena emisija
07.50 Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S2E36)
08.20 Sportske igre mladih, emisija za mlade (S12E10)
08.40 Večera za 5, serija, kulinarski (S8E19)
10.00 Večera za 5, serija, kulinarski (S8E20)
10.50 TV prodaja - Telestar
11.05 InDizajn s Mirjanom Mikulec - nova sezona, lifestyle emisija (S28E3)
11.55 Speed Racer, igrani film, akcija, avantura, komedija
13.55 To je Voyo
14.00 Posljednji provod, igrani film, drama, komedija, romansa
16.00 MagNet, serija, lifestyle emisija (S1E21)
16.30 RTL Danas, informativna emisija
17.00 Stara gunđala 2, igrani film, komedija
19.00 RTL Danas, informativna emisija
20.15 Slučajni špijun, igrani film, komedija, akcija, kriminalistički
21.45 Utjerivač pravde, igrani film, kriminalistički, triler, akcija (15)
23.15 Stanje nacije, politička satira
23.55 To je Voyo
00.00 Na smrtonosnoj zemlji, igrani film, akcija, triler (15)
02.30 RTL Danas, informativna emisija

RTL 2

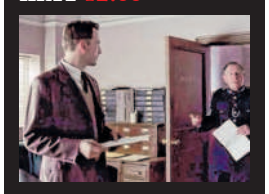
06.50 Prava žena, serija, drama (S1E73)
08.25 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S6E17)
10.10 Tražimo dom s Mirjanom Mikulec, serija, lifestyle emisija (S5E3)
11.00 Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S4E9)
12.00 Second hand obračun, lifestyle emisija (S2E5)
12.45 To je Voyo
13.10 Skriveno u raju, serija, drama, romansa (S1E45)
14.00 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S10E2)
15.55 Mućke, serija, humoristična serija (S5E11)
17.05 Kosti, serija, drama, kriminalistički, misterij (S6E23)
18.50 Hitna: Chicago, serija, drama (S8E9)
20.25 Dr.House, serija, drama, misterij (S1E3)
21.15 Prijatelji, serija, humoristična serija (S8E5)
22.00 Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S2E8)
22.45 Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S3E12)
23.30 Mućke, serija, humoristična serija (S5E13)
00.30 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S10E2)
02.10 To je Voyo
02.15 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S6E17)
03.45 K.T.2, serija, kriminalistički (S1E53)

HRT1 17.40

VOLIM HRVATSKU
Natječu se Antonela Đinđić, Romina Tonković i Goran Grgić protiv Laure Sučec, Dina Antonića i Jelene Perčin.

HRT2 12.00

FOYLEOV RAT
Zbog Foyleove istrage ubojstva na napuštenoj plaži donacija američke pomoći postaje upitna.

HRT3 16.50

CRVENA RIJEKA
Thomas Dunson iznad svega želi imati veliki ranč u Teksasu. Ostavi zaručnicu Fen i odlazi prema Teksasu s prijateljem.

RTL 20.15

SLUČAJNI ŠPIJUN
U Anadoliji, u Turskoj, mještani masovno umiru od upale pluća. Reporteri prate priču iz oboljelog sela...

RTL2 18.50

HITNA: CHICAGO
Will se oslanja na novodoniranu operacijsku salu OR 2.0 tvrtke Crockett and Med kako bi spasio svog pacijenta.

➡ Filmski i dokumentarni programi

➡ HBO

07.35 Minecraft Film **09.15** Pseći otok **10.55** Zadnji put kad smo bili djeca **12.40** Ricky Stanicky **14.30** Tajna služba **16.15** Otkrila sam špijuna: Vječni grad **18.05** Wonka **20.00** Asteroid City **21.40** Svršetak **00.05** Muževe laži: Priča o Morgan Metzer **01.30** Zona opstanka

➡ HBO 2

07.30 Hollywood: Na snimanju XXII, ep.42 **07.55** Snjeguljica i lovac **09.55** Jerry i Marge igraju na veliko **11.25** Dražen **13.00** Srebrna zvijezda **14.40** Gospodar prstenova: Povratak kralja **17.55** Ljetni kamp **19.30** Klub zadovoljnih žena 2: Novo poglavlje **21.15** Porotnik broj 2 **23.05** Joker: Ludilo u dvoje **01.20** Životne lekcije **02.50** Mali stanovi

➡ CINEMAX

07.50 Bolne istine **09.20** Muškat **09.40** 2012 **12.15** Nemoguća misija 3 **14.20** Nemoguća misija: Protokol duh **16.35** Bolne istine **18.10** Biti John Malkovich **20.00** Hitna pomoć **22.15** Dinastija Gucci **00.50** Protuudar III, ep.7 **01.35** Protuudar III, ep.8 **02.30** Crna noć

➡ CINEMAX 2

08.20 Sve boje svijeta **09.55** Simon s planine **11.35** Muško je, Bogu hvala **13.30** Tri dana pecanja **14.55** Moja najdraža torta **16.35** Sve boje svijeta **18.10** Doba nevinosti **20.30** Charliejev svijet **22.10** Posljednja šansa **23.45** To je moje tijelo **01.10** Malu **02.55** Privrženost

➡ NATIONAL GEOGRAPHIC

12.05 Najveća blaga staroga svijeta **14.00** Ralje imaju 50: konačna priča iz prve ruke **16.00** Europa iz zraka **18.00** Najveća svjetska putovanja vlakom: Pogled iz zraka **19.00** Mutirano vrijeme **21.00** Inženjerska dostignuća u Europi **22.00** Izgubljena blaga Egipta **23.00** Top Guns: Nova generacija

➡ CINESTAR TV

08.45 Spark: svemirska pustolovina **10.30** Dječak oluje **12.25** Sat očaja **14.05** Na kraju duge **16.05** Trilogija Različita: Odana **18.15** Sad ili nikad **20.15** Pepermint **22.10** Čudo

➡ CINESTAR TV ACTION

09.35 Pakleni val **11.55** Pakao na horizontu **13.55** Otmica **15.50** Doušnik **17.55** Terminator 3 **20.00** Vuk s Wall Streeta **23.10** Stranac

➡ CINESTAR TV FANTASY

10.30 Čarolija usnulog zmaja **12.10** Svemir između nas **14.20** Valerian i grad tisuću planeta **16.45** Čudni Thomas **18.30** Asterix i Obelix protiv Cezara **20.30** Paranenormalna aktivnost **22.10** Paranenormalna aktivnost 2 **23.45** Ratna sjekira

➡ CINESTAR TV COMEDY

10.40 Zecko Koš i tajna mrkog hrčka **12.10** Studentica i gospodin Henri **13.55** Smisao života jednog psa **15.35** Klub sretno razvedenih **17.25** St. Vincent **19.15** Putovanje jednog psa **21.00** Malavita **22.50** Neslavno slavna Florence

➡ CINESTAR TV PREMIERE 1

10.00 Banda čupavih repova 2 **11.30** Reagan **13.55** Igra oponašanja **15.55** Zagonetka vatre **17.55** Lav **20.00** Bratsvo lopova 2: Pantera **22.15** Godina nasilja

➡ CINESTAR TV PREMIERE 2

08.00 Michael Clayton **10.05** Inspektor Brk i zagonetni slučaj **11.40** Bezvremenska Adaline **13.40** Književni moljac **15.30** Svjetlo između oceana **17.50** Igre gladi – Balada pjevica i zmija **20.30** Nikad ne puštaj **22.20** Daddio

➡ KLASIK TV

10.55 Jubilej gospodina Ikla, komedija **12.15** GOSTI IZ INOZEMSTVA Niti vidim, niti čujem, komedija **13.55** GOSTI IZ INOZEMSTVA Gle tko to govori, komedija **15.30** GOSTI IZ INOZEMSTVA Most na rijeci Kwai, ratni spektakl **18.10** Tajna Nikole Tesle, drama **20.00** Salaš u Malom ritu, ratna drama **22.05** Sabirni centar, komedija **23.45** Breza, drama **01.15** Senke, horor **03.25** Crveni konj, ratni

➡ STAR Channel

06.25 Moderna obitelj **06.50** Teorija velikog praska **09.25** NCIS: Havaji **12.05** Dva i pol muškarca **14.55** Robin Hood: Princ lopova **18.05** Teorija velikog praska **21.00** Sjevernjak **23.40** Izgubljeni **01.35** Dva i pol muškarca

➡ STAR Movies

06.20 Janko Strižić film: Farmagedon **08.05** Klub Jane Austen **10.15** Bridget Jones: Na rubu pameti **12.35** Svi kraljevi ljudi **15.15** Fantastični gospodin Lisac **17.05** Veliki Gatsby **20.00** 50 prvih poljubaca **22.15** Vrućina **01.45** Dnevna straža **03.40** Bijes pod kontrolom

NOVA TV

06.35 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E33 R

07.00 Novi Looney Tunes, animirana serija S2 E25/26 R

08.30 Kumovi, igrana serija S5 E107 R

09.30 Kumovi, igrana serija S5 E108 R

10.30 Kumovi, igrana serija S5 E109 R

11.30 Istjerivači duhova, igrani film

13.40 Pripravnici, igrani film

16.00 Startaj Hrvatska, zabavni program S6 E1/11

17.00 Vijesti Nove TV, informativni program

17.10 5 000 duša, igrani film R

19.00 Dnevnik Nove TV, informativni program

20.15 Supertalent, zabavni program

22.50 Whitney Houston: I wanna dance with somebody, igrani film

01.40 Pad Anđela, igrani film (15) R

04.05 Pokajnik, igrani film R

DOMA TV

05.55 Gorski liječnik, igrana serija S9 E15/16 R

06.40 Gorski liječnik, igrana serija S9 E16/16 R

07.25 Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E14/26

08.15 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E391

08.45 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E33

09.15 TV izlog, razno

09.30 Hamburg 112, igrana serija S12 E13/27 R

10.25 TV izlog, razno

10.40 Hamburg 112, igrana serija S12 E14/27 R

11.25 TV izlog, razno

11.40 Hamburg 112, igrana serija S12 E15/27 R

12.35 TV izlog, razno

12.50 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E5/12

13.40 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E6/12

14.35 Škorpion, igrana serija S1 E5/10 R

15.30 Navy CIS, igrana serija S22 E7/20 R

16.25 Navy CIS, igrana serija S22 E8/20 R

17.15 FBI, igrana serija S1 E6/10

18.10 CSI: Vegas, igrana serija S1 E3/10 R

19.05 CSI: Vegas, igrana serija S1 E4/10 R

20.00 Smrtonosna pošiljka, igrani film (15)

22.45 Bratstvo lopova, igrani film (15)

00.20 SEAL Team, igrana serija S4 E15/16

01.00 SEAL Team, igrana serija S4 E16/16

01.40 Vatreni dečki, igrana serija S2 E7/13 (15)

02.20 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E5/12 R

03.05 Gorski spašavatelji, igrana serija S5 E6/12 R

03.50 Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S6 E13/26 R

NOVATV 22.50

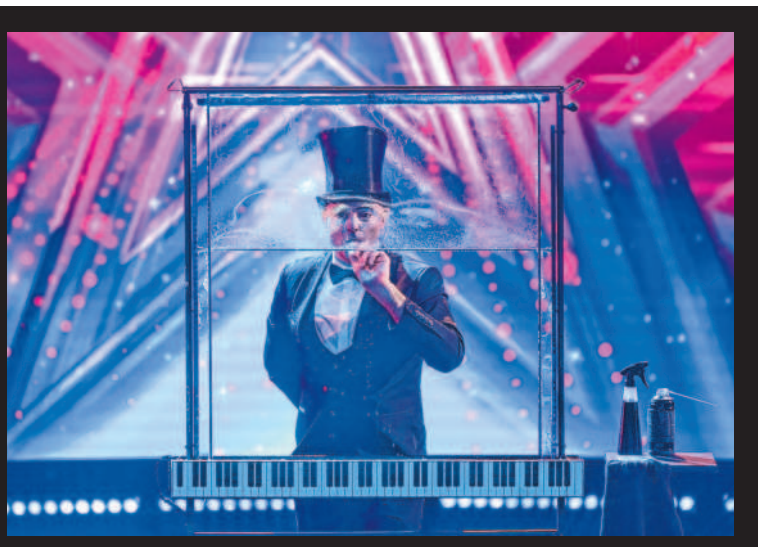
WHITNEY HOUSTON: I WANNA DANCE WITH SOMEBODY
Trijumfalna proslava neponovljive Whitney Houston.

DOMATV 22.45

BRATSTVO LOPOVA
Nick O'Brien je tvrdokorni vođa elitne jedinice Šerifovog ureda okruga Los Angeles.

TV PREPORUKA

SHOW **NOVATV 20.15**

Supertalent

Večer će otvoriti Steve Lin, 38-godišnjak porijeklom iz Tajvana koji je nakon smrti prijatelja odustao od doktorata te sada putuje Balkanom, učeći nove jezike i pjesme. Iz Italije stiže Patrizio Ratto, šarmantni 35-godišnji pijanist. Ritam i energiju podići će Micael Malagayo s Filipina, 29-godišnji beatboxer. Nakon njega nastupa povratnik Dragan Barić. Svoju snagu i samopouzdanje pokazat će Jasmina Roca iz Jastrebarskog. Stefano Mauriello iz Italije predstavit će se kao bubble artist. Nakon Stefana, energiju na pozornici preuzimaju Sote i Miha, osebujan dvojac koji u svojim nastupima kombinira ples i glazbu, slaveći različitost. Iz Slovenije u Supertalent dolazi Metka Veršić, plesačica koja će pokazati kako se uz pravu dozu elegancije i samopouzdanja može zapaliti atmosfera u studiju. U natjecanje ulazi i Emanuel Srpak iz Međimurja, 29-godišnji autor, pjesnik i glazbenik koji već 13 godina stvara i uglazbljuje vlastite pjesme. Svoj prvi javni nastup u životu imat će Igor Srećković iz Beograda, koji svira na washboardu, starinskoj dasci za pranje rublja. Večer će zaključiti Snežana Ljubojević iz Podgorice, majka troje djece koja će svoj nastup posvetiti upravo njima.

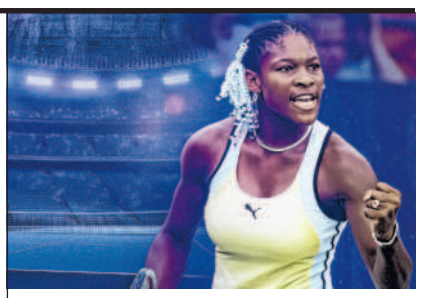

VESTERN **HRT1 21.15**

Appaloosa na kraju puta

APPALOOSA, 2008.
Režija: Ed Harris
Uloge: Ed Harris, Viggo Mortensen

Virgil Cole i Everett Hitch stižu u Appaloosu, malen, prašnjav grad koji zlostavlja rančer odmetnik bez imalo poštovanja prema zakonu. Redovito otima robu iz dućana, konje i žene, a ubio je i gradskog šerifa i njegove zamjenike. Cole i Hitch, putujući čuvari reda i mira, znaju kako se riješiti oportunističkih kradljivaca, no ovaj put nailaze na neuobičajeno tvrdokornog protivnika koji ne samo da se vješto poigrava sa zakonom, već i s njihovim osjećajima.

DOKUMENTARAC **HRT2 22.30**

U areni: Serena Williams

Ova dokumentarna serija donosi sveobuhvatan prikaz karijere SerenE Williams, a ona će nam sama iz svoje perspektive reći više o važnim trenucima na Grand Slam turnirima i uspjesima koji su obilježili njezin život u tenisu. Nakon što se godinama borila da svlada prepreke i izađe iz sjene svoje starije sestre Venus Williams, 17-godišnja Serena, koja je tenisku karijeru započela na javnim terenima u Comptonu, u Kaliforniji, prvi je Grand Slam naslov osvojila 1999. godine na US Openu.

Talijanski

RAI 1

07.00 TG 1 **07.05** UnoMattina in famiglia **08.00** TG 1 **08.18** UnoMattina in famiglia **09.00** TG 1 **09.05** Check Up **09.40** TG 1 L.I.S. **09.45** A Sua Immagine Viaggio nel Giubileo **09.55** A Sua immagine **10.20** Piazza San Pietro: Santa Messa presiedut **12.00** A Sua immagine **12.20** Linea Verde - In Irpinia per la vendemmi **13.30** TELEGIORNALE **14.00** Domenica In **17.15** TG 1 **17.18** Che tempo fa **17.20** Da noi...a ruota libera **18.40** Reazione a catena weekend **20.00** TELEGIORNALE **20.35** Affari tuoi **21.30** Makari 4 - Ferragosto č capo d'inverno 1 **23.45** TG1 Sera **23.50** Speciale Tg1

RAI 2

07.00 TG2 - Storie. I racconti della settimana **07.40** TG2 Tutto il bello che c'e' **07.55** TG2 Mizar **08.20** TG2 Cinematinee' **08.25** TG2 Achab Libri **08.30** Playlist **09.30** Le indagini di Hailey Dean Una terribile **11.00** TG Sport Giorno **11.15** Crociere di Nozze Arizona **13.00** TG2 - GIORNO **13.30** TG2 Motori 2 **14.00** Squadra Speciale Cobra 11 Amato nemico **14.55** Una casa per noi **15.25** I mestieri di Mirko **15.55** Veneto Classic **17.15** Genitori, che fare? **18.05** TG2 L.I.S. **18.10** TG2 - Dossier **19.00** Ufo Robot Goldrake - Una serata di glori **19.23** Attacco a Tokyo **19.40** N.C.I.S. Hawai'i **20.30** TG2 - **20.30 21.00** N.C.I.S. **21.50** N.C.I.S. **22.45** La Nuova DS

RAI 3

07.00 Sorgente di vita Rubrica di vita e cultu **07.30** Sulla via di Damasco **08.05** Mi manda Raitre **10.15** O anche no **11.05** Estovest **11.30** Mediterraneo **12.00** TG3 **12.17** TG3 Fuori Linea **12.25** Alta quota **12.55** TG3 LIS **13.00** HAKA - L'urlo dei giovani **14.00** TG Regione **14.10** TG Regione Meteo **14.15** TG3 **14.30** In Mezz'ora **16.45** Kilimangiaro **19.00** TG3 **19.30** TG Regione **19.51** TG Regione Meteo **20.00** Blob **20.30** PresaDiretta Trafficanti di uomini **23.10** Un giorno in Pretura Per troppo amore

CANALE 5

07.53 Traffico **07.59** TG5 **08.49** Tg5 Speciale **09.58** Santa Messa **10.58** Melaverde - Le storie **11.57** Melaverde **12.58** TG5 **13.39** L'Arca di Noe' **13.57** Amici di Maria **16.00** Verissimo **18.52** Avanti un altro - story **20.01** TG5 **20.40** La ruota della fortuna **21.20** Riassunto - La notte nel cuore **21.21** La notte nel cuore

ITALIA 1

07.05 Tom & Jerry Tales **07.44** Scooby-Doo! And Guess Who? **08.32** The Middle **09.56** THE BIG BANG THEORY **10.52** Due uomini e 1/2 **11.48** Drive Up **12.25** Studio Aperto **13.04** Sport Mediaset XXL **13.59** E-Planet **14.30** Dr. House - Medical Division **15.28** Dr. House - Medical division **16.25** Cold Case - Delitti irrisolti **18.17** Studio Aperto Live **18.30** Studio Aperto **18.56** Studio Aperto Mag **19.22** C.S.I. Miami **20.25** NCIS - Unita' Anticrimine **21.20** Le iene

RETE 4

07.36 La promessa **08.17** Terra Amara **09.20** My Home My Destiny **10.16** Dalla parte degli animali **11.55** Tg4 **12.26** Colombo **14.01** Hereafter **16.47** La tortura della freccia **18.58** Tg4 **19.41** La promessa **20.29** 4 di sera weekend **21.30** Fuori dal coro

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR
»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr
UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
PROKURISTICA
Darija **PRŠA**
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** – NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** – RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** – REGIJA
Zlatko **HORVAT** – SPORT
Kim **CUCULIĆ** – KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** – MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon: 051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopise i materijale ne vraćamo.

HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika
07.21 Vrijeme
07.25 Ma nan se spi
08.00 Najava događaja
08.15 Puntapet
08.30 Kamo danas
08.40 Katolički vidici
09.00 Vrijeme za vrijeme
09.15 Zlatne godine
09.30 Baltazar
10.00 Vijesti Radio Rijeke
11.00 Priko Učke
12.00 Vijesti Radio Rijeke
12.05 Na obedu
14.00 Vijesti Radio Rijeke
14.45 Vrijeme za vrijeme
15.00 Danas aktualno
16.00 Nedjelja popodne
16.30 Kamo danas 2
16.45 Ne pozabimo
17.00 Glazba Radio Rijeke
18.00 Play lista
19.30 Akademskih kvarat ure
19.45 Nedjelja popodne
20.00 Metanoia
20.30 Glazba Radio Rijeke
20.45 Susreti
21.00 DJ Šošo
22.00 Kronika dana

Ostali programi

KANAL RI

07.00 DNEVNIK (r) **07.20** Školska liga, emisija o sportu **07.50** Željko Marušić i gosti, talk show **08.40** Glazbeni kanal/Tv prodaja **12.15** Emisija o filmu **12.30** Bilanca uspjeha, talk show **13.05** DW: Euromaxx, magazin **13.40** Veterinarska ordinacija, emisija **14.10** Glazbeni kanal/TV prodaja **15.00** Biblijska istina, vjerska emisija **15.20** Kratki rezovi, emisija o filmu **15.50** Glazbeni kanal/TV prodaja **16.25** Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) **17.25** VIDICI, emisija o kulturnoj baštini **18.00** DNEVNIK **18.20** TV prodaja **18.35** Sport nedjeljom, emisija **20.10** Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima **21.00** Art caffe, emisija o kulturi **22.00** DNEVNIK (r) **22.20** ICT na Ti, talk show (r) **23.00** Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

TV NOVA

11.00 Agrokultura, poljoprivredna emisija **12.00** Boje zemlje **12.30** Energetska medicina **13.00** Lifestyle TV **14.00** Art Club **14.30** Volin te Istro **15.20** Domisan predstavlja **15.40** Trajnaninenaj **16.30** Veterinarska ordinacija **17.00** Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu **17.30** Kronika Grada Pazina **18.00** Trdi ča Kafić **18.30** Novi milenij **19.00** Rovinjska kronika **19.30** Panoramica settimanale **20.00** Špica s Macanom **20.50** Roč - 65 godina limene glazbe **23.10** Vrata sudbine, emisija o alternativnom načinu života

HRT 4

17.45 Talenti EU regija **18.00** Romano Bolković - 1 na 1: Blaine L. Reininger, talk show **18.53** Vrijeme RH sutra **18.54** Vrijeme Europa sutra **18.56** Vrijeme svijet sutra **19.00** Dnevnik 2 **19.53** Vrijeme RH sutra **19.54** Vrijeme Europa sutra **19.55** Vrijeme svijet sutra **20.00** HAK - promet info **20.01** Nedjeljom u 2 **21.00** Pregled dana **21.49** Manjinski mozaik: Više od tisuću riječi **22.05** Intervju tjedna **22.47** Studio 4: U fokusu **23.10** Vijesti na engleskom jeziku **23.20** Vijesti na španjolskom jeziku **23.30** Studio 4: Jutarnji intervju **23.50** #REPORTAŽE: Venecijanske maske **00.10** Vijesti iz kulture **00.17** Plodovi zemlje

Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija **08.00** Svakodnevica, mozaična emisija **09.30** Backstage, ep.4, serija **10.00** Minute bijele kute, emisija o zdravlju **11.00** Moda XL **13.00** Hrana i vino, kulinarski show **13.30** Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija **15.15** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **16.15** Lifestyle TV!, magazin **17.00** Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima **17.30** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **18.30** Srce Hrvatske, mozaična emisija **19.00** Serbus Zagreb - tjedni pregled, informativna emisija **20.00** Fio Show, zabavno-glazbena emisija **23.00** Zlatna zora (18), alternativni kutak

CMC

08.00 24 sata vijesti **08.05** 100% hitovi **09.00** CMC Mix **10.00** 100% hitovi **11.00** CMC Mix **12.00** Dobar dan **13.00** 100% hitovi **14.00** CMC Mix **15.00** Dalibor Petko Show - Neda Ukraden **17.00** CMC Mix **18.00** 100% hitovi **19.00** CMC Mix **20.00** Portret - Rade Šerbedžija **21.00** 24 sata vijesti **21.05** Koncert tjedna: M. P. Thompson Dugopolje live, 2024. 2. dio **22.00** 100% hitovi **23.00** CMC Mix **00.00** 100% hitovi **01.00** 24 sata vijesti

www.novilist.hr
NL
NEDJELJA
19. LISTOPADA 2025.
125
GODINA TRADICIJE

ČITAJ NOVI LIST 0-24
OD PONEDJELJKA 13. listopada
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

SAMO POZITIVA Dvije zanimljive manifestacije jučer obogatile program posvećen marunu

Kadeti do 12 godina iz škola ribolova lovili su po modelu »ulovi i pusti«

Limeni ljepotani iz Lovrana su startali prema Istri

Ljubitelji oldtimera i mali ribolovci napunili osunčani lovranski mul

Dok su se pobornici vožnji po atraktivnim cestama Primorsko-goranske i Istarske županije pripremali za start, u Lovranu su 32 najmlađa ribolovca sudjelovala u susretu škola ribolova »16. Kup Mića žajica«

Klinci iz dječjeg vrtića Veprinac nastupili su na otvaranju Marunade u Dobreću

Aleksandra KUĆEL-ILIĆ
Snimio Marko GRACIN

LOVRAN Lovranski mul je jučer ugostio vlasnike i mnoge ljubitelje očuvanih starodobnih vozila, a istovremeno se na istoj lokaciji održavalo i natjecanje najmlađih ribolovaca, te su uz podršku prekrasnog vremena dvije manifestacije vezane uz ovogodišnju Marunadu pretvorile »gradić mali« u oazu natjecateljskog duha i pozitive. Održan je 21. susret oldtimera »Marunada« u organizaciji Liburnia Klasik Kluba – Opatija, neprofitne udruge entuzijasta i vlasnika starodobnih vozila koja djeluje s ciljem očuvanja tehničke baštine, promicanja tehničke kulture, kao i organizacije kulturno-sportskih događanja. Na mulu se okupio 21 oldtimer, a osim iz liburnijskog kluba, došli su i prijatelji iz Splita i Zagreba, te nekoliko sudionika iz Slovenije. Najstariji limeni ljubimac je bribolovaio bijeli jaguar iz 1938. godine, predratni automobil u kojemu se vozio kralj Petar kada je davnih godina dolazio u Zagreb, otkrili su zanimljivost iz Liburnia Klasik Kluba, a sudionici »Marunade« u znaku automobila su se nakon okupljanja u Lovranu uputili prema Istri, prema Svetom Petru u Šumi i Poreču gdje je bilo planirano noćenje, te danas, tijekom nedjelje obilazak Poreča i Limskog kanala prije povratka na Liburniju.

Nakon Lovrana, ljubitelji Maruna preselili su u Dobreć

Dok su se pobornici vožnji po atraktivnim cestama Primorsko-goranske i Istarske županije pripremali za start, u Lovranu su 32 najmlađa ribolovca sudjelovala u susretu škola ribolova »16. Kup Mića žajica« koji se svake godine održava u vrijeme Marunade.

Stigli su iz više klubova i to Kantrida, Preluk, Luben Rijeka, Zubatac Lovran, Ičići, te Jadran Opatija. Radilo se o natjecanju u kategoriji kadeta do 12 godina iz škola ribolova. Lovilo se po modelu »ulovi i pusti«, te se ulovljena riba čuvala u kanti s vodom do dolaska pomoćnog suca. Nakon dva sata ribolova, najuspješniji s ovogodišnje »Miće žajice« bili su ribolovci iz SRD Kantrida. U pojedinačnoj konkurenciji je pobijedio Petar Lukin Petrinić iz SRD Kantrida, drugo mjesto također iz istog kluba osvojio je Rino Cuomo, a treće Ota Vondraček iz SRD Kantrida. U momčadskom cijelu natjecanja prvo je mjesto zauzela ekipa Kantrida II u sastavu Petar Lukin Petrinić i Ota Vondraček, drugo mjesto Pave Badurina i Rino Cuomo iz Kantride 1 i treće mjesto ŠRK Ičići 2 u sastavu Mihael Valentin i Andro Nežić. Uz proglašenje rezultata i uručenje priznanja i nagrada upriličena je i mala zakuska.

Spoj tradicije, dobre zabave i finih maruna u Dobreću

Lovranski marun vole sve generacije

Bojan Simonič, Fernando Kirigin, Edita Turković i Ivica Lukanović na otvaranju Marunade u Dobreću

ERSTE
Otvorite poslovni račun 100% online.
Banka može tražiti dodatnu dokumentaciju i ne mora odobriti svaki zahtjev za otvaranje poslovnog računa.

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 205
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 18.10.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,871400	1,852100	1,799500	1,746800	1,727500	1,799500
CAD	1	1,704800	1,687200	1,639300	1,591300	1,573700	1,639300
CZK	1	25,353200	25,019000	24,308000	23,596900	23,262700	24,308000
DKK	1		7,687400	7,469000	7,250500		7,469000
HUF	1	406,488300	401,129600	389,730000	378,330300	372,971600	389,730000
JPY	1	183,255100	180,839200	175,700000	170,560700	168,144900	175,700000
NOK	1		12,072300	11,729300	11,386200		11,729300
SEK	1		11,352600	11,030000	10,707300		11,030000
CHF	1	0,962700	0,952700	0,925700	0,898600	0,888600	0,925700
GBP	1	0,904200	0,894900	0,869500	0,844000	0,834700	0,869500
USD	1	1,214800	1,202200	1,168100	1,133900	1,121300	1,168100
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,427500	4,369100	4,245000	4,120800	4,062400	4,245000